

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ÇOCUK BUĞU BİR DE BİZ

asaf güven aksel

anımsamalar

Çocuk, Buğru, Bir de Biz

- anımsamalar -

Asaf Güven Aksel İskenderun'da doğdu. Siyasal yaşamı Halkın Yolu'nda başladı ve Sosyalist Parti'de sürdü. Halen Türkiye Komünist Partisi üyesidir.

Aydınlık, Evrensel, soL gibi günlük gazetelerde; 2000'e Doğru, Yüzyıl, Aydınlık, soL gibi haftalık ve Gökyüzü, Papirüs gibi aylık dergilerde, soL haber portalında görev aldı. Logos ve Telos yayınevlerini kurdu. Çok sayıda dergi, gazete ve portalda edebiyat, felsefe ve siyaset yazıları yazdı.

"Çoban Yıldızı" ve "Solabakan" adlı kitapları yayımlandı.

İÇİNDEKİLER

Arz 7 • İlk: Biz 9 • Berat 17 • Suna 29
Bedbahtlar 39 • Sude 47 • Mübeccel 57 • Ayhan 65
Güven 85 • Haydar 109 • Son: Buğu 121

ardından ney üfledi insanı, neyzen kıldı onu
– mehmet barış

Arz

Edebiyat kategorisinde ele alınması muhtemel bir kitaba, sunudur, önsözdür yazılır mı? Bilmem ki. Neden olmasın? Bir öyküleştirme yapsaydım da söze böyle girebilirdim belki. Ama yapmadım, bunu baştan belirteyim. Yapamazdım da. Romanı, öyküsü, anı, günlük, mektup, biyografi, otobiyografisi gibi, her biri kendi içinde de çeşitlenen nice dalı var edebiyatın. Hepsinin bir disiplini, olmazsa olmazları var. Bu kitaptakiler, hiçbirinin gereğini yerine getirmiyor. Öykü olamayacak kadar kurmacasız, anı olamayacak kadar kurmacalı olmak zorundaydılar örneğin.

Ben bunlara “anımsama” diyorum. Harf oyunlarından nefret etmesem, “anımsa(t)ma” da diyebilirdim. Bazen kolajlarla kurmacaya yer verilmiş olsa bile, anlatılanlar tümüyle benim ve dokunduğum insanların gerçek yaşantıları ve tanıklıklar. Bu yüzden, küçük bir kesiti yansıtıyor kuşkusuz, yüzlerce eklenebilirdi. Gerçekliğin, “anlatsan kimse inanmaz” türünden, çok daha büyüleyici yanları da anlatılabilirdi. Yapmadım. Sadece, biraz dikkatle görülen teyel dikişleri serpiştirdim. O kadarcık oyun da olsun, değil mi...

Bazı arkadaşlarım, bu kitaba şaşırabilir. Çünkü onlar, yıllardır, konusunu ve biçimsel deneme niyetlerimi ballandıra ballandıra anlattığım gerçeküstücü romanın bitmesini bekliyorlardı. Habire zihnimde dallanıp budaklanan bir kurguyla, doğru dürüst ilerleme kaydedemeden debelenirken, bilmemkaçıncı sayfasına devam etmek üzere oturduğum masada, sanki bir vesikalık bana baktı. Sanki biraz çatıldı kaşları. Ne çok yıl geçmişti çekilmesinin üzerinden. Ne çok yıl geçmişti üzerimden. Daha da geçmesi muhtemel

zamanımın zavallılığıyla irkildim.

İşte o vazgeçilen romanın, vadesi dolmak üzere olan bir borcu ödemeye telaşla girişmenin kitabı bu.

Asla kapatılamayacak bir borçtan söz ediyoruz. Kayda değmez bir kısmını bile ödemeye cüret etseniz, katlanarak büyüyen bir borç. O yüzden, buna, yitirdiklerimize bir saygı duruşu, kalanlara bir selam sarkıtma, bugünlere bir vefa aktarımı diyelim.

Kararsızım, yaygın kullanımıyla “78’liler” mi doğru, daha seyrek kullanılan “74’lüler” mi, yoksa üç aşağı beş yukarıyla “60’lılar” mı demeli? Yaşayanlarla mı tanımlanmalı, yaşananlarla mı bir kuşağın yılca adlandırılması?

Önemli olan bu değil, “bizim kuşağın” yaşadıklarının tekrarlanmasının imkânsız oluşu. Ortam, genel atmosfer bir gün çok benzer hale gelebilse de, o nesnel koşullar, o iklim, bir daha yaşanamaz. O insanlar bir daha yaşayamaz. Anlatmaya yelteniyor, en fazla sezdirebiliyor, arşivleştiriyor, bir nebze belgeselleştiriyor, ama bugünün koşullarında, o insanların algılanması açısından çaresiz kalıyorsunuz. Hele o kahrolası nostalji küçültücülüğü! Hele o kenara çekilenlerin çirkin “hey gidi” ciliği!

“O insanlar” dedim. Her şey silinsin isterse, bu kalsın.

Benim kuşağımın devrimcileri, kendilerini çok az anlattılar. Bilemiyorum, aldıkları kollektif terbiyenin, karakterlerinin de bunda bir payı vardır belki.

Benim kuşağımın devrimcilerini, dışarıdan bir nesneye bakar gibi bakanlar ise çok fazla anlattı, çok fazla.

Bunlara, girişe aldığım, daha önce yayınlanmış bir yazıda değinmiştim. Burada bırakayım.

Bildiğim şudur ki, benim kuşağımın devrimcilerinde, bütün geçmiş zaman kipleri, rivayetleri, oldukları yerde kalmazlar, gelecek zamana, en geniş zamanlara geçerler. Öyle olmak zorundadır. Cismanî bir vardık, varız, var olacağız sınırında kalamazlar çünkü, devrime eksilmeyen karasevdayla tanımlanabilirler...

*ben onu ne iyi yavaş yavaş dokunsam saklasam eskitsem di
– gülten akın*

İlk: Biz

Bizi daha kapıda görür görmez, kovmaktan beter ederdi, sanmam ki yaşıyor olsun. Sağ elinin dışını sol elinin avucuna vurur birkaç kere, geçerdi dalgasını. “Aha, geldiler yine, az kuru, az pilav, bol ekmek, su katiyen yok!”

Bakmayın, severdi aslında en kötü müşteri olan bizleri, bu birbuçuk metrelik Arnavut. Zülbahar. Yeldeğirmeni’nin en sık gittiğimiz lokantasının sahibi, aşçısı, garsonu.

Şap şap şap, aha geldiler. “Az kuru, az pilav, bol ekmek...” Ortalık çeşme dolu, kim şişe suyu alır ki?

Lokantanın dış cephesi yazılarımızla bezeli, haftalık gazetemize mecburi abone, çaktırmadan mühimmat deposu, genellikle paramız çıkışmaz yaz deftere, o da böyle karşılar işte...

Zülbahar severdi bizi, bakmayın.

Son görüşüm, yine bir grup arkadaşıyla 12 Eylül’den epeyce sonra gidişimizdeydi. “Xalo” Vedat, daha dün ayrılmışız gibi, “açız Zülbahar ama paramız yok” repliğini tekrarlayınca, “geçti o günler geçtii” demişti alçak sesle. “Veririm sizi askere bak!” Sonra göz ucuyla arkada bir masayı işaret etmişti. Tehdit miydi, uyarı mı anlamadan bakmıştık. İki gariban piyade, kepleri masada, fasulyeye yumulmuş kaşıkla. Glp oturmuştuk ve son darbeyi vurmuştuk: “Karnıyarık var mı karnıyarık?” Afallamıştı: “Bıraktınız mı lan o işleri?”

Bu soru, hem de kaygı dolu bu soru, bir tipolojiyi, bilince çıkmayan gözlemle kavrayış derinliğindeydi. Sezmişti Zülbahar, o el şaklatan şeyin, yalnızca parasızlıkla ilgili olmadığını.

Bazen barbunyayla, nadiren pırasayla filan zenginleşse de, gene de sınırlı o mününden fazlasını yemek ayıptı bizde. En ucuzu, en yetinilebileni, bölgemizdeki halkın tenceresinde en sık kaynayanı seçerken, damak tadı, besin değeri, can çekmesi, ikinci plana düşerdi.

Geçmişin, arşivlerde çalışmakla öğrenilebileceği sanılır. Bir kronolojik dökümle, tarihsel dönemeçlerin analizini ıdığına cığına yapabilmeye elveren belgeleri değerlendirme yetisiyle, ne olup bittiğinin kavrandığı düşünülür. Çok da yanlış değildir hani, hatta içinde yaşarken belirgin olmayan etkenlerin açığa çıkışı anlamında sağlıklıdır da, bugünden geriye doğru bakış.

Ama bu, nesneleşmiş, soğuk bir tarihtir aynı zamanda. Yaşanan bir zaman diliminin somut atmosferinde yer alan kanlı canlı insanlar, bir genellemede şöyle bir değinilen sosyolojik olgulara dönüşür. Anılarda bile. Zülbahar'a bu soruyu sorduran şey, birkaç cümlelik açıklamadan ibarettir dokümanter çalışmada. Yaşayanlar için ise hiçbir zaman ayrılamayacakları kişilik oluşumunun parçasıdır. Bir deneyimin, bilmekten öte bir şey oluşudur, yapıtaşılığıdır.

Kimileri, özellikle 12 Eylül sonrası, bütün bu "gayri insani zorlamalar"dan öyle bir kurtuldular ki, "yaşam zevkleri"ni keşifleri öyle bir gelişti ki, hızla zıddına dönüştüler, arkalarına bakmadan, geçmişlerine öfkeyle gittiler.

Kimileri, bu "kısıt"ları, sokağı kuşatmış atmosferle bağını kopartarak, yalnızca bir zihniyetin dışlaşması olarak tanımladılar ve "insani duyarlılıklar" edebiyatını yükselterek gittiler.

Kalanlar, sürekli tırpanlanan bir solda deneyim aktarımının mümkün olmadığını, çok genç, neredeyse çocuk yaşta omuzlara binen sorumlulukların ve feodal kültür ağırlığının yarattığı bir sendromla karşı karşıya kalmışlıklarını anlayan ve "aşarken" de,

davranış motiflerindeki “sığ”lıklarla birlikte sahiplenebilenler oldu.

Bu davranışları karikatürize etmeden, devrimci mücadeleyi bunlara indirgemenen, bir dünyayı değıştirme iradesi olarak, adanma ve özgürleşme bilinci yanıyla taşıdılar. Sevdiler o çocukça pozlara bürünmüş hallerini de, saygıyla andılar, dudak bükmeden, bükürmeden büyüdüler, olgunlaştılar.

Bir arşiv çalışmasında da görebilirsiniz, ama bir de yaşarken düşünün. Daha Che’nin acısı da etkisi de çok taze. Vietnam dünkü mesele. Mao yaşıyor ya da yeni ölmüş, Kültür Devrimi sönmemiş, Ho Amca unutulmamış. Pek beğenmesek de, “sosyalist blok” var. Asya, Afrika, Latin Amerika ayakta. 12 Mart’ın faşizmi de, Deniz’ler, Mahir’ler, İbo’lar da uzansan dokunulur henüz. Gecekondu çatışıyor, işçiler grevlerde, köylüler toprak işgalinde, üniversiteler marşlarla açılıyor. Faşist terör ve katliamlar gemi azıya almış, asker sokağımıza girmiş, parlamento felç. “Kurtarılmış bölge”ler var, “kırdan şehire gerilla”lar. Dünya çalkalanıyor, Türkiye sarsılıyor.

Ve bütün bunlar bir eda olup siniyor üstümüze, kayda değmez bir ayrıntıda, “az kuru, az pilav” gibi dokümanter niteliği olmayan bir şeyde bile.

“Geçmiş tararken” kesitler görürsünüz, aralarındaki bağlantılar, deneyimlenmemiş atmosferde zor kurulur. Lokantada bir masaya bakar ve dersiniz ki o zaman, “niye böyle aptalca şeyler yaparlarmış ki, ne ilkellermiş”.

Sezmişti bunu Zülbahar. Lokantasının mavi demir parmaklıklı kapısına dayanıp bakıyordu bize. Genceciğiz... Kimileyin, bilincimize karşı da edamızla savaşıyoruz.

Paramız ancak buna yetiyor zaten, ama sorun o değil, az kuru ver Zülbahar. Ne kadarcık yer ki şu Yeldeğirmeni, şu İstanbul, şu Türkiye. Önünden geçiyor parke taşlı anayol, karnıyarık yerken görülürsek, olmaz.

Akla sığmaz, tuhaf şeylerdir bütün bunlar elbet. Hele ki bir arşiv taramasında! Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bakmayın siz ama, Zülbahar severdi bizi. Devrimi yapamamış olsak da ve o zaten buna ihtimal vermemiş olsa da.

Bugün “aşmışlık” kibirine kapılmaksızın, bütün hamlıklarımıza, pozlarımıza, öykünmelerimize de saygıyla, onların bizi biz yaptığını bilerek ve şükran duyarak, başka bir yol bırakmayan koşulları ve ona yetecek düzeydeki birikimi unutmadan, yitirdiklerimize minnetle, bugünden geriye bakmayı arşivden okumuşluğun ya da pişmanlığın küçümseyiciliğine bırakmadan anmak istedim bir enstantaneyi.

Anmak istedim, Türkiye’nin herhangi bir köşesindeki “proleter devrimci” genç müdavimli salaş lokanta kadar küçücük bir an olarak. Çünkü, artık yaş ilerledi, yaprak dökümü başladı bizim kuşakta. Ve gidenlerin ardından, paylaşımlarda, sohbetlerde, gelip dayandığı siyasal yaklaşımlarda, giderek artan hayıflanma izleri görülür oldu. Başka bir kuşağın yaşamadığı, yaşayamayacağı bir tarih diliminden, bolca acı anımsanıyor şimdi. Bu acılara, “saçma sapan anlayışlarla yaşanamayan gençlik” söylemi eşlik ediyor. Artıyor...

Alın o zaman, bir lokanta mönüsünden daha saçma sapanı olur mu? “Bıraktınız mı lan o işleri!” dedirten mönü kadar çocukçası?

Belki de çoğu okuyana anlamsız gelecek bu yazıya, 24 Temmuz 1973’te, “yardım ve yataklık”tan yargılandığı THKP-C davasından cezaevindeyken, hastalığının tedavisine izin verilmeyerek öldürülen Hatice Alankuş’u anarken gelişen bir sohbete tanıklık sebep oldu.

Kendilerini yeterince anlatamamış, başkalarınca epey hoyrat anlatılmış bir kuşağın, zamanının azaldığı duygusuyla hırçınlaşması ne kadar insancaysa, o kadar da risklidir. Yaşadıklarının boşa gittiği, fedakârlıklarının bir sonuç elde edemediği duygusu ve ifadesi eşlik ediyorsa anımsamalara, bilinç bulanması devreye girmeye başlamıştır.

Bunun bir yönü, evet, cılızlaşsa da halen diri birşeylerdir, çıkılan yoldan ayrılmamışlık iddiasıdır. Ama bir yönü, ya vazgeçmeye

meylediştir, ya vazgeçmişliği aklamadır, ya yaşamları pahasına kurmak istedikleri dünyadan uzak, düzen içi “başarmışlığa” fit oluşturun, ya yakışksız bir “hiç değilse”ye diz çöküştür.

Biliyoruz, Zülbahar’ın lokantası, sıkıyönetimden, sokakta vızıldayan kurşunlardan, dipçiklerden, darbelerden, işkencelerden, işsizliklerden, dağılmış ailelerden, yitirilmiş yoldaşlardan, yok edilmiş geleceklerden, darağaçlarından, zindanlardan bir parçadır. Biliyoruz, minicik, kayda değmez, saçma bir parçadır. Ama bütüne aittir. O bütün, bir kuşağı ayakta tutan, değerlerini bugüne taşıyan, caydırılamayan edadır, bilinçtir. Yalnızca acıların tanımlayamayacağı bir bütün.

Bütün karıştırların acımasızca hırçınlığı doğaldır da, bir kuşağın kendi adına hırçınlaşması risklidir. Neler çekildiğinin ifadesi, bugüne nasıl gelindiğinin bir ayrıntısı, göze sokulmayan bir parçasıysa anlamlı, ama bir hayıflanma vesilesiyse yaşlandırıcıdır. Belki, küçük yaşantılar, unutulmuş parçacıklar, bütünü yeniden görmeye, bir silkinmeye vesile olur böyle anlarda, genç tutar dimağı.

Zülbahar severdi bizi, severdi. Sümerbank botlarıyla, hep bir yerlere yetişircesine hızlı ve kararlı adımlarla önünden geçişimizi... İzlerdi.

Ve o izlerken, “hiçbir şeye yaramadığı” sanılan mücadeledeki bir birey oluşturun, bu hayıflanacak bilincin bile kaynağı, bilinsin istedim. Bize devreden kuşakları, bizden devralan kuşakları, yok edilemeyen sosyalizm mücadelesinin hiç durmayan akışı olarak görmek bile, “onca fedakârlığa bir arpa boyu yol” hayıflanmasının erken yaşlanma hastalığı olduğuna yeterli kanıt değil mi?

“Fedakârlık” apoletini kendine takanların yolu, “alacak talebi” durağına varır. Yorulanlar içindir. O güzergâha devrimciler çıkmaz, o durakta inmez. Öyle ki, Zülbahar bile elini avucuna vurmaz orada...

Hayıflanırsa Yaşlanacak Bir Kuşak, soL Portal, 5 Haziran 2019

*sen ne getirdin bana çocukluğundan?
– nilgün marmara*

işte can, işte ecel; meydan senindir kafadar
– *niyazi akıncıoğlu*

Berat

Şafağın hiç sökesi yok bugün. Ayaz, çiy, pis karla karışık yağmur. Kimi randevuların, eylemlerin bölgesinde önceden etrafı kolaçan etmeyi, hangi durumlarda nereler kullanılabilir keşfine çıkmayı öğreten Tacim, biraz da zamanlama dersi vermeliydi. Buluşmaya, daha, bakayım, neredeyse bir saat var ve erkenci kahvenin ışıkları yanıyor.

Ocakta çay çökmüştür, dem almıştır, yeşil çuhali masalarda poğaça kâğıtları yırtılmak üzeredir. Sarımsıdır, loştur, dumanlı ve buharlıdır. Camların buğusundan geçince, ameleler vardır, soktakiler vardır, boş bir umut vardır, vazgeçişler vardır buram buram.

Eksik olur mu, Cemil vardır, bu havada kahvenin dışarıdaki mavi, kalın, lekeli, yırtık yerlerinden kırpık sünger pırtlamış muşambalı bir masasına dayadığı kolunun üzerinde uyuyordur. Cemil varsa, transistörlü ufacık radyosu vardır. Radyosu ceketinin mendil cebindedir, hep açık antenli ve sıkça parazitlidir. O anten, o parazit, sivil polis şayiasıyla cızırdar. O şayia, bir gece vakti bir deliyi kenara çektiyip dövdürür. Sonra, o deli, antenli, parazitli ve korkudan dili tutulmuş bir selam alıcı verici olur. Zamanlar öyle zamanlardır...

Cemil uyuyor dışarıda, birkaç amelenin ekmek buğusu tütüyor içeride. Sıcak. Sarı. Buharlı ve dumanlı. Buğulu. Baş işareti bile gerekmez, bakarsın ocağa, süzgeçten akar bardağa çay, mahmurdur

gözler, genizler gürültüyle içe çekerek, yutkunarak temizlenir.

İkinci bardak. Sedat yok. Diğerleri gelmeden gelecek de, inisiyatif alma planının fısıldaşmasını yapacağız da, ortak eyleme hazırlanacağız da... Bekle gelsin. Kepçe Yaşar ve avanesi geçti bir telaş camın önünden. Hemen arkalarında Haydar ve Süleyman. Sakın bunlar... Sedat yok.

– Neredesin lan?

– Feci üşütmüşüm, sürünerek çıktım yataktan. Yaşar'ı gördüm, geliyorlar.

– Hangi yoldan geldin ki, demin geçtiler buradan, nasıl gördün?

– Evden geliyorum dedim ya, hangi Yaşar geçti, nasıl geçti?

– Kepçe. Yanlarında Haydar ve Süleyman da vardı.

– Yok ben Ayıboğan'ı gördüm, dört-beş kişi vardı yanında, birazdan gelir.

Bu saatte hoşkin mi oynanır dememeyi öğrenirsin, geceye kadar burada bekleyecekler, her gün biri kapıdan başını uzatır diye umacaklar, uzatacak başını biri ve iskambilleri inşaata, hale, nakliyyeye dağıtacak diye. Fısır fısır konuşmalara dönülmez bakılmaz, herkes her şeyi bilir, herkesin her şeyi bildiği bilinir, bilenlerle bilinenler birbirine katışmaz.

– Nerede kaldı bunlar?

– Gelirler.

– Hiç güvenilmez, bizsiz buluşup iş çevirmesinler?

– Cesaret edemezler. Gelirler. Sen çayları tazelet, ben de bir me-mişhane yapayım.

Bu saatte bu ekip otoları hayra alamet değil. Gerçi, biliyorlardır böyle bir günde boş durulmayacağını, artırmışlardır turlamayı da, bunları sadece kontrol gibi durmuyor. İki grubun iki Yaşar'ı da yok. Diğerleri?

– Kubura mı düştün be? Çayın soğudu.

– Oğlum, yapamadım ki, kubur olsa da düşsem.

– O ne demek ya?

– Bayağı yok. Oturulmuyor da, büyük deliği de yok.

- Ha, pisuvar yani.
- Ne?
- Pisuvar, işlemek için.
- Eee? Ne yapacağım şimdi? Büyük benimki ve tutamam.
- Tutacaksın, ya da fırla aşağıdaki camiye.

Sedat dönsün, kalkalım, bir terslik var besbelli, okulda toparlarız bizimkileri, diğerleri de öyle yapacaktır, boykot öncesi toplu buluşma iptal.

- Ne çabuk?
- Caminin oralar polis kaynıyor, uzaktan sıvıştım.
- E, gidemedin yani?
- Gülme sinirimin içinde, okulun içine de giremeyiz, eylem sırasında kaçiverecek, korkudan sanacaklar. Ben giriyorum buraya.
- Deli misin ya, olmaz oraya.
- Olur, zaten ishalim, su gibi gider.
- Saçmalama, otur şuraya.
- Sus be, ince atarım, geçer.

Tam manyak bu, rezil olacağız, çıkar çıkmaz tüyelim bari kimse görmeden. Caminin ora polis kaynıyor ha, ekip otoları vızır vızır, böyle bir gün için bile normal değil bu, kudurtan bir şey olmalı.

Helal olsun şafağa, inadı kırılmadı, kendisini göstermeden ağarmaya yüz tutturdu havayı. Ayaz, sis, çiy, pis yağmurla karışık kar. Sarı, sıcak, buhar, buğu, duman, aksırık. Cemil açtı gözünü, bir delinin salakça etrafına bakınması, yeni güne intibak, ama Cemil çok açtı gözünü, korktu da açtı, baktığı yerde polisler, tehlikeye açtı gözünü, adım adım geldi polis, kahvenin kapısını itti polis, içeriye girdi polis.

- Selamınaleyküm.

Amele mırıldanmaları, çaycının bıkkın bardak alışları raftan, biri âmir iki polisin herkesi kesişi üstten, bende biraz oyalanışı, benim dışarıya bakışım, biri eli belinde bana yaklaşırken, birinin daha beter, eli kemerini açmaya başlamış tuvalete ilerleyişi, dışarıda duranın telsizinde sinyal, bana yaklaşanın dışarıya çağrılışı,

tekrar girdiğinde bana yaklaşmasında hiddet artışı, ben kimlik arar gibi ayağa kalkarken tuvaletin kapısının ani açılışı, kemeri çözükle polise çarpışı, sendeleme, yanımdaki polisin oraya dönüşü, Sedat'ın terli ebleh suratı, ancak böyle anlarda gerçekleşebilecek depar ve sokak.

Herkesin her şeyi bildiği sabahçı kahvesinde ameleler, hem de hoşkinde as çakacaklarken, işe çağrılmış gibi kapıya doluşur, salağa yatıp yol açar, Cemil bile ayaktadır elinde telsizi, yolluk çıkını gibi çakılır kalır zihne o bir anlık telaşlı deli ifadesi, koşarken önünden gider kaçanın.

Biz Günaltay Caddesi'ni yarılalık, polisler daha başında, bir uğultu, bir gürültü, dışarıdan mı içeriden mi geliyor belirsiz, Sedat sağda toprak ara sokakta şimdi, ben ön keşiften malum parke taşlı yokuştan aşağıyım, üç polis yokuşun başında, kaç toprak ara sokakta, dönüyorum, tek dize çömelıyorum, paltomun belini savurup elimi arkama atıyorum, ayak seslerinde duralama, patlama, tekrar koşu, sonra belimin hizasında, birkaç patlama, bir sapak daha, oraya dönerken sırtımda bir yanma, bacağımda bir çekilme...

Dursam da seyretsem, ne güzel bir cumbalı köşkün bahçesi, nefis mozaik taşlı merdivenlerden inilen bodrum, bir ara geniş vakit incelemeli üstündeki kabartmaları, belli ki ince işçilikli bir demir kapı, bir gıcırtı, bir neme, küfe, ıslak soğuğa giriş, çarpıntı, kesik soluk, titreme ve kararma...

Tuhaftır insan, herhangi bir korku sardığında uyuyamaz. Halbuki, ne olaksa uykudayken olmalıdır, yarı ölümlüğü iyidir. Uyanmadan olmalıdır ve bitmelidir. Uyanmadığını bilemeden olmalıdır ve bitmelidir. Uykuya geçerken iyi ve güzel mi, kötü ve çirkin mi ne gördüğünü bilemesen de, bir kısacık an için hayalinde istediğince belirlemişken... Hahahah, evet, "fade" daha münasıptır korkuda ve umutta!

Gözlerini, doğaldır ve muhtemeldir ki, biri diğerini daha geriden takip ederek, nemli, soğuk bir beton zeminde, rutubete, küfe, tozlu

bir ışığın aralık bir demir kapıdan güç bela sızarak zifirilikten çıkardığı karanlığa açtı. Çıplak taş üzerinde ıslak ve halsiz yattığı yerden ışık kırıntısının elverdiğince bakındı etrafına. Ya hiçbir şey göremedi, ya gördüğünü algılayamadı, doğaldır ve muhtemeldir ki, biri diğerinden daha önce kapandı gözleri.

Gözlerini, doğaldır ve muhtemeldir ki, biri diğerini daha geriden takip ederek, hafif kırık karanlığa açtı. Çok saçma ama, saatine bakmak istedi. Bileğinde değildi. O kadar saçma değil, belini kontrol etti. Beli boştu. Aralık duran kapıya doğru baktı, kalkmaya yekindi. Ya bir bacağı yoktu, yerinde boşluk vardı, ya korkunç bir ağırlı kullanmasını engelledi, ikisi birden nasıl olabilir diye mantığa dönmesine, hayalet uzuv sayıklamasına kalmadan, doğaldır ve muhtemeldir ki, biri diğerinden daha önce kapandı gözleri.

Gözlerini açtı. Kapı tamamen açıktı şimdi ve arkadan gelen güçlü ışıktaki, kapının eşiğinde, hayır, eşikten içeriye doğru bir adım mesafede, ışığın çektiği dış hat çizgileriyle hayal gibi duran kadını gördü. Ya çok güzel, ya hayli çirkin, ya çok genç, ya hayli yaşlı bir kadındı, karar veremedi, yarım doğruldu, bacakları yerindeydi ve birinde ağırlı vardı, neler olduğunu sormak için ağzını açışı biraz zaman almış olsa gerek ki, kadının sağ elinin işaretparmağını ağzına götürdüğünü görebildi, bunu görüyorum da yüzünü neden seçemiyorum diyemeden aklı başka yerlere gitti. Çünkü kadın, “şşşt” demişti, huzur vermesi beklenirdi bunun ama o an aklına polisler, kovalamaca, kurşunlar üşüştü, tehlike geçmedi demek miydi bu, devrimcilere dost, belki de kendisi de örgütlü bir devrimci miydi, Sedat ne oldu, diğerleri, ne zamandır buradayım filan derken, kadın sessizce döndü, eşiği dışarıya doğru aştı, arkasından seslenemeden kapıyı gıcırtyla ve gürültüyle kapattı, zifiri karardı ortalık.

Saklıyor beni. Saklıyor karanlığa.

Ağrıyan bacağını elleriyle yokladı, baldırında kurumuş kan olduğunu fark etti, dolayısıyla, pantolonunun sertleştiğini de, palatosu döşek vazifesi de görerek üstünde ve altındaydı, sonra daha ciddi şeyler fark etti ve merak etti, kışın ortasında, ıslak betonda,

rutubet içinde, yarı çıplak halde yerde yatarken nasıl olup da üşümediği, dahası, ortam sıcak mı soğuk mu herhangi bir yargıda bulunamadığı gibi, kendisini karanlığa saklayan kadının neden bunu dert etmemiş olabileceği gibi, ne zamandır yatmakta olduğundan bağımsız, tuvalet ihtiyacı duydu mu, duyduysa nasıl giderdi gibi.

Gözlerini açtı. Zifiriden loşa dönmüştü, hiçbir ışık kaynağı göremediğine göre, gözlerin karanlığa alışması için ille açık olması gerekmiyormuş tezi geliştirdi, sırtını duvara dayayarak yarı doğruldu, etrafına ilk kez dikkatle bakındı, herhangi bir özellik ayırt etmeye çalıştı, elde ettiği sonuç, etrafta şeklini kestiremediği bir şeyler olduğuydu. Önce duyduğu açlık hissiyle sevindi, sonra sırtından göğsüne ıslakça bir bölüm fark etti. Açlık nesnel gerçektir, kan rüyayı bozardı ve acı varsa hücre canlıydı!

Kapı açıldı. Siluet kadın belirdi, bir mesafeye kadar yakınına geldi, elindeki tepsiyi bıraktı.

– Ye.

– Kimsiniz? Neler oluyor?

Yanıt gelmeyeceğini bilir gibi, bunları söylerken acıyı umursamadan ayağa fırladı, pek fırladı denilemez, adaleleri beynin emrini tanımadan sarsakça hareket etti, ama gene de doğruldu ve kadına doğru iki adım atabildi, baş dönmesiyle yere devrilirken kadının süzülürcesine uzaklaşıp kapıyı sertçe kapattığını gördü. Hayır, gotik atmosfere uygun bir kahkaha gelmedi kapının arkasından.

Tepsiye doğru süründü, zeytinyağlı fasulye vardı, şehriyeli pilav. Çok sever, kim bilir, belki de, kokunun görselleşmesiyle açıklayamadığı şekilde, pilavdaki şehriyesine kadar tepsidekileri açık seçik görebilmesi bundandı. Yedikten sonra tuvalet ihtiyacı için kapıyı vuracak, daha olmadı elbet kadın tepsiyi almaya gelecek, niye ille kadın belki de başkası, ya da bu sunulanlar kahvaltı olmayacağına göre akşam yemeği de getirecek, bilinmez belki bu akşam yemeğidir ve sabah kahvaltı getirecek... Sabah, öğle, akşam... Neydi ki zaman? Neyse ne, sonuçta o kapı açılacak ve bu kez hazırlıklı olacak...

“Neler oluyor” mu dedi o cidden? Neler oluyor kuzum? Neler oluyor reca ederim?

Uzun yolculuklardaki hava değişimlerinde, kendinizi rahat hissetmediğiniz misafirliklerde, evine düşkün çekingenlerin her yabansılıklarında, sindirim sistemi halden anlarcasına kilitlenir. Mesane daha anlayışsızdır. Boşaltıma ilişkin fasılın zihinden fazlaca geçişi, pisuvardan ince atılsa geçer mi abukluğuyla başlayan, gelişmede de bir izleğe dönüştürmekten çok, birkaç göstergenin netleşmesiyle ilgilirdi.

Birincisi, kapıyı tokatlamış, sanıldığıının aksine tokatlamak yumruklamaktan daha çok ses çıkarır, hiçbir tepki alamamıştı. Sonuç: Ayağa kalkmış, yürümüş, kapıyı hedef bellemiş ve ona temas etmiş, kol gücüyle bir eylem gerçekleştirmişti, fena değildi. İkincisi, açılmış bacaklarının arasından kesif bir kokuyla akan sıvıydı. Sonuç: Bunu yapmak için kapıya en uzak köşeyi seçebilmesi, koşullara zıt bir edep göstermesi ve yükselen buhar hayale yer bırakmıyordu. Üçüncüsü, bu uzun seyahatinde, karaltı olarak varlıklarını belirlediği şeylere sürtünmesi, ama ne olduklarına, en azından şekillerine el yordamıyla bile olsa bakmak ihtiyacı hissetmemesi idi. Sonuç: Dördüncüyle bağlantılıydı bu kayıtsızlık. İşi bitince toparlanıp, kendisini yatar bulduğu yere, ya da öyle sandığı noktaya dönerek oturmuştu. Birleşik sonuç: Yer değiştirme ya da etrafındakilere bakma ya da bir çıkış arama, çevreyi kolağan hali, oranın bir parçasına dönüşmenin kabulü gibi gelmişti.

Öyle mi gelmişti? Bunu bilinçli mi yapmıştı? Yani, hiçbir şeye müdahale etmeden uyanınca sona erecek bir rüya kurgusu muydu beklediği? Bunlar, fasulye ve pilav yemekten daha mı somutlayacaktı gerçeği? Başladığı yerde kalmak, etrafa karışmamak değil miydi asıl gerçekliği kabullenme?

Gerçeklik. İnce atılınca da geçmediği öğrenilen pisuvardan hızla uzaklaşma telaşıyla açılan kapının, bu gerçeği öğrenmesine ramak kalmış bir polise çarpmasıyla mümkün olmuş bir kaçış kadar anlatsan inanılmaz şeyin sözlüğe çalım atışı.

Kapı açılmadı. Bekledi. Tepsiyi almadılar. Tepsi demeyelim, sini daha uygun. Siniyi daha uygun hale getiren, boyutu değil, su bardağının bir altlığa oturuşu ve ağzının bildiğin kumaş dantelle örtülmüş oluşuydu. Bu şaşırtıcı olabilirdi, eğer ilk çağrıştırdığı şey, yani siluetin yaşlı bir kadın olduğuna hükmettirmesi, daha şaşırtıcı olmasaydı.

Durduk yere siluete bir yüz oturttu bir anda. Leylâ değil miydi o? Oydu, oydu. Faşistlerin Maraş'ı kana boyamasından, yakıp yıkip öldürmesinden iki gün önce, Rahmi Saltuk konserine gitmek üzere sözleştikleri Leylâ. Tabii ki hiçbir şey olmayacaktı, tabii ki yine açamayacaktı duygularını, ama yan yana otururlarken, dağlarına bahar gelecekti memleketin, acıyı bal eyleyeceklerdi, bir yanları deryada çalkanırken gecekondulardan gelecekti halk ve işte, yeter ki eli elinde olsun kapı kapı dilenmeye razıyken, günler görmüş dili lâl, gözlerine bakacaktı, *senii gördüüm, şad'oolduuumm* dercesine. Anlayacaktı. Anladın mı? Anladım. Öyle olacaktı, faşist katliamı protesto boykotuyla başlayan günün devamında... *güzeel geel görüüşeelim, men gidiireeemm...*

Kapı açılmadı. Bekledi. Gözleri eşzamanlı kapandılar, neden üşümediğini bilemediği çıplak betonun üzerinde.

Rüya içinde rüya görüldüğü vakidir. Rüya içinde olmayan sade bir uyku rüyası görüldüğü sıkça vakidir. Derler ki, her uykuda rüya vardır, rüya gördüm dedirtenler sadece anımsananlardır. Aman, hangisi olursa olsun, gözlerini, gördüğü rüyayı tekrar canlandırarak açtı. Cenazesinin detaylarını kare kare canlandırarak. Yoldaşlarının çoğunu, kızıl bayrakları, ölümsüzlüğünün pankartlarını, hesap sormaları, andı, sloganları, Sedat'ı, tuhaftır ki farklı siyasetlerden Yaşar'ları, bir çukuru çevreleyen yumrukları. Rüya işte, annesini, babasını.

Gözlerini bir rüyadan açtı. Soluklandı. Daldı.

Büyük salondaki kuyruklu piyano Erard marka değilse de, Leylâ'nın hünerli parmaklarıyla, Osmanlı sultanına ve maiyetindeki Donizetti'ye muhabbetiyle bilinen Lizst'in, henüz yeni

sayılabileceğinden konuklarca pek bilinmeyen eseri Mephisto valsi ustalıklıca icra edilirken hiçbir falso vermiyordu.

İngiliz sefirinin oğlu, gözlerini ince uzun boynunda iz bırakan kadar üzerine dikmiş, masadaki ticaret erbabı ve sivil-askeri mevkililerin çoğu gibi, çalınanı duymaktan ziyade çalana iştah kabartıyordu.

Öyle bir topluluktan ki, notalara seyrek de olsa kristal, gümüş ve porselen tıkrıtları, hatta mırıldanmalar karıştıracak kadar küstah ve âmir pozisyonunda olduklarını, görünürdeki zarafetlerinin hemen altındaki hödüklüğü dışa vurmaktan kendilerini alamıyorlardı.

Bütün diplomatik teamüllere aykırı biçimde, bu zoraki ağırladığı ve bir gün tümünün kıcına tekmeyle zevkle basmayı beklediği zevattan içi sıkılmış, acil imzalanacak bir evrak bahanesiyle müsaade istemiş Cevdet Nuri Bey, ellerini arkasına kavuşturmuş yeniden salona dönecek gücü toplamaya çalışırken, çalışma odasındaki cumbanın ucunda dikilmiş, çerçevenin içini eliyle silip buğudaki bir aralıktan, köşkün bahçe duvarının hemen önündeki parke taşlı yola, sokak fenerinin titrek ışığında sulu kar yağışını seyre dalıp gitmişti.

Birden hızla hareket eden bir karartı, bir silüet gördü yolun baş tarafında. Sendeleyerek koşuyordu biri.

Leylâ, samimiyetsiz alkışlardan ve sefirin oğlunun ön kesmeye yeltenmesinden kibarca sıyrılıp babasının yanına geldiğinde, birkaç patlama duyuldu. “Neler oluyor” dediği anda da, ikisi birden, önde kaçan gölgenin bahçe duvarını aşmaya yönelik hamlesini gördüler. Arkasından gelen zaptiyelerin silahından çıkan kıvılcımları da. Birbirlerine baktılar. “Sakla onu” dedi Cevdet Nuri Bey. Ve o salona, telaşlanan konuklarına dönerken, Leylâ çoktan fırlamıştı.

Gözlerini bir rüyadan açtı. Soluklandı.

Kapı açıldı. Dönüp bakmadı. Bir çift topuklu ayakkabının yanık sesleriyle yaklaşıldı yanına. Dönüp baktı. Kimse yoktu. Kapı kapandı. Pencere vardı. Olsa daha önce görürdü, içerisi aydınlardı, ama pencere vardı. Belki buğudan fark etmemişti. Silinmiş

gibi duruyordu şimdi buğu. O pencereden şimdi bir bakan vardı. Pencerenin dışında bir park vardı, bir salıncak vardı, yeşil ve ağaç vardı. Haydi klişe tamamlansın, salıncakta bir kız çocuğu sallanıyordu. Haydi eksik kalmasınlar, parktaki bankta iki yaşlı el ele oturuyordu. Ayak parmaklarının üzerinde gereksizce yükseldi, bacaklarında ağrı yoktu ama görüş alanında şimdi bir çift süet bot vardı. Uzaklarda bir marş vardı. Bir kortej uğultusu vardı.

Kapı açıldı. Bir omuzda bir el vardı. Siluet kadın vardı.

– Anladın mı?

– Anladım.

Kapı mapı açılmadı. Omuz vardı, bir el yoktu. Kapı hiç açılmadı. Siluet kadın hiç olmadı.

– Anladım.

Ne güzel bir cumbalı köşkün bahçesi, nefis mozaik taşlı merdivenlerden inilen bodrum, bir ara geniş zamanda incelemeli üstündeki kabartmaları, belli ki ince işçilikli bir demir kapı, bir gıcırta, bir neme, küfe, ıslak soğuğa giriş, çarpıntı, kesik soluk, titreme ve kararma vardı. Sırtta korkunç bir acı vardı, adrenalinin, bacağımdan yedim, önemsiz, dedirten rahatlığı vardı. Bir cepte bir annenin, evi temiz tutması tembihini, dolapta bulacağı ve dökmeyeceği yiyecekleri taşıyan notu vardı. Hayata tutunma vardı, son bir silkinme vardı, hücrelerin çöküşü vardı, mesane boşalması vardı. Sonrası yoktu. Gerisi yoktu.

Bilinçle hayal birbirine uzak sanılır. Yanlıştır. Birbirleriyle kıyasıya çekişerek hem de, etle tırnak gibilerdir. Direnç ve kaçınılmayan ikiliği gibi kıyasıya çekişirler. Hangisi kazanır bilinemez kadar kesindir bu. İrade ki, en son terk edendir, ardında umut bırakır.

– Anladım.

Ama park vardı pencerenin dışında, ama gülen çocuk vardı, salıncak ayrıca vardı, el ele yaşlı çift vardı. Belki o an yoktu. Ama vardı. Çaresiz klişeye sığdıran, anlatılamayacak kadar güzel bir şey vardı.

– Anladım.

Süet bot çiftleri vardı, kortej vardı, uzakta bir marş vardı. Belki o an yoktu. Ama o gördükten sonra vardı. Açıkça vardı.

– Anladım.

Bir sabahçı kahvesinde, sonradan kim bilir ne gülünecek bir pişuar anısında, sarı, sıcak, buğulu, işçili, işsizli, bir boykot hazırlığında, gencecik.

– Anladım.

Faşist katliamlar, eşgüdümlü sıkıyönetim, mavi bereler, postallar, rüganlar görünmüyordu bakılan son pencereden. Park vardı, çocuklu. Uzaklarda bir marş. Bir kortej uğultusu.

Anladı. Gülümsedi. Parktakiler gülüyorcasına, kortej ilerliyorcasına.

Anladılar, bir metruk köşkü, bir harabeyi çeviren bahçe duvarı önünde duranlar. İstemsiz kas hareketi olmadığını belki anladılar, belki anlamadılar dingin bir gencin yüzündekinin. Şşşt demedi kimse, uyuyor demedi, ama duydular, bakındılar. Komiser bir sigara yaktı, küfreder gibi saldı dumanını. Zamana direnememiş bir bahçenin tarumarlığında, uğruna ölünesi bir salıncağın zinciri, üzerinden daha demin bir çocuk kalkmış gibi hâlâ gıcırda, sallanırken...

Cevdet Nuri Bey içeride duramayıp döndüğü cumbadan bakarken, sıvazladığı bıyıkları gözünden inen yaşla nemleniyordu. Leylâ tekrar belirdi, çerçevenin hemen altındaki buğuya parmağıyla bir harf yazdı, baktı karanlığa, başını iki yana salladı, dişlerini sıktı, piyanosuna yürüdü...

*bir öykümüz olsa, duyan öyküsü sansa
– özdemir asaf*

Suna

Ne illettir mezar taşları arasında gezinirken mutlaka sizi güldürecek bir soyadına, manzumeye, kabristanların yanındaki gece-kondumsu çıkıntılarının hayattan tezatlar yansıtışına denk gelmek. Yanında görevliyle geziyorsun, senin için kan ter içinde kalmış adam, ciddi olsana şu atmosferin, yaptığınız işin hakkınca. Yok.

Yok. Ada, parsel, pafta say dök, şuradan giriyorduk şöyle yürüyorduk ölç biç, krokiyi evir çevir, Suna yok. Burada yatmıyor. Adam kim bilir kaçınıcı kez anlatıyor, mülkiyet, istimlak, aile yerine nakil, üzerine başkasının yatması, kayıtlar zaten sağlıksız, mezarlıklar genel müdürlüğü, ıvır zıvır, hatta “aklınızda yanlış kalmış” acımasızlığındaki darbe, nasıl oluyorsa oluyor, “Muhterem Öküz Ruhuna El Fatiha”yla karışıyor işte. “Öksüz”dür o, hakkak yanlış yazmıştır, mermer kazıyana da hakkak denir mi, onun özel adı vardır mutlaka, aile böyle yanlış kabul eder mi hiç derken, çıkınca çöküyor hüznün, şaşkınlık. Yok. Suna burada yatmıyor. Nerede? Hülya. Hülya bilir. Önce Hülya’yı bul. Yoksa Zeynep miydi?

Hay vampir gözlü hay, nereden çıktı şimdi ailenle tanışmak. O beni merak eden askerî öğrenci abin, örgütleyelim derken, Deniz Harp Okulu’nun kılıcını, tamam, meçini haydahlasın bir yerime de gör, Hayrettin Paşa kavuğuyla da iki tane ekletirdi miydi, fısıktık. Yol boyu itişe kakışa, kıkırdaya güle, tanışılmış abiyle, anneyle, aman bir incelik, bir kibarlık, oturulmuş aile kahvaltı sofrasına, o zamanın militan tipine oranla bir beklenmedik artı puanlar, bir süzmeler. Her şey yolunda.

Yolunda da, öyle şekerlik mi olur. İçinde toz şeker olduğu kesin de, bu lanetin tepesindeki verev kesik borudan bardağa nasıl akan sıkıysa bul. Öyle çevir olmuyor, böyle silkele faydasız. Şeker-siz içsene şu zıkkımı, ama artık çok geç, hamle yapılmış, iş çıkar kapağı al içinden kaşıkla raddesine gelmiş, boncuk ter, al sana abiden: “Yardım edeyim.” Ben de öyle çevirdiydim, niye akmadıydı! 36 santimlik meç, 12 santimlik Hayrettin kavuğu böyle çizmezdi karizmayı, o zamanın militan tipine münasip bir eksi puanlar, bir süzmeler. Her şey boş.

Bir kıytırık şekerlik, bunca baş kakıncı. Ne güzel baş kakıncı, gülmeli vurmali cilveli yakınlığa bahane. Yakınlığa. Dur hele dur, masadakiler ne bilsin ki, biz bacı-yoldaş. Ne bilsin ki gülüşmeler itişmeler, biz bacı-yoldaş. Biz sıırıslıkam, görsün bakanlar, ama biz bacı-yoldaş. Başka türlü, zamanın militan tipine hareketten çok ayıp puanlar, süzmeler. İçimizde gömülü, kendimizde saklı ayıp, yollarda biz, badirelerde biz, ne bilsin darbeler cuntalar, biri diğerrinden her an kaygılı ayrı düşmüş biz bacı-yoldaş.

Hele evden çıkışta yediğimiz halta ne demeli? Düzenli gazete verdiği komşunuzun bebeği olmuş da, iki dakika uğrayıp göreymişiz birlikte. Uğrayalım, halkla ilişkiler, ama nemize lazım bebeğin adını ne koydukları? Buyur işte, Necati’ymiş. Orada zor tutalım kendimizi, ama sonrasında bir gül bir gül. İnce kısa bıyıklı, tepesi kel, gözlüğü burnunun ucunda, kolluklarıyla defter-i kebir çeviren bir memur canlansın Necati deyince, bebekte bir yadırgayalım bu adı, bir yadırgayalım. Hanıymış Necati! Agucuk Necati! Yok, olmuyor işte... Büyüyünce yine uğrarız... Sanki göz önüne gelen Necati’ler öyle doğmuş, bebek olmamışlardı. Gül de gül, abarta abarta bu uyumsuzluğu. Sonra de ki, “beteri var öyle bakarsan”... Buluşacağımız yoldaşın adı var öyle ya. Aman da Abdurrahman, bugucuk Abdurrahman... Görüşmede hiç yakışık almaz bir sırıtışı örtelim derken, ne konuştuğumuzu bile anlamayalım... Ama anlayalım ki, aslında bu kadar civıtmamız, öncesindeki keyiften geliyor. Bahane hepsi, gülüşmeye, dürtüşmeye...

Suna burada yatmıyor. İçimde? İçimizde? Kime sormalı, kime yüz kızdırmalı?

Kalmış olsa da otursam şimdi Halkın Çay Bahçesi'nde, sola doğru çevirsem kafamı, Moda istikametine, orada bir derneğimiz olsa hâlâ, çevirsem öbür yana, Galata Köprüsü görünse.

O derneğin yolu üzerinde bir mağazanın vitrinine dayasam burunumu, sen arkadan gelip dokunsan omzuma, “güzelmış” desen, gülsen, camdaki yansına gülsem mahcup. Sonra ne zaman birlikte geçsek, durup baksak. Kapüşonu kahverengi-siyah kürklü, dışı lâcivert, içi turuncu parkaya. Yanındaki, aynı modelin kıyası montu da baksak bir süre sonra... Baksak, bakışsak, yürümeye devam etsek Moda istikametine. Dizaltı bir İskoç etek, yırtmacını örten kocaman bir dekoratif pirinç çengelli iğne, hâki kazağın örgülü, altındaki beyaz gömleğinin yakası ince boynuna yine bol, çorapların kilim deseni yün, botların tertemiz. Üzerine kısa montu hayalimde giydirsem yine, yürüsek...

Galata Köprüsü görünse, ama zor görünse, felaket kar tipi fırtına olsa. Alibeyköy'e gidecek olsak, işçi mitingi örgütlemiş olsak, yoldayken bir tipi indirse, göz gözü görmez olsa. Göz göze gelsek, senin burnun, yanakların gibi kıpkırmızı olmuş elin bir poşet uzatsa bana, “zor yetiştim eyleme, ama tam zamanıymış, ceketle donacaktın” desen, baksam, parkayı görsem içinde. Kim bilir ne gevelesem de anlatamasam duygularımı, “annemden...” dediğini hatırlasam bir tek şimdi, etrafa bakınsak görebildiğimiz kadarıyla, işçiler dağılsa, biz dağılsak, “vapurda giyerim, şimdi olmaz” da anlaşılsak, yürüsek, soluk alamaz olsak tipiden, hava muhalefeti nedeniyle Karaköy'den son kalkacak vapur için köprüden geçsek kar kıyamet...

Burada kalsa ama, sonra bu kadar saçma olmasa her şey. Kaybetmesek birbirimizi dönüş yolunda. Ben o poşeti gecenin köründe girdiğim evde açmasam ancak, ona mı sana mı baktığımı bilemeden öylece elimde tutmasam. Sabah erkenden randevum olmasa, o parkayı kıyamadan, sanki sen yanımdaymışsın gibi ilk kez giyip uçarcasına çıkmasam evden, yolda diz boyu kar olmasa, daha on dakika yürümeden sanki çok uzağımdaymış gibi gelen patlamaları duymasam, vurulmasam karşılık veremeden, ne olduğunu anlamadan, kanım erimese düştüğüm yerde kalmayayım.

Madem sürdü, burada da kalmasa o zaman ama, sonra yine bu kadar unutulmaz olsa her şey. Sen ziyaretime gelsen o güleç yüzünle. Yanımızdakilere çaktırmadan elime değsen, “korkuttun bizi” desen yatağın kenarına ilişirken. Diniverse sancım, sohbet etsek. Bir ara askıdaki parka ilişse gözümüze, “nasip olmadı giymek, en çok ona yanıyorum” desem, gülüşsek. “Seneye artık, kalktığında yazlık lazım” derken, kapıda bekleyen Ahmet eline hohlayarak geçse tuvalete, incecik montunun yakasını kaldırmış, bir de çiğ mavi atkısıyla. Bakışsak, anlaştık. “Ben sana yenisini alırım, zaten kan lekesi zor çıkar” desen, yine gülüşsek. Giderken, eğilsen kulağıma, “göremedim ama biliyorum, sana daha çok yakıştırdı” deyiversen, hafifçe kızarsak, yine ellerimiz değse birbirine. Gitsen, Ahmet yoldaş parkasına sarınırken.

Bir sonraki kış, birkaç sonraki kış, ne sen, ne ben, ne parka, ne Ahmet, nereden bilecektik...

Nerede yatıyor Suna?

İnananlar kader desin, olasılıklar dahilinde bir denk gelmedir Bostancı’dan Kadıköy’e güzergâh tutmuş bilmemkaç numaralı otobüste iki kod isim, iki uyduruk kimlik karşılaşması. Olasılıklar dahilindedir el sıkışmasız, kucaklaşmasız sımsıkı sarılıp hal hatır sormalar, dışarıya sıradan boş kelimeler yansıtarak bütün olan biteni karşılıklı aktarmalar. Olağanüstü olasılıklar dahilindedir bir çalışanın bir iş arayanı yanına aldırışı, bir masada buluşmaları.

Bir masa. Masanın üstünde Facit, hani şu kollu, mekanik, demir hesap makinesi. Facit’te, ileri doğru kol çevirme, iki maaş toplama, sonra geriye doğru kol çevirme, ondan giderleri düşme. Gider kalemine en önce bir ansiklopedinin taksidini yazma. Bir masa, bir masada biz, bacı-yoldaş.

Yağmur olasılıklar dahilindedir. Uyduruk kimliklilerin ayakka-bılarının su alması kesinlik derecesindedir.

Bir masa. Masanın altında çıplak taş. Masanın altında minnacık elektrikli soba. Masanın altında minnacık ıslak ayaklar. Elektrikli sobanın üstünde minnacık iki pembe çorap. Pembe. Masanın

altında süet botlu iki başka ayak. Islak ve çıplak iki minnacık ayağın üzerine bastığı iki süet bot.

Bir masa. Masanın altında, bir temasıklık kasırğa. Masanın üstünde Facit. Facit'in dönen rakamlarına bakarak birbirine değer olmuş iki kavrulan yüz. İki kımıldamaktan ne demek, yutkunmaktan, nefes almaktan bile korkuş. Masanın her yerinde kalp atışı. Bir masa. Öyle sıklaşsa ki soluklarımız, küçücük göstergesi buğulansa aletin. Hey, biz bacı-yoldaş. "Yaz şimdi, 7.783 lira benim maaş desek..."

Olasılıklar dahilindedir maaş günü gelemeden Facit'i çevirecek ellerin değişmesi. Biri bir sokakta, biri bir evde, ansiklopedi taksidini en önce geriye çeviren ellerin birkaç gün arayla bağlanması, inananlar kader desin, yüksek olasılıklı denk geliştir...

Ne var ki mezarda, Suna zaten orada yatmıyor, bulsam da yok. İçimizde! İçimde. Ben de içerim, derdimi değilse de, içimi ummana dökerim. Yoksa Âsuman'a mıydı sahi? Giderim Kadıköy rıhtımına, mendirek, oturur bakarım. Denize baksana, etrafa bakmasana, efkârına boğulsana, ne var yani, buradan denize girenler yazmış mendireğin duvarına, önündeki büyük, düz kayayı platform yapıp, koymuş adını "Su Aygırları Kulübü", görmesene.

Kızmaz buna. Anlar, her an her şeyin olabileceği bir hayatta her ayrıntıya dikkat reflekse varmışken, bir savunma mekanizması gibi, kimsenin anlamayacağı kaçamak gülüşler yaratacağını uydu-ruk kimliklilerin. Kızmaz. Ama merak eder bak, o kesin. Dalgasını da geçer. Mezar aramak da nereden çıktı, fatiha mı okuyacaksın bana? Kızmam buna. Anlarım. Bunca yıl sonra, bir mezar bulsan bile orada olmayacağımı bile bile, hem de bu zırva ritüelden nefret ederken? Kesin yaşlandın, ahiret hesabı başladı!

Haklı. Yok, ahiret değil, nereden çıktı şimdi mezar konusunda haklı. "Su Aygırları Kulübü"nün üyesi olmayanların giremediği geniş kayasına yakın bir yere tünemişken anlatmak münasip olur mu bilemem, ama şöyle oldu.

Bir bataklığa boca edilen kıvam düzenleyici balçık türünde

yazılardan birini daha okurken, “bir vehimle harcanmış hayatlar, yaşanmamış gençlikler, aşktan utanmalar, feodal bacı kültürü” temalı kusturuculardan birini, kullanılan fotoğrafa bakınca... Orada seni görünce... Fotoğrafta değil, çağrıştırdığı her şeyde görünce...

Sonra, yıllar sonra, seni ilk öpüşümdeki heyecanı ve korkuyu anımsayınca... “Onun kalbi delik” diyen yoldaşın sesi o ilk öpüşte kulağımda çınlayınca, “ya ona bir şey olursa” diye ürküp geri çekildiğimde, bunu anlamış gülümsediğinde ve “boşversene” deyip yeniden dudağıma uzanışında kendimi bulunca... Sonra, yıllar sonra, uzun yıllar sonraya saklanmış bir ilk öpücüğün, gidişinde payı var mı diye, olmadığını bile bile kalbimin ne çok sıkıştığını anlatmak isteyince...

Olmadı. Şöyle deneyeyim.

İki kadeh bile içmemiştik, bir suskunluk ânyıdı, aniden demiştin ki, “biliyor musun, önüme bir ceket düştü sanmıştım”... Böyle demiştin. Duraksamış, toparlayıp tekrarlamıştın. “Baktım Fatih’in ceketini düşmüştü, onu almak için eğildim.”

Susmuşsun. Araya, ikimizi de susturan bir kıyamet girmişti. Serî G3’ler, tekleyen 7.65’likler, kabzayı sertçe vurmasan düşen 14’lü şarjörler, bir binayı çevreleyen parmaklıklar, genişçe bir avlu, kurşunlar, kaçışmalar, sloganlar. Bir kıyamet girmişti araya.

“Ceket düştü sandım, eğildim almak için ki, kan oldu elim...”

Susmuştuk. Avluda bir pötikareli ceketle sürüklenen bedenden kalan kan izlerinden, bir cenazede göğsü savrulan yumruklarımıza kadar, uzun uzun.

Kaçışırken ceketlerini bıraktılar dedirtmemek için mi, Fatih ceketini düşürüp diye mi, bir bilinmez refleks mi, eğil ve elinde kanla bak bize doğru. Cenazede yüz yüze duralım, bağıralım, bak bize doğru. Bakayım sana.

Sonra bakayım hep.

Sonra işte Deniz Harp Okulu meçleri. Sonra işte giyilemeyen, ama yoldaş kadar ısıtan parkalar. Sonra işte Facit. Sonra işte

uyduruk kimliklerle bir evden, bir sokaktan.

Sonra, yıllar, çok yıllar sonra, nereden baksan on yıl sonra, görmeyeyim bile, ama sezeyim, irkileyim o bakış geçerken bir kitap fuarındaki kalabalığın arasından, sesleneyim arkandan tir tir endişeli bir ünlem bulup buluşturup. Vampir gözlü!

Dön, gör ve koş. Sarıl, ağla veöp.

Demir kapımız, kör penceremiz, yastığımız, ranzamız heybenin küçük cebinde dursun. Kocaman heybeni açıp yürüyelim. Hasretlerimizi, yaşamadıklarımızı, içimizde kalanları dök, saç. Uğruna ölümlere gidip geldiğimizi. Hep gidip geleceğimizi. Gelemediğimizi. Yürüyelim.

Kulaklarını, burnunu şakacıktan bir ciddiyetle kontrol edeyim o gece, evimdeki sofrada. Bastır gülüşünü, ciddiyetle bekle muayene sonucunu dudaklarını büzüp. Tamam, sağlamsın, marş! Şimdi gülebiliriz. Koşaradım kadeh kaldırabiliriz.

“Fareler, anestezi uygulayıp yermiş kıkırdağı, hissetmezmişsin.” Dağın başında, öksüre aksıra kalkalım yerdeki şiltelerden, Fatih bağırsın: “Hasar kontrolü!” Gülelim.

Anımsayıp gülelim, taklit edip gülelim, yıllar ve yıllar sonra. Sonra solsun gülüşün. Susalım. De ki, “ceket sandım...”

Biliyor musun, hiç unutmadım bunu. “Fatih’in ceketini düştü...” Bak, kaç yıl...

Göz. Soğan bu dolaptadır kesin. Gez. Nasıl da bilirim, bıçak versene. Arpacığın sinme noktası. Tuh! Sekme ivmesine oranla hedefin alt açıortayı. Bakma öyle ya, gülme, ne var, sapına tükürmek lazım elden alırken. Nefes senkronu. Saçmalama, değişmedim, o zaman da vardı böyle inançlarım saklımda. Tetik boşluğu al. Yersin döşüne bıçağı şimdi, dalga geçme, ne yani komünistiz diye... Nefes tut, bilek desteği. Bizim oralarda derler ki... Çök. Bunu yapmazsan arada kan çıkar. Pat!

Elinde kan, bak bize doğru, dunsun o an her şey. “Fatih...” Fısıltıyla. Bağırmadan bastır tarakaları, sussun o an her şey.

Kızarsın yüzün, “utandırdın ya, ne kötüsün, ne var bunda” deyip vur böğrüme sevecen. Gülelim. Gülelim, susalım, duralım ve eğilelim yüzlerimize, ilk kez, o an ilk kez, yıllarca beklemiş ilk kez... Bilemeyelim son kezliğini.

“Hem sen kendine bak” de sonra sıyırıp kendini, yalancıkta çatarak kaşlarını. “Sanki sen muskayla gezmedin mi onca zaman!” Yatalım yerlere... Nereden hatırladın, ben bile unutmuştum Fatma Teyze’yi. Mahallenin eli ağır iğnecisi, herkesin hemşiresi. Vurulduk ya, tekrarı olmasın diye gitmiş muska yaptırmış, zorla taktıydı çengelli iğneyle. Ya hem kendi çapında az biraz tıpcısın, hem muska, olacak şey mi. O başkaymış bu başka. Kırmak da olmaz şimdi, ama biri görse rezalet. Nasılsa çıkarırım, şimdilik gönlü olsun demiştim, ne bileyim mahallenin teyzelerini örgütlediğini. Zırt pırt kontrol, bulamazlarsa feryat figan şikâyet. Neymiş, kurşun geçirmezmiş o muska, öyle okumuş üflemiş ki kasabın hoca karısı... Nerede bir aramaya denk gelsem, önce muskayı kontrol ediyorum çıkarmayı unutmuş muyum diye, düşünsene muskayla gözaltını...

“Hem ben inandığımdan takmıyordum ki akıllım, beni korumak isteyenlerin gönlü...” Kes sözümü ve sor, hiç merak edip açmadım mı, içinde ne var diye? “Açtım tabii”, diyeyim, merak et ne olduğunu, eğileyim kulağına fısıldayayım, hep gül böyle sen, hep...

Haydi diyelim sonra, haydi Fatma Teyze’ye ve mahallenin bütün o anne kadınlarına...

Daha iki kadeh bile içmemişken, susalım. Sen, gözlerin kadehin içinde, kadeh avuçlarının içinde, “biliyor musun...” de aniden.

Ben o gün bu gün, bileyim. Hiç unutmayayım. Sen, kan çıkmasın diye bıçak sapına tükürenle, yoldaşının ceketini yerde bırakmayan, çakıl aklıma, o gün bu gün unutmayayım. Gittin gideli *kalbee do-laan o ilk bakuş, unutuulmaaz unutuulmaaz...*

Bizi biz yapan bir geleneğin bilinciyle, saygısıyla yaşa hep zulamda, bir anı ol. Gizlisinde bir bâtil inancın çocuksuluğuyla, bir avluda kurşunlar vızıldarken cekete eğilen militanı katayım harcıma. Bir meçi. Bir **Deniz Gezmüş parkasını. Bir su geçiren ayakkabıyı.**

Bir Facit'i. Bir parkanın turuncu astarını. Bir zulada kalmışlığı. Bir zulanın ilk kez açılışını. Son kez.

Araya bir daha bin türlü bela, ihanetler, her çeşidinden ayrılık, aralıksız öğüten yıllar girse de o iki kadehten sonra, sen bir illele gitsen de, taptaze kal bir illele birlikte, bir sonla birlikte, ama susayım. Bir fotoğraf önüme düşesiye...

Yıllar sonra şarkıların bağlamından kopup neler anımsatacağını bilemezdim o zaman... *uzaklarda bir düüş kuur, yapayalnız bir gülüş ool, o gülüşlerde bir ev kuur, delilenmee giit, gelmee duur...* Ama kalayım bir masala sürgün gibi, ama susayım. Bir fotoğraf önüme düşesiye...

Bir de... Bir de, o avluda "yaşanmadan harcanmış gençlik yılları" gören alçaklar durmadan türedikçe, zerre pay almadıkları ya da artık zerre pay taşımadıkları şeylere kütüphanelerde küfrettikçe, sen büyüyen bir öfke olup yüzümü dağlayasıya...

Haberin olamaz bu iç dökmeden, biliyorum. Bilsen, "ulan" derdin, biliyorum, "iyi hoş da, onca şey dururken, anlata anlata..." Haklısın.

Ama, egecek bir boyunları, dönecek bir yolları bile yokken, senleri anlatıyor gibi yapıyorlar, beni biliyor, bizi biliyor gibi yapıyorlar kılıktan kılığa. Öyle ki, ne söyleyen az geliyor, çok az, çok az.

O zaman diyorsun bazen işte böyle, sizin o derin, sizin o yalızlı sayfalarınız, birkaç saliselik duraksamayı, iki kadeh arası bir suskunluğu taşıyabilir mi ki, bir Facit'te geriye doğru ansiklopedi taksidi çevirmeyi bilir mi ki, sonrasına bakalım? Hayalinizdeki parkayı, üstünde kan lekeniz, yoldaşınızın giymesiyle sımsıcak oldunuz mu karda boranda siz?

Sizin o kurusıkı "neler yaşadık"larınız, o yaşananlardan sonra, bir soğan doğrayışta, bir kulak burun kontrolünde kahkahayla kucaklaşmanın ağırlığını taşıyabilir mi? Hiç alev saçtınız mı içinize, hiç o alevi taşıdınız mı yanmadan içinizde bacı-yoldaş? Hiç ilkiniz, sonunuz oldu mu yıllarca azalmadan birikmiş?

Yıllar girmişti bir seslenişin öncesine, yıllar girdi bir seslenişin sonrasına. Ama bir gün, olur a, yine bir seslenişle döner, bakar, koşarız, hiç bırakmadığımız bir yolculuğu yine birlikte sürdürürüz, o avludaki başka biriyle. O avluyu hiç duymamış biriyle. Sizin neyiniz var?

Biz güleriz, susarız, unutmayız. Bir biz var bizde, benden içre. Öyle varız. Siz ne hatırlar, neye güler, neye susarsınız?

Böyle böyle diyesim geliyor, bu çığırtkanlar, senin bir an susup, fısıldamanı getiriyor aklıma.

Aslında ben bakarken bu çirkefe, bir fotoğrafa denk gelince, sarılayım hâtırana istedim. Sen, ne güzel o yıllarımız, ne güzel bugünümüz, ne güzel yarınımız, ne unutulmaz ilkim... Sen, bıçak sapından, yoldaş ceketinden geçip giden. Elindeki kana borcunu hiç unutmadan yaşayan. Ne güzelsin, bu çirkin yaygara kaplarken ortalığı. Biz olan sen, geçmiş zaman kipini dağ başında şiltesiyle yerden kaldıran, ne güzelsin...

Ne güzeldin. Biz ikimiz.

Bir masa. Masanın altında bir çift süet botun üzerinde ıslak iki minnacık çıplak ayak. Artık olmayacaktı, ama dokunmak istedim son bir kez. Toprağına, taşına. Bulamadım Suna. Artık orada yatmıyormuşsun. Balsam da.

“Su Aygırları Kulübü”nün taş platformunun yakınlarında bir mendirekten taş sektirsem güler miyiz üçten fazla yapamayan “teorisyen”e?

Taşına, toprağına. Bizi biz yapan içimizde kalmışlara, bir kadeh daha kaldırır mıyız?

Vampir gözlü! O buğulu elâ gözlerinin altında seni tamamlayan eflâtun torbacıkların ne güzeldi! Ne güzeldi ilk kez, son kez o kadar yakından...

*bütün münkirler günde beş vakit bizi inkâr edecekler
– attilâ ilhan*

Bedbahtlar

kalksana mari dudu kalksanaaa, barolara sipaliyi naşlasanaa, sarıca'nın kahvelerinde gezersiİN, soğuk soğuk rakıları içeersinn, çalpara mori kızım çalparaaa, sipaliyi çoran edip naşlasanaaaaa...

Ne bilsinler sözlerini, sokaklarda kulaklarına çalınıp durandan, o yayvan söylenişten anladıklarınca, akıllarında kaldığı kadarıyla uyduruyorlar avaz avaz. Sokaklarda Mari Dudu, sokaklarda devriyeler, sokaklarda kıvrak ritim, sokaklarda pusular.

– Döktüür!

– Ulan kıracaksın masayı, in de oyna!

Eller tempoda, kahkahalar gırla.

– Yandaan!

– Şimdi gürültüye ihbar gidecek, basıldığına mı yanarsın, rezilliğimize mi, yavaş lan...

El çırpıyorlar, gülüyorlar, parmak şıkırdatıyorlar, ayakları uyduruk figürlerde, omuz titretiyorlar, dokuz sekizlikler. Her an basılabilirler mi? Evet. Çatışır, ölebilirler mi? Evet. Uyarıp duran korkuyor mu? Hayır. Daha çok, bu hallerinden çekiniyor. Gören olsa, bilen olsa ne der! Ama uyuyor ortama işte o da...

kalksana mori kızım kalksanaaa....

Döktürüyor Ferhat. Yandan.

Gün güzel başlamıştı zaten. Çok güzel başlamıştı, öfkeli bir

çığlıkla uyandıkları gün.

– Münasebetsiiiizz!

Değişik olmuştu yani, yoksa Yavuz'un gıcıklığıyla uyanmaya alışıklardı. Evdeki pikabın iğnesini, nereden gelmişse gelmiş bir plajın, Kibariye'nin "Kimbilir"i üzerine fecir vakti koyar, sesi kökler, küfürler, kovalamacalarla başlardı gün. Kaçarken eşlik de ederdi, *kim bilüüür, kim bilüüürr...* Bu kez ona fırsat bulamamıştı.

Koşulmuştu Sinan'ın sesine, kaldığı odaya. Apo gözlerini ovuşturarak, neye uğradığını anlamamış ve mahmur bakıyor yattığı yerden, bizimki ayakta, bağırıyor.

– Münasebetsiz herif! Kim lan bu? Kim yatırdı koynuma?

– Apo yahu, tanımıyor musun?

– Tanımıyorum, nereden çıktı bu leblebi suratlı!

– Sen yattıktan sonra geldi fabrika görüşmesinden, yanın boştu yattı, ne var.

Ne var? Alışıklar oysa, şu gece şu ev, bu gece bu yatak, seyyarlar genellikle. Kimin yanı mı, ne fark eder? Ne olduğunu sonra anlatacak Sinan, Apo fabrika görüşmesini, işçilerin tavrını aktarırken zaten unuttular bağışmayı. Hatta şimdi birlikte top oynayacaklar, kaldıkları evin yakınındaki toprak sahayı gözlerine kestirmişler.

– Karga bokunu yemeden ne maçı ya. Gözümü açamadım daha.

– Karga bokunu yiyince ortalık kalabalık oluyor, kimsecikler görmeden iki top tepeceğiz işte, hadi.

– Karga bokunu yemeden top tepen adamlar hiç dikkat çekmez tabii! Salaklar. Bari kahvaltı edeydik...

Sahaya giderken yol üzerindeki bahçede meyveye daldılar. Tişörtlerinin, gömleklerinin etek kısmını kıvrıp yaptıkları torbalara doldurdular. Yediler birazını.

– Meyve çalarken yakalanacağız, rezillik olacak!

– Mavi bereliyi boşver, asıl gri kasketli Kadir Ağa görürse kork.

Koca sahayı yatayına kullanarak yapılan üçer kişilik taş üstüne taş minyatür kaleli "maç" çekismeli ve kırıcı ve tartışmalı geçti,

yarım saat kadar sürdü, bayılacak gibi oldular, hükmen ve fiilen bitti.

Saha kenarındaki tulumhada yüzlerini yıkayanlar, evdeki su dö-künme sırası kavgasını baştan kaybettiler. Haydi kahvaltıyla!

Domatesi ufak ufak doğrarsın, üzerine kekik ve pul biber döker-sin, biraz sirke, normalde zeytinyağı ama ne arar, üzerine bolca çiçekyağı, daldırırsın buğusu tüten ekmeği elinle, yanında da bol siyah zeytin, bardak bardak çay. Sonra nankörlük etmekten geri durmazsın.

- Bu domates iyi gidiyor da, çok eklemek yediriyor o kötü!
- Bi çay versene be sana zahmet.
- Yeni su koydum, bazılarımızın şeflerinden dirençli çıktı çay, çökmedi!

Kahvaltıda anlattı Sinan. Yattığı divanın yanındaki pencerenin dışında bahçe, bahçede güller, bir gül kızın elinde, pencereden uzatıyor içeriye gülü, divana bırakıyor, dudaklarını yaklaştırtıyor, bizimki de, tam öpüşülecek, bir gaz çıkarma gümbürtüsü, gözünü açıyor, dudaklarının hedefinde Apo. Münasebetsiz!

Gülüşmüşlerdi, sonra dağılmışlardı.

Onun gecesiydi işte, böyle en lümpeninden kudurup, en akla sığ-mazından kudurup, en yakışsızından kudurup...

Kudurup. Dört farklı gruptan altı yakın arkadaş, bir eve tıkılmış, her an her şeyin olduğu, her an her şeyin olabileceği günlerde, ya-rının belirsizliğinde bir gece kudurup... Yarının belirsizliğinde, en ayıp, en gizli duygularını, hem de farklı gruplardan arkadaşlarına açacak kadar içerek kudurup... Yarının akşamını görecekleri be-lirsiz saatlere doğru çökerken gece, kudurup...

Altı kişiden ikisi, dışarıda da masaları olan kahvede, arada renkli test yayın yapıldığını duydukları bir siyah-beyaz ekranda, karın-calı bir görüntüde aldılar haberi. Çay bardakları ağızlarına ulaş-a-madı. "Bizimkiler" diye fısıldadı bir tanesi gözünü ekrandan ayır-madan. Çıt çıkmıyordu kahvede, yüzler asılmıştı. Yasadışı, Yeraltı

Maden-İş, örgüt, terörist, kısıkvrak, çeşitli çap ve ebatlarda... Karıncalı bir görüntüde... Bizimkiler... Çok yakındı... Çok yakın...

Yıllar sonra kalanlar, anlam veremeyeceklerdi, olmaması gerekirdi, anormaldi, ama sabah çıktıkları eve dönmüşlerdi. Böyle durumlarda hiç yapmadıkları bir şeyi yapmak üzere sözleşmişler gibi, firesiz. Ağızları bıçak açmaksızın. Çok yakındı... Firesizdiler, iki eli torba dolu gelenle tamamlanmışlardı. O torbalarla mutfağa girmişti Apo. Pek alışık olmadıkları iki büyük şişe koymuştu salondaki masaya. Sonra, mutfaktan çıkmıştı tabaklarla, dizmişti hepsini, şişelerden birini açmıştı. Bakışmıştı diğerleri. Çok yakın. Suskun. Çıt çıkmadan, selamlaşmadan...

Gülüşmüşlerdi, sonra dağılmışlardı mı demiştik en son? Evet, dağılmışlardı.

Dağılmışlardı işte, her gün aldıkları haberlerden biriydi altı üstü, her an haber olacakları günlerden biriydi altı üstü, "bir avuç bedbaht"tılar altı üstü, içlerinde sürekli büyüyen bir sızıyla yaşamaya devam ettikleri sıradan bir gündü altı üstü. Her haber yakındı, çok yakındı altı üstü.

İlk kadehi, o ekrandaki bir yüzün öz kardeşi olana uzattı Apo. Bakıştılar. Yakışık alır mı hocam? Dağıldılar sonra... Başka bir ortak geceleri olmayacağını sezercesine, bilircesine dağıldılar.

Öyle sarhoş ki Ferhat, elma soyuyor, içini çöpe atıp kabuğunu ikram ediyor, "seviyorum işte" diyor. Demekle kalsa iyi, ah çekip elini göğsüne de vuruyor, tam rezillik. O göğsüne vuruyor, masada herkes yüzüne yiyor yumruğu. Çünkü bir tek o bilmiyor, platonik sevdiğinin gizli ilişkisini... Kimse açıklayamıyor, kimse söyleyemiyor. O zamanlar öyle sevdalar, en kuytularda doğar ve büyür. Büyür ve ölür kuytularda, sızmaz kan revan, kalır gözlerdeki buğuda. Açıklayamıyor, söyleyemiyor kimse, çünkü... Çünkü. Boşverin ya, devam edelim.

Herkes bir yarasını açıp sunuyor diğerlerine kadehlerce. Hiç böyle yapmazlar, yadırgıyorlar, tedirginler, bölük pörçükler...

Hatta, "odalara kapandı tartışıyor bizimkinler / çok bunaldılar

habire içiyor bizimkinler / dışarıda neler oluyor haberleri yok / şimdi bireysel özgürlük gündemde / bir de cinsellik öyküleri anlatırken / kendinden geçiyor bizimkinler” alıntısı yapıveriyor Sinan bir ara, kendisinin de bildiğince bu haksızlığa bile takılmıyorlar, ama düzeltiyorlar. “Bizimkinler değil ulan Erzurumlu, bizimkiler diyeceksin”...

Öyle sarhoş ki Ferhat, “üregim yanii” diye kalkarken yerinden, yine yumruğu göğsüne incekken, sözleşmiş gibi, el çırpmaya başlıyor diğerleri. Omuzları titriyor genlerine uyup, kalkan eli omuz başına ritmik vuruşlara geçiveriyor. Sonra, tabakları umursamadan masaya çıkıveriyor. Böyle başlıyor, sonra dağılıyorlar. Haydi Ferhat! Bu hüznün böyle dağılır. Dağılıyorlar. Yirmili yaşlardalar daha ve sapına kadar insanlar ve bir gecelik çalışıyorlar hayatlarından. Yaklaşana, en yakışksızından, en utandırıcısından bir karşı koyma gecesi oluyor bu.

Ferhat sızıyor önce, bitap. Kuytusunu açmış, içindeki cerahat boşalmış gibi huzurlu bir sızma. Kalanlar dertleşiyorlar, fısır fısır, en kişiselinden açılıyorlar birbirlerine.

Sonra bu çaldıklarını bir acı tebessüme gömüp saklıyor, yarına hazırlanıyorlar. “Bırak” diyorlar masayı toplamaya girişene, “bırak, elleme hiçbir şeyi... zaten...”

Zaten.

Zaten ne bekliyordum tam olarak, bilmiyorum. Ama neydiyse o, hiç beklediğim gibi olmadı. Öyle diz çökmüş bakarken, gözlerinde “hak ettiğim cezayı veriyorsun, biliyorum” vakarı da yoktu, “yapma, kıyma” yakarışı da. Anlamsız, korku bile sezilmeyen, eceline çoktan mağlup, yıkık bir bakış...

Zaten hani böyle bir yokuşu çıkıp hızla inerken arabada, iç organların bir an havada asılı kalmış da hızla yerlerine dönüyorlarmış hissi yaşarsın ya, bir baygınlık, bir helecan, bir boşluğa düşüş hissi, onu her görüşümde öyle oluşumdan anlıyordum bunu daha fazla içimde tutamayacağımı.

Zaten o karmaşada bir ayrıntıya, o kadına takılıp kalmıştı bir

an için gözlerimiz, bir elinde neredeyse değnek denecek kadar cılız bir sopa, bir elinde kırık tuğla parçası, üstünde belli ki kendi örmesi bir yelek, altında mor, küçük çiçekli bir pazen şalvar, ayağında lastik. Tanımlanamaz bir ifade vardı yüzünde. Çaresizle kahraman, dehşete düşmüşle her şeye hazır arası bir ifade. Her an öne fırlayıp panzeri durdurabilirdi de, bacaklarına sarılmış çelimsiz kızını kucaklayıp kaçabilirdi de. Doğan onlara doğru ilerledi.

Zeynep'le kol kola girip o avizeciye, etrafı kolaçan ettikten, çeşitli fikirler yürüterek seçmeye çalışır gibi yaptığımız abajurlardan birine, o an orada olmayan Asım için önceden hazırladığımız notu gizlice bırakıp çıktığımızdan itibaren kafamda kurduğum hiçbir senaryoya uymadı sonrası.

İstasyonda buluştuk, Kartal'a, işçi derneğindeki tartışmaya gidecektik grup halinde. Kıvranıyorum, nasıl yapsam nasıl etsem de, "zaafımı" açığa vursam derken, "çıkışta 'Düşman'a gideceğim" deyiverdi. Uyduruverdim, "benim de niyetim vardı" diye.

Yıkım ekiplerini püskürtmüştük, ama bu kez panzerlerle karşılıklı restleşmenin sert müdahaleyle biteceği açıktı. Devlet, gecekondu halkının meydan okuyuşunun bu kadar ses getirmesinin altında kalmayacağını, otoritesini göstereceğini belli etmişti. Bir o yana koşuşturuyorduk, bir bu yana, direnişi örgütlemeye, halkın zarar görmeyeceği bir savunma hattı oluşturmaya çalışıyorduk. O sırada gelip durmuştu önümüzde kadın ve kız çocuğu. Doğan oraya yöneldi.

"Ayhan'ın kanı yerde kalmayacak" notundan sonra artık uğranmayan Ayşekadın'daki avizeciyi gözlerken, katilin korumasız gezmemesine, kaldığı evi değiştirmesine rağmen korkusunu adım adım izlerken, habire değişen mizansenlerle geliyordu aklımdaki ibretlik son. Ama o kadar kolay olmadığını da anlamaya başlamıştım. Nitekim, o an, kendiliğinden, düzenlemeye izin vermeyen bir gece karşılaşmasıyla geldi, parke taşlı bir sokakta, bir telefon kulübesinin önünde. Arkasından hızla yaklaştım.

Benim biletimi de o aldı, ne sinemanın önünde beklerken, ne lobide, ağzımı açıp iki kelime edebildim. Neyse ki o okulundaki gelişmeleri anlatıyordu da sükunluk olmuyordu, ama ben hiçbir

şey duymuyordum. Etrafta yine aynı seansa gelmiş birkaç tanıdık sima da vardı, selamlaştık da, titremesini gizlemek için ellerim cebimdeydi. Hani neredeyse çıkıp gideceğim... Neyse gong çaldı, girdik, teşrifatçı feneriyle gösterdi iki koltuk, bahşış vermedim, oturduk, üstümüzü çıkarırken aynı yöne eğildik, ateş bastı, kolçakta dirseklerimiz değdi birbirine, alev aldım. Salon kararırken bana baktı, ben hep ona bakıyordum, bakiştık, az daha birbirimizi doğru kaydık koltuklarda.

Müthiş bir uğultu vardı, tozdu, dumandı, bağrışmalar, çığlıklar, bir yandan duvarlar yıkılıyordu, bir yandan her yıkılan duvarın taşı tahtası polise fırlatılıyor, havada uçuşuyordu. Sloganlar duyulmaz olmuştu, sirenler bastırıyordu, kimse tek adım geri atmıyor, şuradan çekilip buradan dönüyordu direnişe. Çocukları çekin, dağılmayın, korkmayın derken, silah sesleri, kurşunlar... Kadının yüzü bu hikâyenin barındırdığı her şeyi aynı anda yansıtıyordu, orta yerde durup duruyordu, başındaki yemeni kaymış, seyrek saçındaki kına görünür olmuştu. Doğan elindeki taşı fırlattı, oraya seğırtti. Ardından ben... Kurşun yağıyordu.

Diz çöktürdüm, “yüzüme bak” dedim.

Eğildim, bütün cesaretimi toplayıp yanağına uzandım.

Doğan yere düştü, üzerine kapandım.

Tetiğe bastım.

Öptüm hafifçe.

Kan doldu avucuma.

Öyle ifadesiz, içi boş baktı ki öncesinde ve yıkılırken, bir an, iki tokat da atsam orada bitecekmiş her şey diye düşündüm. Artık berbere gidebilir, dedim içimden. Kustum sonra.

Kendini çekiverdi önce. Sonra elimi tuttu hafice sıktı, bıraktı. İşte böyle başladı, kendiliğinden. Bilmiyordum ki, meğer bizimki de...

Şakağından ve göğsünden girmişti kurşun, başını tuttum, kaldırdım, bağırdım, bir şey diyecek gibi oldu, sesi çıkmadı, başı düştü dizlerime... Tozdu, dumandı, bağrışmalar vardı.

alayım kızumaa bir kutuuu boyaaa, boyasın kendiniiii booooydan boyaaaa, ooooo...

Ne diyorduk? Ha, konuştular fısır fısır, hiç konuşulmayacakları, sustular önlerine bakarak uzaklara dalıp, hiç susulmayacakları, birer kadeh daha doldurdular, gözlerini sildiler, sonra ellemeden bıraktılar her şeyi.

İşte böyle ayıp bir gece geçiriyorlar bizimkiler, yakinken, çok yakinken...

Son bir muziplik yapıyorlar uyumadan, yirmili yaşlarda, kederli ve sarhoşlar. Evde buldukları bir ruju sürüyor dudağına Apo, Ferhat'ın yanağına bir öpücük konduruyor, sevdikleri makyaj yapmaz, ama muhtemel rüyasına katkı niyetine... Sabah görünce ne yapacak bakalım!

Sabah bunu göremiyor Ferhat. Şafakla fırlayıp, midesinde bulandıran tortularla yarı ayık, yüzünü bile yıkayamadan koşturuyor sebze haline, pazara gecikirse onca zamandır örgütlediklerine izah edemez durumu. Ruju da izah edemiyor gerçi, gözleri dolu anlatıyor o faslı pazarıcı arkadaşları. Diyor ki onlara... Neyse. Boşverin ya...

Sonra, böyle bir sonraları olmuyor bir daha. Karıncalı bir ekranda haber oluyor Ferhat birkaç gün geçince. Bordo berelilerce yakalanıyor ondan daha sonra, Kadir Ağa'dan korkan. O geceyle birlikte, "sofrayı da öyle bıraktıydık" geliyor, adı başka bir pasaportla Almanya yoluna düşenin aklına.

kim bilüür buu gidişüün, dönüşü olacaaak muu...

Dağılıyorlar. Bir dokuz sekiz ritim tutturuyor sokaklar. Bir avuç bedbaht, bir gece çalışıyor, en yakışksız, en ayıplanacak halleriyle...

*hangi adla çağırırsan çağır duyarım ben diyordun
– arif damar*

Sude

Karanlık, dar bir sokak giriyor Sude'nin düşünce zaman zaman. Yerdeki, beyaz tebeşirle çizilmiş seksek oyunu çizgileri seçiliyor, kaynağı belirsiz, cılız mı cılız bir ışık huzmesinde. Kısa, beyaz, pilili eteklikli, diz altı beyaz çoraplı, beyaz ayakkabılı, yedi - sekiz yaşlarında bir kız çocuğu, karanlıktan çıkıyor, oyun çizgilerinin başladığı yere kadar gelip duruyor. Başını öne eğik, çizgilere bakıyor bir süre. Yüzünü hiç göremedi Sude. Bir ayağını sürüyerek, çizgileri bozarak yürüyor, son seksek alanına kadar geliyor. Duruyor. Hiç çaba harcamıyorsa, oyunda olması gerektiği gibi, seksek alanının dışına sığıyor. Ayağını bastığı yerde yine oyun sıçrayışıyla geri dönüyor ve elindeki seksek taşını başlangıç noktasına doğru yerden kaydırarak atıyor. Taş, üzerine siyah dantel çoraplı, siyah ince uzun topuklu ayakkabılı bir kadının basmasıyla duruyor. Kaç film-den, kaç klipten çıkıp gelmiş sahnelerdeki gibi. Kırmızı tuvaletli bir kadın bu. Önce, abartılı makyaj yapmış yaşlı bir kadının yüzü, sonra, bu yüzden kopup gelen, kıpkırmızı rujlu buruşuk dudaklar kaplıyor bütün düşünce Sude'nin. "Unutma... İki düz, iki ters..." diye fısıldıyor ve hızla geri çekiliyor, bir derin karanlık örtene dudaklar. Sonra, kadın ayağıyla taşı iterek kızın bulunduğu yere doğru gönderiyor. Taş, kızın bacaklarının arasından geçerek ilerliyor. Kız dönüyor, taşın peşinden sekerek gidiyor. Kızın gülüşünü kendine benzetiyor Sude. Barok bir koltukta oturan, iyi giyimli bir adamın ayaklarına kadar geliyor bu kez taş. Kız, adamın karşısında duruyor. Arkası Sude'ye dönük şimdi. Belindeki yarım kuşağın

çözülmüş olduğunu işte bu duruş sırasında ayırmsıyor Sude. Adam elini dizine vurarak kızı çağırıyor. Kız ağır ağır birkaç adım atarak adama yaklaşıyor. Adam koltukaltlarından tutarak kaldırıp kızı dizine oturtuyor. Ağzını kulağına yaklaştırıyor. “Doğum günün kutlu olsun!” Sude, bu sesi öyle tanıdık buluyor ki, burada bir çağrıyla uyanır gibi sıyrılmaya başlıyor uykusundan. Düşünden son anımsadığı, seksek taşına sıçrayan kan ve yere düşen bir şeyin sekişi olarak düşündüğü, sektikçe azalacağına büyüyen metalik tınılar oluyor... Bir de, gülüşünü benzettiği gibi, kızın cınlayan son sesini de benzetiyor kendininkine Sude. “Senin de babacığım!”

Sude, bu düşten, kasıklarında keskin bir ağrı, yüzünde anlam veremediği bir gülümseme, figürleri çevreleyen haleler ve seksek çizgilerinde fosfor parıltısı olmayışını garipsemeyle ayrılarak gerçek dünyaya geçiyor her defasında.

Ve her defasında, pencereden baksa, artık olmayan gazeteci çocukların, artık duyulmayan “yazıyooor!” cıglılığıyla geçtiğini göreceğini sanıyor.

Sude, bu düşü, zaman zaman görüyor... Unutmuyor: İki düz, iki ters...

Sude, Nişantaşı’nda, girişinde soyadının çoğul yazılı olduğu bir koca binaya gidiyor her zaman, aracının kapısı açılıyor, döner cam kapıdan giriyor, geniş, yekpare taş bir giriş alanında gri bir halının oluşturduğu koridordan yürüyor, parlak mermer basamakları pirinç tırabzanlara dokunmadan çıkıyor, oval bir masanın etrafında oturmuş kendisini bekleyenlerin bulunduğu geniş bir odaya giriyor, ayağa kalkanlara oturmalarını eliyle işaret ediyor, oturuyor, oturuyorlar, sadece gözlerini gezdirerek herkese sorular yöneltmiş oluyor, yanıtlar veriliyor, dosyalar geliyor önüne, konuşuluyor, kâh başıyla olumluyor, kâh sesiyle azarlıyor, dosya sayfalarını çeviriyor, bakıyor, birkaç imza atıyor, birkaç dosyayı sertçe iade ediyor, toplantının bittiğini de el işaretiyle bildiriyor, çıkıyorlar, o oturuyor, oturuyor, oturuyor, sonra kalkıp bütün duvarı kaplayan camın önüne geliyor, bakıyor. “Yazıyooor!” demiyor kimse, buradan da gazeteci çocuk geçmiyor.

Sude her zaman gittiği binadan ayrıldığında, zaman zaman öyle bir ifade oluyor ki yüzünde, duruşunda, o zamanlarda şoför sormuyor nereye çekeceğini, biliyor, Eyüp Mezarlığı'nın girişine yakın biryerlerde duruyor, indiriyor, beklemiyor, anahtarları verip bir taksi çeviriyor.

Sude, zaman zaman bu yolu yürüyor, mezar taşlarının arasından geçiyor, birkaçının önünde duraksıyor bir süre, dalıp gidiyor, sonra, epeyce bir evrak ve izin işlerinden, ailenin anlam veremediği şeye ellerine tutuşturulana boyun bükmesiyle ve soyadındaki çoğulla kurtularak, yıllar önce bir taze toprak önünde üstü el yazılı zavallı bir tahtanın yerine kendi yaptırdığı bir taşın önünde duruyor, ayakucundaki granite dokunan elini sürüyerek kazılı isme kadar geliyor, oturuyor, bakıyor. Galip Demir. Bir gören olsa gözlerini, büyük acı mı büyük öfke mi yüklü olduğunu anlayamayacağı bir bakışla kararıyor çehresi. O çehreyi, üç-beş kişinin bir imamın yanında duruşunu uzaktan izleyen yıllar önceki çehresiyle yüzleştiriyor.

Hızla sarıyor zamanı, Beşiktaş İskelesi'nde, yanında başörtülü bir kadın ve kafası kazınmış iki çocukla onu fark etmeden geçen bir adam görüyor, kıvrımları çatallanmış bir yüzü olan. Az daha sarıyor, yalnız bir adamın alkollü trafik kazası haberine varıyor, flu bir fotoğrafta silinmiş kıvrımlarla, duruyor. Silkelenir gibi tekrar geriye sarıyor.

Pilili eteği lâcivert şimdi Sude'nin, beyaz gömleğinin üstündeki süveter gibi, okul formaları böyle ve o her salının paydos ziline olduğu gibi bastırıp göğsüne kitaplarını defterlerini, içinde dışında titremelerle gelip oturduğu tahta sandalyede, içinde dışında titremelerle bekliyor Galip Demir'i, ki o zamanlar Galip Abi tabii ve süveterindeki okul armasını gizlemeye çalışıyor bu sakın çay bahçesinde.

– Nasılsın bakalım?

Bir dergi uzanıyor akabinde, katlıyor Sude, kitaplarının arasına gömüyor ve dinliyor sonra. Bakarak, baktığı yüzün aşına

olduğu her kıvrımını tekrar tekrar zihnine kazırcasına, içercesine dinliyor.

Dergiyi uzatan elde bildiri olduğu zamanlardan kalma bu aşinalık. Kendisinden kaç yaş büyük olduğunu bilmediği bir militanın yüzündeki kıvrımlar o zamanlardan giriyor dünyasına.

Bu elit özel okulun bölgesindeki faaliyetin parçası, Galip ve bölgedeki yoldaşlarının düzenli dergi satışına, bildiri dağıtımına gelişleri. Çıkışlarda genellikle akşam ya da hafta sonu için buluşup eğlenme planları yapan Sude'nin de arkadaşlarının da hiç ilgisi çekmeyen, hatta bazen ürkerek kaldırım değiştirmelerine yol açan bir faaliyet. Hali vakti yerinde ailelerin çocukları öğrencilerin çoğu, ne dergilerine, ne bildirilerine, ne ajitasyonlarına dönülüp bakılan bu kadar uzak bir dünyada bu kadar ısrarın anlamı yok aslında ve harekete bu durum bildirilmiş.

Henüz vazgeçilmemiş ve çalışma başka bir bölgeye kaydırılmamışken, tek başına olduğu ve arabayla alınmadığı bir günde, ne söylediğini anlamadığı, ama çiseleyen yağmurda kıvırcık saçlarından süzülenlerle ıslanmış yüzüne, cebi sökülmüş, rengi atmış montuna, su aldığı belli bez ayakkabılarına baktığı Galip'in elini itemedi Sude. Korktuğundan ve savmak istediğinden değil, terbiyesinden belki de. Aldı bildiriye, yürüdü birkaç adım ve çoktan buruşturduğu kâğıdı atmadan önce, dönüp bir daha baktı ardına, nedenini bilemeden. Baktı ve yürüdü.

Birkaç gün sonra, o ıslanmış yüz değildi elinde dergiyle bağırان, arkadaşlarıyla konuşarak başını eğdi geçti. Ama bir yüzü aradığını da şaşırarak fark etti.

Birkaç gün sonra, yine onu gördü, üzerine doğru ilerledi, içinde karmakarışık bir duygu, biraz da heyecan bulantısıyla. İkinci bildiri, ilk derginin içinde geldi, o dergi için bağışlı para öderken bir yüze, arkadaşları da birkaç adım mesafeden dehşetle ona bakarken.

İlk eline tutuşturulanları iki adım uzaklaşınca yere atmıştı ya Sude, sonrakileri üstünkörü okuyor, çoğu şeyi hiç anlamıyor, çoğu

şey kaba saba geliyor, bazı şeyleri saçma buluyor, gene de ilgisini çekiyor kabul, iyi de ona ne bütün bunlardan, ama ille o kıvrımlar kaplıyor zihnini. Ne olduğunu çözüyor sonra, bir babanın kıvrımlarını bir babanın zıddında çizilmiş görmek, büyüleyici geliyor.

Öyle ki, arkadaşlarıyla havuz başı partilerine, dansa gittiğinde, kinayerlerle nerelere daldığı sorulduğunda, keman öğretmenin Almanca'yla karışık uyarılarında bile, aklında.

Öylesine yatağının üzerine attığı üçüncü dergiyi görüyor annesi, rujuyla aynı tonda bir kırmızı elbisenin fermuarını çekmesi bahanesiyle odasına uğradığında. Bakıyor logosuna, manşetine, ama tek kelime etmeden geçiştiriyor, neden Sude'nin hâlâ hazır olmadığını soruyor, asıl geliş sebebi bu, babasını bekletmemeliler. Doğum günü kızı, kendi partisi için giyiniyor, biraz gönülsüzce, davetlilerle buluşmak üzere Tarabya'ya yola çıkıyorlar. Sude olmadum olası pek hoşlanmazdı ama ilk kez böylesine yadırgıyor şatafatı, etrafını saranlara, armağanlara teşekkür ederken, rimelini sürerken aynaya baktığı gibi bakıyor formalite gülücüklere, sanki bir buğulu cam ardında.

Ne zaman annesine takılsa gözü, o frapanlık altından kendisini süzdüğünü yakalıyor, nedense rujuna hainlik sıfatı yakıştırıyor; babasına baksa buz kesiyor içi. Anlıyor, yaklaşıyor fırtına, duman dağılacak.

Gece yarısını epeyce geçe döndüklerinde, babasının ipek kravatını bile çıkarmadan oturduğu koltuğa, topuklu ayakkabılarını bile çıkarmadan servis ediyor dergiyi annesi, sonra oturuyor kanepenin bir ucuna, bakıyor kızına, bakıyor kocasına. Hain rujlu işte sinsi ve gizli sırıtışıyla, silik ve zavallı. Bakıyor baba, karıştırıyor öylesine sayfaları, hiçbir ifade yansıtmadan. Onu bu kadar alkollü bir de sekizinci yaş gününde görmüştü Sude. Midesine bir yumruk oturuyor, içini boşaltmak ister gibi istemsizce sallıyor iki yana kafasını, ama olmuyor, boşalmıyor. Kesif bir alkol kokusuyla bulanıyor içi. Doğum günün kutlu olsun! Annesinin elbisesi nasıl da aciz bir dekolteyle tamamlıyor rujunu...

Ne bir ses yükseltme, ne sayfa yırtma, sakince bırakıyor sehpa-nın damarlı mermeri üzerine dergiyi. Gençleri zehirliyorlar, biliyor o, tıpkı Sude gibi işine gücüne başlayınca geçecek heveslere kurban ediyorlar, çoğu yarın el pençe divan olacak kapısında para için, Boğaziçi İşletme'yi bitirip, tabii orayı bitirip, konservatuvar hayalinin boş olduğunu kaç kez söyleyecek, zaten kazanamaz, hocası yeteneğinin olmadığını fısıldadı ona, ayrıca şirketin filanca kuruluşunda çizildi geleceği, hazırlap, o zaman ayağı suya erecek nasılsa... Ya da kendi bilir, zorla tutacak değil...

Sekiz yaşına götüren kesif bir alkol kokusuyla havaya yayılan sözlerin gerisini duymadan, annesine bakıyor Sude, yine sekiz yaşının korkulu gözleriyle, babasına bakıyor, doğum gününde.

Ertesi gün, gece hiçbir şey yaşanmamış gibi gelen ertesi gün, bir tahta masaya bir demet nergis bırakılıyor, kararname imzalar gibi. Ardından, epeyce rahatsız edici bir ortam olduğunu inkâr edemeyeceği bir binaya giriyorlar, nergisi bırakanla...

Aynı katı kuralların, aynı tavizsiz sınırların yumuşakça çiziliverdiği, parçası olmaktan başka şey bilmediği bir dünyayı yıkacaklarının çocuksu bir masumiyetle tebliğ ediliverdiği, haklı, âdil ve bambaşka bir âlemin kıvrımlarına âşık, bir binaya giriyor. Okul çıkışlarında alınmayacaksa da artık, arkadaşlarıyla planlar yapmayacaksa da, bazı günler eve dönüşü giderek gecikecekse de, yadırgamaktan, kendini dışarıda bırakmış da, içeriye içinden kopup ayrılan bir şeyi göndermiş hissinden hiç kurtulamayacaksa da...

Galip artık belirli aralıklarla buluştuğu kıvrımlar. Her seferinde paylanıyor hafifçe, kaytardığı her şey için, ektiği her eylem için, az okuduğu için, bağlarını sınırlı tuttuğu için, burjuva alışkanlıkları sürdüğü için, yeterince gelişme gösteremediği için, ama vazgeçilmiyor da, başkalarından daha çok tolere ediliyor kıvrımlarca. Sude, bundan özel sonuçlar çıkarıyor, gönlünce sonuçlar, ama dile getiremiyor, soramıyor, bakıyor, dinliyor içercesine lacivert pilili eteğiyle, süveterinde utandığı armayla.

Senin bizimle ne işin var Sude? Ailenle karşı karşıya gelebilir

misin Sude? O dünyayı bırakabilir misin Sude? Seninki ailene karşı büyüme çağının tepkisi gibi duruyor, sınıf kini başka bir şey değil midir Sude? Güldürdün beni ama Engels demen biraz abartılı olmadı mı Sude?

Güldürdün beni. İşte bütün anlatamadıklarını o söze hapsediyor, geriye kalan ne varsa unutuyor sonra. Gülen bir çehrenin kıvrımlarında yok oluyor bir baba. Yok işte artık o, artık Galip var baktığı yerde, onun verdiği güven var. Kendisini o gülümsemenin kuracağı dünyanın kollarına bırakmak var. Her şeye hazır hissediyor kendisini sonra ve bir kararı öyle veriyor.

Soruyor, dinliyor, okuyor, çoğunu anlamıyor, başka bir fraksiyonla çatışmalara aklı ermiyor, ama çabalıyor. Başka bir fasılda ise, karakteri, yetiştirme zevki baskın çıkıyor, sınırını çiziyor. En sevdiği zamanlar konunun buraya gelişi, bir halk konseri, bir sinema, bir çoğaltılmış kaset sonrası. Hocası yeteneğini yetersiz buluyormuş ya zaten, bu basit marşları bile çıkaramayışı belki ondandır. Boney M'ler, BeeGees'ler tamam, ama Galip de severmiş, dinlermiş Ella Fitzgerald, Edith Piaf, hatta Donna Summer. Kemanla Emekçi de olmaz, Ozan Şah Turna da, olmasın zaten ya, zorla mı, mecbur mu dinlemeye. "Sürü" filminde, halktan, yoksul kişilerin de tertemiz karakterler değil üçkâğıtçılar olması, düzenin içten çürütüşü de olsa tartışılacak tabii. "Seni Halk Adına Ölüme Mahkûm Ediyorum" başka, "Suç ve Ceza" başka, değil mi ama.

Galip gülümsüyor Sude çemkirdikçe, ama kestirip atmadığı gibi, çoğu kez hak da veriyor. O zaman Flaubert geliyor aklına Sude'nin, kendisi olarak buluşuyor o yeni dünyayla. "Gönül ki Yetişmekte..."

Sude, bir mezar taşında yansıyan gülümsemesine bakarken, aniden çatılıyor kaşları, sertleşiyor ifadesi zaman zaman.

"Yazıyooor!" demiyor bir gazeteci çocuk, ama küçük bir ekran var siyah beyaz, orada görüyor haberi Sude, ispirto kokan bir kâğıt tomarının arkasından, izmarit kokan, çayın küflü tortusuyla bardakların karardığı bir odada, tabanları patlak bir arkadaşının evinde. Babası görüyor, annesi görüyor, hizmetçileri görüyor

Nişantaşı'ndaki bir dairede. Birden babasının kıvrımları gelip oturuyor ekrandaki yüze, birden Sude'ye sırtıyor kendi evinde babası. Ama buna daha zaman var...

Galip'le oturdukları çay bahçesi kapandığında, artık bildiriler, gazeteler bağırarak uzatılamaz olduğunda, o hiç alışmadığı ve kendini hep sığıntı gibi hissettiği bina kapatıldığında, randevular yedek saatli ve ertesi günlü verildiğinde ve iki kez buluşmadığında evler boşaltıldığında da değişmedi bir şey Sude için. Bir randevuya Talat geldiğinde duyduğu telaş ve korku şaşırtıcı oldu sadece.

Talat'ta baba kıvrımları yok, duru, genç bir yüzü var, belli ki deneyimsiz, heyecanlı. Ve anlam veremiyor bu kadar çok Galip sorusuna, kızıyor, onca yoldaştan biri onun için Galip, hareketin önünde sorunlar varken, günün görevleri iyice çetinleşmişken, kaygılanması gereken şey özel isim olabilir mi? Sude'nin bilinci, duygusuyla kim bilir kaçınıcı çatışmasını kazanır, Talat'ın yanıtsız bıraktığı sorular sararır, bilgilendirme ve görevlendirme tamamlanırken de değişmedi bir şey Sude için dışarıdan bakıldığında.

Ertesi akşam, yavan bir menemene ekmek banarken kesif bir duman altında, Ayten'in altı tabaksız bardağa çay koyarken, üzgün ama alışkın sesinden aldı haberi Sude. Baskından hemen sonra çıkmazdı haber, önce yakalananlar sergilenecek hale getirilmeli, devletin çete artıklarına karşı üstünlüğü mizansenini tamamlanmalıydı. Demek, Galip de... O kadar sakın attı ağzına lokmayı ve o kadar sakın çiğnedi ki, asla dile getirilmemiş, paylaşılmamış tutkusunu bilenler bakışmadan edemedi. Ha, çay biraz eline döküldü dudaklarına götürürken.

Belki tek bir günün unutulmazlığı geçti derinliklerinden o an, kim bilir. Bir çay bahçesindeki tahta masanın üzerine bırakıliveren, eline uzatılamayan, utangaç bir nergis demeti geçti, kim bilir. Pırpırlanan bir yürek, bir al basması yanaklara, bir umut, bir tarifsiz sevinç geçti, kim bilir.

– Doğum günün kutlu olsun...

Birkaç gün sonra, ekranda diğer yoldaşları arasında, elleri önde kavuşmuş, darmadağın bir Galip görüntüsüyle de sarsılmadı. Bakanlar görür müydü bilinmez, bir çelik ısıltısı oturdu Sude'nin gözlerine bir an için ki, görse kendi inanır mıydı bilinmez. Bir büyük emaneti sırtlamak gibi. Bir kat daha inanmak, bağlanmak gibi. İki can taşircasına. Talat bu bilenmişliğin, bu her göreve talip oluşun, bir daha söz açılmamış Galip emanetiyle bağını nereden kuracak ki...

Birkaç hafta geçiyor, "yazıyooor!" demiyor bir gazeteci çocuk, ama küçük bir ekran var siyah beyaz, orada görüyor Galip'i Sude, ispirto kokan bir kâğıt tomarının arkasından, izmarit kokan bir odada, tabanları patlak bir arkadaşının evinde.

"Teslim ol" diyor Sude'ye. "Güç yetiremeyiz, kandırıldık, pişman ol, devletimizin müşfik kollarına sığın..." Bir baba kıvrımı kaplıyor yüzünü o an. Babasının kıvrımı tümüyle. Ona bir sırtışı hayalinde ekliyor, öyle görüyor. Parlak cama yansıttığı yarınlara gülümsemesiyle örtüyor bu görüntüyü hayalinde, öyle olsun istiyor.

Geçen zamanı saymadı ama bir doğum gününde açtı kapıyı babası ona, kendisi açmak istedi kapıyı ve açtı, açtı ve göz göze geldiler, bir sırtış, bir kıvrım buyur etti onu, bir galibiyet edası buyur etti, yenik yıkık dönüp geleni. "Doğum günün kutlu olsun." Bir çocuk gibi oturtuyor dizine mağlubu, mağlup şımarık bir çocuk gibi oturuyor dizine, bir donuk ifadenin ardında kimsecikler duymuyor yere düşüp seken bir metalin çınlamalarını ve kimsecikler görmüyor kan sıçrayan seksek taşını. Verilmiş bir kararı. Yıllarca...

Karanlık, dar bir sokak giriyor Sude'nin düşünce zaman zaman.

Sude, bir mezartaşının buğulanmış yüzeyine bakarken çatılıyor kaşları, sertleşiyor ifadesi zaman zaman. Kürdili hicazkâr bir merdivensiz kalmışlığı kolay aşıp gelmemişti buraya, *ööylesinee yuktun kii, bütüüün inaançlarımı...*

Şoförünün bıraktığı anahtarı çeviriyor her mezarlıktan ayrılışında, Talat'a doğru yola çıkıyor, başka Talat'lara, başka yoldaşlara doğru. Her kucaklaşmada bir gülümseyen kıvrım iyice yerleşiyor

yüzüne, sohbetler, dergiler, gülüşmeler, talimatlar yerleşiyor. Kalkarken, pahalı çantasına fotokopiyle çoğaltılmış bir bildiri giriyor az daha fincandaki çayı dökerken, pahalı çantasından bir zarf çıkıyor. Zarfın yolculuğu, sımsıkı sarıldığı yarınların çehrelerine emanet.

Bir mezar taşının kenarına oturuyor Sude zaman zaman. Karanlık bir sokaktaki hançerin sekişi düşüyle, bir büyük gelecekle, başka bir dünyayla tanıştırmamanın minneti karmakarışık, bakıyor kıvrımlarına bir mezar taşının. Her defasında biraz daha bilenecek kalkıyor o taştan ve yürüyor.

Sude yürüyor ve hiçbir gazeteci çocuk, “yazıyooor” demiyor...

*ne varsa yarım kalmış, geleceğindir
– cemal süreya*

Mübeccel

Çay kaşığına baget yapmışsın. Gel keyfim, ha? Ya, hayret... Sobaya kömür atıyor annen. Öyleyse, şimdi kömür kırmadığımdan yakınacak, ben de gargaraya getireceğim. Kar serpeyor dışarıda. Hep sevdim buğulu camları, üstünde parmak gezdirmedim hiç. Kıyamazdın. Utanırım. Kahvaltı sofraları ne zaman güzeldi? Kahvaltıdan sonra güzeldir, kül bulaşmalı zeytin çekirdeğine. Ama sen sigara... O şimdi, o zamanlar, dergi sayfasına peynir kırıntısı. Oturduğun divanın üzerinde duruyor gazete. Laf olsun diye karıştırıyorum sayfalarını arada bir. Ve kırıntılar halıya. O iri kırıntı düşünce zaten, gözüm, ayağıma doğru kayarken... o kırıntı...

“Arkadaşları” imzalı mütevazı ölüm ya da anma ilanlarının sürgünde olduğu günlerdi. Asıl o yüzden dikkatini çekmişti o küçük, siyah çerçeve. İşte, imzadan isme sıcıyor gözün. Sayfayı çeviriyordum, öylece titredi havada. Okudun, algıladım, kalakaldın, dondum bir an. Çink! Bagetin düştü. Fısıltı sana ait: Ölmüş! Annenin bakışını hissediyorsun, sustuğunu duyuyorsun. Okuyamıyorum. Birbirine geçmiş harfler, mürekkep dağılıp toplanıyor. Bir kelime, döne döne geliyor üzerine: “... yıldönümünde...” Yıldönümü? Yıldönümü! Hem de bir yıl olmuştu. Neden söylemedin? Duymayacak annen belli ki, kaç kez daha soracaksın bunu? Yükselttikçe çatallanıyor sesim. Yok, susuyor, çayını tazeliyor. Yüzüme baktı. Kızarıyorsun. Niye? Niye mi?

Çocukken de, belirlediğin iki nokta arasını, belirlediğin sayıda adımla kat etmeye verirdin kendini. Zihnimi boşaltmak için

yaparım bunu, biliyorum, şeye delalet... Marleylerin iki rengi arasında dört gidiş, dört geliş. Toplam yirmidört adım, idare eder, gazeteyi katlayabilirim en azından. Bakmadan yapmalıydın. "Arkadaşları." Arkadaşındı. Arkadaşı değildim. Ya, katili? Annem nerede? Ölüm nedeni sen misin? İki gidiş, iki geliş, maviden pembeye. Hiçbir zaman yanıtlayamayacaksın. Sormayacağım artık, iç çekip çekip yüzüme bakmasın annem. Evet, iki bagetle yakaladığın ritmi bozma. Ölmüş! Soğumuş bu çay. Bir yıl olmuş! Uğur Mumcu ne yazmıştı? İşte unuttun, ha? Unuttuuuum, unuttum git-tiii... O yaşarken de... unutmadım, unutturdum değil mi? Randevunu unutma ama, bu hem tehlikeli hem ayıp. Mavi kazağım temiz mi anne? Aaa, o kazağı... Gecikiyorum. Öp anneni fırla. Hoşça kal general, umarım yine görüşürüz. Annen hiçbir seferinde gülmedi bu vedalaşmaya. Gülecek bir şey yok ki.

Sokaklar kedi dolu, hepsine bakacak mısın? Ayşecik'e rastlasan ne olur sanki, tanıyamazsın da, boşuna bakınıp durma. Ayşecik dediğin ne ki, bir kedinin yüzünü okşayan sızıntı parmaklı bir el ve "çok arsız bu, çok arsız" diyen bir milimlik ses değil mi? Gü-lümsüyor musun ne? Durmadan hapsirani bir kedi hayali komik. Kapalıyım beyim, ellereseslerakedilere... Unutuyorsun. Hem, söylemediler ki, bilmiyordum, uzaktaydım, elimden bir şey gelmezdi falan ki... Ki, arkadaş değildin, o arkadaşındı. O benim... *karlu kayun ormaanındaaa, yürüüyorumu geceleeyin...*

Hey gidi, bu sokaktan, ağır ağır yürüyerek geçmek de varmış. Bیلardo masalı kahve göründü. Neden kaldırım değiştiriyorum? Komiksin, çok komiksin, paltonun düğmelerini çözme, belini açma, kahve boş. Demek, bu sokaktan... neden geçiyorsun? Hemen solundaki bahçeli evin pencerelerine baksana, bir tanesi bile aralanacakmış gibi duruyor mu sanki. Dikilip durma, boş işte. Ne Ayşecik var, ne de... Babası ne oldu? Kimin? *efkârluyum, efkârluyum, eliini ver, neerde eliin...*

Merhaba Selim, duydun mu? İdamlar diyor, çözülme, ihbar, ilticacılık, toparlanma, cunta, yayın diyor. Arkadaşlar diyorsun, yanılığlar, geri çekilme, olgunlaşma diyorsun. Bir dinleyen olsa,

bunları duyacak. Oysa, ikinizin kulağına gelirken sesler, değişime uğruyor. Anlıyorsun ki, hınzır Selim her şeyi biliyor. Neyi? Unutuklarımı mı? Sondan bir evvelki unutuşuna kadar hatırlatacak sana, dinlemelisin. Her arabayı beş adımda geçersen... Sonra unuttursun, çaren yok, dinle. Bırak kendini. Ta başından. Dinle, dinle... Oligarşi bu kez...

Evini taramışlardı hani. Boştu, evde değildik. Biliyorlardı zaten, uzak bir semtte, yakın bir akrabanın evinde tedavi görüyordun. Çünkü, bir hafta önce... Bu yaptıkları, yarım kalmış işi tamamlayacakları uyarısıydı. Neyse. İki arkadaşın evinize gelmişti, kırılan camları değiştirmek ve birkaç parça eşyanı alıp sana getirmek üzere. Camcı söylemişti onlara. “İki üç kurşun da üst kata sıkılmışlar.” Tuhaf, kim oturuyordu ki üst katta? “Gazeteci kadınla babası” demişti annen. Kaza kurşunu belli ki. Birkaç kez gelmişler size, görüşmüşsünüz komşunuzla. Tuhaf işte. Küçük ayrıntıları bile atlamadan kaydetmeye koşullanmış belleğin, seçici davranıp, fuzuli olanı silmişti. Aferin.

Kalkıp yürüyebildiğin gün, “eve dönüyoruz” diye tutturmuşsun. Laf anlatamadılar. Biz döndük, komşular “tatile” çıktı. Kimseye hoş gelmedik. Geceleri, en küçük çıtırtıda yatağından fırlardı annem. Onu, anlayışsız şakalarla yatıştırırdın aklınca, sen giyinik yataydın. Haziran’dı.

Elli yaş civarında. Kırk mı? Kaçtı sahi? Minyon... minyatür. İnce, zarif. Siyah-beyaz değil de, kalın karta basılmış, kenarı tırtıklı, kahverengi-krem fotoğraflardaki kadınlardan. Rötusuz ama. Sesi, sesi? Gazoz köpürmesi. Apartmanın kapısında rastladım ona. “Geçmiş olsun, korkuttunuz bizi.” “Neden?” Lafa bak! Şaşırp kalmıştı zavalıcılık, hay Allah. Ne dedi? “Canım, işte...” Bu sefer de, “Ha, sağ olun,” dedin. Nasıl yorumlamıştır acaba, şu “ha”yı? a) Canım, pek önemli bir şey değil, o yüzden neyi kastettiğinizi anlamadım. b) Herkes bilsin istemiyorum da, anlamazdan geliyorum, ama siz biliyorsunuz belli ki. c) O-hoo, yeni mi söylüyorsunuz bunu, geleli bir hafta oldu. d) Hatırlatmayın şunu. e) Hepsini: Pozcu hıyar!

Sulandırıyor Selim. Hâlâ 'evrim/devrim iç içe' lagalogası...

Akşam eve döndüğünde, oturma odasında buldun onu. Annenle karşılıklı tuttuyorlardı. Kırık dökük selam verdim. Hangi gazete yazıyorsunuz, neler yazıyorsunuz falan. Öylesine. Bak, yorum yapmadım, ahkâm kesmedim. Önemsememiştin ki... O akşam, iltifat yağdırdı. Nasıl sıkıldığımı anlatamam. Öyle bir anlattın ki, o kadar olur yani. Hiç alınmadı. Durup dururken, "ne kadar asil bir yüzünüz var" demişti. Gülme bak, hem utanmış, hem tedirgin olmuştum... yani, biliyorsun, o... Bırak. Önce maskem, sonra "vakarım" derken, aldı yürüdü sohbet. Yaa. Ve her gün geldi neredeyse.

Durmadan soruyordu. Durmadan anlatıyordun. Plak dinlerdik hep. Ne diye hitap ederdim? Hanım. Hanım? Ha, Sadık Gürbüz, Ahmed Arif'in "Unutamadığım"ını bestelemişti, beraber dinlerken, şiirdeki "hani"leri "hanım" anlamıştı da, oradan geliyor... Birkaç kez aklıma gelmedi değil ama... ama, hiç "yazılarınızı okumak isterim" demedin. Röportaj, şiir, insan portreleri. Okumayacağım. Bir kitapçığı vardı sende. Onu çok sonra, çok sonra. Şöyle olamaz mı: Beğenmezsem, söylemek zorundaydım, o zaman da... Öyle mi? Çok sonra, öyle gibiymiş gibi. Az bir zaman sonra, yürüyerek on dakika uzaklıktaki bir mahalleye taşındılar. Babasının zoruyla. Çok yaşlıydı ve ürküyordu. Görüşmeleriniz seyrekleşmişti. Onun gelişini yani. Aynı apartmanda oturup da bir kez bile evlerine gitmeyen sen, çok geçerli bir mazerete de kavuşmuşsun artık: O mahalleye giremezdin, hele de kahvenin karşısındaki evlerine... Düşünüyorum da, görmedikçe aklıma gelmiyordu. Hiç kırılmadı. Sitem etmedi. Bir kez etmiş. O zaman da, mazeret olarak bir koz daha çakıldı: İşe girmiştin. Hepi topu üç, yo, iki ay çalışabildim. Çünkü...

Banyodaydın. Tıraş oluyordun. Hem de nasıl, işe gecikiyordum. Cuma. Sabahın sekizi. Oturma odanızın camı vuruldu. Sivilce mi kestim. Annem biriyle konuşuyor, kapıyı açmaya gidiyor. Niye bilmem, karşı apartmandaki kız geldi diye düşündüm, "karşıya beraber geçelim" diyecekti. Yüreğim pırıpırlandı. Banyodan çıkarırken takındığın şirin ifade boşa gitti. Hanım'dı gelen. Telaşlı, elleri titriyor. "ihtilâl olmuş. Sokağa çıkma yasağı var. Asker kaynıyor

ortalık.” Banyoya döndüm. Belki bir dakika yüzünü yıkadın. Çıktığında, gülümsemeyi becerdin. Güya, soğukkanlı ve hazırlıklıyım. “ihtilâl değil Hanım, darbe demeniz lazım.” Patavatsızlığını fark ettiğin ender anlardandı ki, ilk kez dokundun. Yanağından bir makas. “Peki, siz nasıl geldiniz?” Az daha, “neden geldiniz?” diyecektim. Annen... Annem! Koridorda çömelip kalmıştı. Sarı ve seyiren bir yüz. O yatıştırdı. Hoş gelmediğimiz komşular vardı ya... Bazıları geldi, kitaplarını dergilerini aldılar, saklamak için. O dikkatle ayıklayıp verdi onlara. Neden sonra ben çıkıp gidebilene kadar, eli yüreğinde oturdu.

Ne zamanlar arayabileceğim belli değildi, ama çoğu arayışında annemin yanında olduğunu öğrendim. Bir kere bile telefona isteyip, anneni yalnız bırakmadığı için teşekkür etmedin. İyi de, benim derdim... kütülüğün, o kadar.

Epeyce zaman geçmişti, neler neler... Eve uğradığın bir gün annenle sohbete oturmuştun ki, telefon çaldı. Açıyorum. O. “Merhaba. İyiyim. Şimdilik bir problem yok. Annemi vereyim.” Nedeni niçini yok bu tutumun, refleks sanki. Şeydi belki... yeni koşullar skalasında, ara renklerin ihmal... edilebilirlik... Vazgeç. Anımsıyor musun, yaşlı bir şairdi, iyi görüşürdünüz, sana, “sen bu heyecansızlıkla,” demişti, o zaman dikkat etmemiştin ‘soğukkanlı’ değil, ‘heyecansız’ tanımına, “sadece örgüt adamı olabilirsin”. Hmmm, gülümsemiştin. Neden? İltifat sanmıştım. Gül, gül tabii şimdi, nasılsa çok sonra...

Annenin ısrarları üzerine, onun evine gittiniz bir akşam. Sen de vardın yanımda ve iki kişi daha. Sıkıntı verici bir göreve, hafifletici unsur katkısı. Yok canım, onu sen de merak... Kitaplığı! Dehşet bir şeydi. Açık ağız karşısında mahcup durma sırası ondaydı. İlk kez bu kadar konuşurken, kendinden söz ederken görüyorum onu. Yazmakta olduğu romanı anlatıyor. Konusu neydi? Neydi? Bilmiyorum şimdi, ama başına iş açılacağından korkuyordu. Kahramanı, polise “it” diyormuş. Böyle şeyler vardı... O anlatırken, sürekli oynayan elciklerine takılan gözleriniz... gözlerimizde, “ne var ki bunda?”ları sezdiğim an, bir tel girip çıktı göğsüme. Öylesine bir

güce yakardın, bu gözler sese çevrilmesin diye. O güç, sohbet siyaset gündeme kayana kadar kabul etti dileğini. 12 Eylül'ün ve sonrasının rotasını soruyordu. Böyle şeyler sorulunca, başladık. O ünlemler savuruyordu. Ya! Eyvah! Desenize! Aman çocuklar! O tel, bir an, bir kez daha girdi, çıktı. Sustum. Ayşecik'le oynuyorum. "Boşuna yaşamışız bunca yıl, baksanıza bu çocuklar ne kadar çok şey..." Annem şaşkın. "Kalkalım" dedin. Ayakkabılarınızı giyerken, evindeki sakıncalı kitaplardan bahsetti. Kendisi korkan bir arkadaşı, saklaması için ona getirmiş, o da geri çevirememiş. Ayıklamasını, gelip alacağınızı, emin bir yere götüreceğinizi söyledin. "Hele şu sokağınızı sağ salim geçelim de." Keşke, "onlar hâlâ ortalıkta mı?" demeseydi... Onlarca tel... Sağ salim geçtik neyse. Gene de aylarca uğramadın. Unutmuştum. Unuttun sözünü...

Sen anlayışsız domuzun birisin. Yeter...

Bir grup arkadaşınız... Yeter dedim... yakalanmıştı. Bunun anlamı "dağılın"dı. Ne kadar az yer, ne kadar az insan kalmıştı gidecek... Kısıtlanmış. Belirsiz. Kimliğin: Yok. Örgütün: Yok. Öldürülmüş arkadaşların ailelerine hayırsız oğulluk yaparak gezdin durdun.

Eve yaptığı kaçamak ziyaretlerden birinde, "epeydir aramıyor," dedi annen. Darılmıştı. "Sağda solda" kalıyordun da, ona gitmiyordun. Yok sevmiyormuşum, yok güvenmiyormuşum. "Aman allahaşkına, saçmalamasın," dedin. Atma. "Onun için tehlikeli olabilir," dedim. Atma. Kaybettin tartışmayı. Duygular: 1-Tırışkadan mantık: 0.

Gittim. Tek bir geceliğine kaydıyla. Yüzü aydınlandıydı. Kaygı, ürkme? Hiç! Kısa bir sohbetcik. Yorgundum. O kadar da değildin. Uykusuzdum. Hiç değildin. Hemen yattın. Sabah oluverecek, gönül hoş etme görevin, başarıyla tamamlanacak. Of! çarşaf, yastık, yorganda buram buram temizlik kokusu... Soyunurken, babasının nerede olduğunu merak ettin. İki-üç gömlek düğmesi çözümü müddetince... Yataktasın, ama birşeyler okumadan uyuyamazdın ki. Tek bir matbu nesne yoktu odamda. Kapının arkası kitap dolu. Kim çıkacak yataktan şimdi. Üstelik, tam da sohbet

vartasını atlatmışken, değil mi... Ama, iyi olmuş bak... Komodinin üzerinde bir ilaç kutusu. Ve içinde prospektüs. Kahvaltıda, okuduklarını özetledin. Nasıl gülmüştük. O gece kaldığın evde de anlattın bunu. Onun gülüşü geldi hep gözümün önüne. Dişleri, elleri, gözleri, sesi. Sevindirmiştin onu. Ben de sevinmişim. İnan ki...

Peki, tamam. Burada bitsin işte. Ne güzel. "Sevinç"te kalsın. Sürmesin, n'olur...

Bir ay kadar sonraydı. Kapısını çalıyorum. Neden acaba? Bak onu bilmiyorum şimdi. Tanıştığımızdan bu yana, üçüncü kez evinin kapısındaım. Evde yok galiba. Aha, ayak sesleri. Ayak sürmesi. Kapının ancak onun yüzünün görülebileceği kadar aralanışı... O kadayık aralığa sığabilecek tek yüzün belirişi. Renksiz, çökük, ürkek... Neden sevinmedi? Kapıyı hafifçe itip girerken ona bakıyorsun ve küçücük bir çığlık koyveriyorsun. Hiç tarzım değil, uydurma. "Ne oldu?" Başını kaldırmıyor. Eliyle, oturmanı istiyor. Sesi hırıltılı. "O gece... sabah çıkarken..." Anlıyorsun. İhbar! Hıçkırıklarla boşanıp anlatıyor bir solukta, detaylarıyla... Kavrayamadan dinliyorum. Kafanın içinde namussuzca bir soru. Hiçbir şey söylememiş... Neden? Böyle davranmasını gerektiren ne? Acıya neden katlanmış, neden? "Korktum, canım yandı, ama hiçbir şey konuşmadım"... Şu koltukta oturan sabahlık, bunu söylediğinde, bana ne yaptığını, nasıl tuz buz ettiğini hiç öğrenemedi. Ağzını açmıyorsun. "Roman da gitti, kitaplar da..." Hani, almaya söz verdiğin kitaplar... Aynaya bakıyorsun sanki. İki yüzde de ölüm var. Sönüyordu, gördüm, sönüyordu. Kucaklıyorsun onu ilk defa, kaçır gibi çıkıyorsun evden. Bu akşam başka bir kente gideceksin, ama, bir hafta sonra döneceksin ve ilk iş... onu sevindireceğim!

Dönemedim. Dönemezken, kaç kez düşündün onu? Kendine verdiği sözün hükmü, ne kadar sürdü?

Sus.

Döndüğünden bu yana ne kadar geçti? Geldi mi gözünün önüne Ayşecik'i okşarken, işkenceyi anlatırken, 12 Eylül'ü sorarken, prospektüye gülerken, annenle tüttürürken, anlamadığı şarkı sözlerini tekrarlatırken... Haniydi elcikleri, gözleri?

Nokta mı oldun hayatına? O, seninkinde virgül olabildi mi? Hayır. Hangisine hayır?

Sen neyi yargılıyorsun Selim? Kapa çeneni, unutma ki...

Kim unutmasın? Selim neyi unutmasın? Hangi Selim? Bir akşam, bir mendirektesin. Dönüp duran martıların çığlığı, sinir bozucu kahkahalar gibi... Eve döndün. Onun kitapçığını okuyacaktın. Bulmak için epeyce araman gerekti. Bir insanı anlatıyordu, bir yontma, şekil verme ustasını...

Annenden gazeteyi istedin. İlanı kesecektim. "Attım," dedi annen, "sobaya attım". Kızdım. Çok kızdım. Unuttun sonra. Çok unuttun. Yıllar ve yıllar unuttun...

O ilana bakıyorsun şimdi. Annen ölmüş. Yatağını kaldırmışsın, orada, ilan üste gelecek şekilde katlanmış gazeteyi bulmuşsun. Sararmış, lekeli bir ilan... Nihayet ağlıyorsun. İkisine de ağlıyorsun. Kendine de... Ve kalemi alıyorsun eline, baget yapıyorsun, ritmi tutturuyorsun. Unutmuşsun ve yitirmişsin. Unutulmuş ölülerle tanışamazsın... Ölüm nedeni misin? Bunu hiç öğrenemeyeceksin. Neden öldüğünü, nasıl öldüğünü soramayacaksın. Soracak hiç kimseyi bulamayacaksın.

Bir şiiri vardı hani Ataol'un, dizeleri kalacak geriye...

– *kalın / devrimci / bir roman olarak hayatımız mı?*

– *Yok, kalın devrimci romanların / sonundaki keder...*

bir çocuğun resmi üstüme örtülü kaldı
– ahmet erhan

Ayhan

– Şimdi “bunların hepsini okudun mu?” desem, “hemen son vapura yetiş ve git” dersin, değil mi?

– Yok, demem, ama odayı terk eder, balkona dönerim, rakımla dertleşirim.

– Ne dersin sırdaşına, “başlamadan bitirelim bence, sevgili rakı” mı?

– Hepsini okumadığımı öğrenince başlamadan bitirir mi acaba, sevgili rakı da diyebilirim.

– Yaa, rakının yanıtını merak ettim şimdi. Sen git sor, ben biraz daha bakınayım da gelirim.

– Masandaki kırmızı sandala bakarken, bu resmi gördüm üstünde, kim bu?

– O resim değil, fotoğraf, ayrıca benim aynam.

– Dil dersini anladım da, gerisini anlamadım. Nasıl ayna?

– Beni gösteren bir ayna. Aslında her bakanı yansıtır...

– Felsefeye dalıyoruz galiba, şişede durduğu gibi durmaz tabii. Anlatsana sahi.

– Bunu anlatmam için...

– ... iki büyük üç gece lazım diyeceksin, ne zaman sıvışmak istesen bunu söylüyorsun.

– Bu kez, kadehimi doldurman lazım diyecektim halbuki. Anlatayım hadi, hem aramızdaki yaş farkının kaç kuşağa denk düştüğünü de nihayet anlarsın belki...

– Tabii, üstelik doğup büyüdüğümüz coğrafya farkının öneminden de dem vurursun yine. Ne de olsa coğrafya...

– Kader yoktur, varsa da vebali tarihin boynuna... Hadi sağlığına...

– Heyecanlandım bak, nihayet dilin çözülecek bu konularda, şöyle yaslanayım göğsüne sakıncası yoksa, şu manzara da fotoğrafa fon olsun, bakarak dinlemek isterim...

– Uzunca biraz, yolumuz, dönemin Türkiye’si’ni ölçeklendiren bir mahalleden geçecek çünkü...

Pisipisi derler bir ot vardır hani, bilir misin?

Saçaklı, buğday benzeri, kuruyup sararmamışsa yeşil bir şeydir, yol kenarlarında sıkça görülür. İki elinin avuçlarını açıp serçepar-maklardan birleştirir birbirine sürtersin, ucuna koyduğun o meret yürür gelir bileğine, koluna doğru tırmanır. Sürtünmedir mekaniktir hiç girmez, “aa, bak yürüyor” dersin. Üstünde kazak var da, kolundan içeri girerse görürsün gününü. Ama marifeti bununla sınırlı değildir...

Dinliyor musun? Bu, fotoğraftaki çocuğun, Ayhan’ın öyküsü. Üçüncü çoğul bir öykü...

Toprak arsanızın çevresinde, “yeşil saha bölümü” muamelesi yaptığınız çimenlik yerlerde bolca bulunan bu otun saçaklarını yolarak elde edeceğiniz tırtıklı ince çubuk, arkadaşınızın saçları arasına sokup bir kere kıvırdığınız an, epeyce tel yolucu ve can yakıcı bir işlemle çıkarılabilir artık. Ama bir işlevi daha vardır.

Arkeolog adımlarıyla arşınlayıp topografyasını çıkardığınız arsanızdaki, ancak o arsada oynayanların görebileceği bir sürü gizemli, derin, küçücük çaplı çukur arasından, hangisinin “aslan-kaplan” yuvası olduğunu bulur ve içine daldırırsınız tırtıklı kısmı, parmaklarınızın arasında döndürerek hareket ettirir ve beklersiniz.

“Aslan-kaplan” ne midir? Kim bilir, büyüyünce böcekbilimci olacak değilsinizdir a, asıl adı nedir, nerelidir hiç öğrenmezsiniz. O örümceğimsi tuhaf böceğe öyle denilegelmiştir, siz de öyle dersiniz, yeterlidir. İşte o böcek, muhtemelen yemek için tutunur o

tırtığa, yavaş yavaş çeker çıkarırsınız çukurdan. Bazıları, bu işlem sırasında çukurun içine doğru “aslan-kaplan” diye fısıldanmasının böceğin çıkışını hızlandırdığını iddia etse de, bu bilimsel olarak kanıtlanamamıştır. Belki çukurun karanlığından gün ışığına çıkışından, belki bizatihi biraz hımbıl oluşundan, böcek çıktığında biraz şoke halde olur. Sonra, çocuk zalimliğiyle, biraz ötedeki karınca yuvasının incecik topraklı konimsi yükselti halindeki girişine bırakır, seyredersiniz bir anda üzerine üşüşülmesini...

Bu toprak arsa, seyrek evlerin ve çoğu metruk birkaç köşkün, meyve bahçelerinin, bostanların ortasında yer alıyordu. Burası, Erenköy’le Kozyatağı’nın aralarında bir yerdeydi. Yakınından sadece 10 numaralı belediye otobüsü geçerdı ve yol denilebilecek bu tek güzergâha Şakacı Sokak denirdi. Cadde olamamıştı. Bu sokağın bir paraleline inince, bölgenin en ağırlıklı ulaşım yoluna, Ziverbey Caddesi’ne gelirdin oysa. O caddeden, Aşekadın durağının oradan içeri girsın, Hilmipaşa yönünde yürüsen, aynı yere varırdın. Sola dönsen Kazasker’le buluşurdu Şakacı Sokak. Sağa dönüp Kayışdağı’na doğru bir toprak yol çizince, orası da Taç Çıkmazı’ydı ve varlık sebebi, bir sıra halinde yedi blokluk kooperatif apartmanlarının dikilmiş olmasıydı. Bu giriş hariç tam üç katlı devasa binalar, devasa tabii, sen o zamanlar görecektin oraları, Yapıtaş Sitesi’ni oluştururdu ve “semtin” sayfiye çehresini değıştirtirdi.

Deniz’ler asıldığında, bu toplam 108 dairelik sitede tek tük ışık vardı ve hıçkırıkların yükseldiğı duyulmuştu. 1973 seçimlerinde bu kez ışık olmayan daire tek tüktdü. Birinci blokun altında dükkân olarak tasarlanmış yerlerin hepsi dolmuştu. Bakkal, manav, kasap, kırtasiyecı-oyuncakçı, ayakkabı tamircisi.

Bir toplumsal tarihin ve sosyolojik dönüşümlerin eksiksiz izlenebileceğı bu yedi blokluk site ve çevresindeki haneler, çok kendine özgü kişisel tarihlere de tanıklık etmişti. Bu anlattığım, onlardan birinin, Ayhan’ın öyküsü. Geriye kalan tek nesnesinden, vesikalık bir fotoğrafından bakıp duran Ayhan’ın öyküsü... Her kahramanlığın içerdığı hüznü, yan tasvirlerle beslenerek yalın halde anlatılmasını geciktirme arzusunun da kaynağı...

Pisipisiler, aslan-kaplanlar figürasyondan ibaret değildi, tarih-çeydi aslında ama rivayet yaşananı, akıbet yaşanacağı daha çok geciktiremezdi, kaçınılmazı durduramazdı...

Afacanlar karınca yuvalarının başında, yere yatmış yakından gözlemle meşgulken, bir başka grup çivi oynamaktaydı ileride, eğer doğali bulunmamışsa su dökerek çamurlaştırılmış bir bölgede. Birileri ağlarından isketeler, sakalar toplamaktaydı tahta kafeslere, tütütüler çekilerek, "pataryalık" kuşun çağrısına uyup tuzağa düşmüşler, kapana kısılmışlardı. Kızlar ya yakartoptaydı, ya mendil kapmacada, ya ip atlamada. Sakızlardan çıkan fotoğrafların seri numaraları üzerinden sıkı oyun çevrilmekteydi bir kenarda. Meyveye dalanlar, tişörtlerinin önünü tutarak, içindekileri yere saçarak, günlük rızkı bölüşmeye kaçaradım gelirlerdi, peşlerinde bahçe sahibinin küfürleri. Uçurtmalardan gökyüzünü göremezdin, şeytanı, kuyruklu, pislik olsun diye diğerlerinin kırnapını kesecek jiletli, gazete kâğıdından, defter kaplama kâğıdından, hani rüzgârı koşarak yapılanlardan...

Bunlar, bir arsada oluyordu. Komşuluklu, akşam gezmeli, hal hatır sormalı, derdine sevincine koşmalı, her çocuğun hepsine açık bütün kapılardan girebildiği, her ailenin bütün çocuklara kendi çocuğuymuşçasına bakmakla yükümlü olduğu evlerin çevrelediği bir arsada. O seyrek evlerin çocukları, bu yedi bloklu kooperatif apartmanlarının bütün dairelerine, memurlar, işçiler, emekliler, küçük esnaf gibi orta altı benzer sınıfın mensuplarının taşınmasıyla, sayılamayacak kadar çok arkadaşla kavuşmuşlardı. Üç grup halinde, büyükler, küçükler, daha küçükler ve ebeveynleri, kendilerine bağımsız bir ülke bulmuşlardı. Ve o çocuklar, sokaklara, arsalarla sökün etmişti. Hele bir de ilkokulun karşısındaki muhtarın önündeki boş arsaya, çingeneler yine atlı karınca kurmaya gelmişse, türlü cambazlıklar da yapacaklarsa, belalı dokuz kardeşler yine onların atlarını çalmış dörtlü fırdönüyorsa, deme gitsin.

- Adile Naşit, Münir Özkul filmlerindeki gibiymiş desene...
- Böyle arsalar, böyle sokaklar, böyle mahalleler, böyle ilişkiler, genele baktığın zaman fazla ayrık değil belki o yılların

semtlerinde. Zamanla uğradığı yıkım nedeniyle, büyümüş her çocuk kendi mahallesini, kendi arsasını, kendi arkadaşlarını benzersiz ve çok özel sanır, ona sarılır belki. Her mahalle masalsıdır, büyüldür, her sınıf Hababam Sınıfı'dır sorarsan.

– Hatırlıyorsa tabii... Daha doğrusu, hatırlıyordur da, hafızada canlı kalması başka bir şey, hâlâ bu kadar ona tutunarak yaşamak başka bir şey...

– Biz, o anlattığım arsada büyümüşler, evden çok orayı mesken tutmuşlar, aileden çok arkadaşlarıyla yaşamışlar, belki kişiliğimizi oluşturan bir atmosferi imlediği için, her şeyin üzerinde tutarız çocukluk anılarını, kırıla döküle de olsa koruruz, üzerine titreriz. Yitirmekten çok korktuğumuz için de, kaç yaşına gelirsek gelelim, oyuna çağıran bir ıslık için hazır bekleriz.

– ıslıkla oyuna çağrılıp sokağa çıkmak, artık anılarda kalmaya mahkûm gibi. Eee?

Sokakta arkadaşlarıyla oynayan çocuk, bir sosyal ilişkiler boyutunun düzenlenmesi, yaşam boyu silinmeyecek izler bırakmaya gebe değerlerin dolaşıma çıkmasıydı. Buluşan, toplanan, birlikte olan, paylaşan insanlara dönüşümdü.

Sokakta çocuklar, birbirleriyle oynarlardı. Bunun anlamı, arkadaşlık, grup olma, paylaşma, dayanışma, aidiyet, yardımlaşma, korruma ve kollama duygularının oluşması ve güçlenmesiydi.

Sokakta çocuklar, gelişmiş, sunulmuş, hazır malzemelerden yoksun oynarlardı. Bunun anlamı, düş güçlerinin, yaratıcılıklarının, yoktan var etme yetilerinin gelişmesi, verili gerçekliğin yerini, kendi kurgularının, hayallerinin almasıydı.

Sokakta çocuklar, birbirleriyle yarışarlardı. Bunun anlamı, yarışlarında bir insan, bir arkadaş olduğunu kavrama; karakterlerini sağlamlaştırma; komşusuyla, arkadaşıyla yaptığı yarışın bir oyun eğlencesinden ibaretliğinin, hırsın ve rekabetin uçucu, arkadaşılığın kalıcı olduğunun bilincine varmaydı.

Sokakta çocuklar, dönüşümlü oynarlardı. Bunun anlamı, eşitliğin, kazanan ya da kaybeden statüsünün değişken ve önemsiz olduğunu kavramanın, imtiyazsızlığın, adaletin hazzını yaşamaktı.

Sokakta çocuklar, kapı önüne çıkan, pencereden bakan, düşeni kaldırmaya, terleyenin sırtına havlu koymaya koşan, akşam yemeğine çağıran aile büyükleri demektir.

Sokakta çocuklar, o sokaktan geçen dondurmacı, baloncu, macuncu, koz helvacı, pamuk şekerçi, mısırcı demektir.

Aile büyüklerinin, satıcıların, çocukların, “öbür mahalle”nin toplandığı, yüz yüze geldiği bir sokak, insan ilişkilerinin, komşuluğun, selamlaşmanın, akşam gezmelerinin, aile fotoğraflarının nefes alıp verdiği bir sosyal yaşam demektir.

Sokakta çocuklar, oynayan, dayanışan, eğlenen, paylaşan, “sevinçte ve tasada” ortaklaşan bir toplum demektir.

İşte o mahalle, o semt tam da böyleydi. Belki bu yüzden, belki değil mutlaka bu yüzden, Milliyetçi Cephe iktidarı altında, yükselen sola kendiliğinden oluşmuş bir eğilim, bütün çevrelerini kuşatan faşist terör işgaline karşı, Asterix’in köyü gibi set çekmişti. Henüz böyle bir şeyin bilince çıkmadığı, 12 Mart’ın gölgesinin uzadığı nüvelenme dönemiymiş ama... Çocuklar küçüktü, Ayhan Kazasker’den Şakacı Sokak’taki arsaya oynamaya gelmemişti daha.

- Ha, tam olarak sizin mahallede değildi yani.
- Değildi...
- Niye duraksadın?
- Parfümün Escape mi senin?
- Oha, nasıl geçtin buna şimdi? Değil ama benzer, nereden biliyorsun sen adıyla o parfümü?
- Çağrışımlar... Neyse, ne diyordum?

O yedi bloktaki banyolarda küvet vardı ve hepsi sapsarı su lekeydi. Çünkü şehir suyu, sadece gece yarısından sonra ip gibi akmaya başlamakta, haliyle küvet muslukları açık bırakılarak, kullanılacak su oraya depolanmaktaydı sabaha kadar. Her evde bir nöbetçi, taşma ihtimaline karşı kontroldeydi, böyle bir risk zaten düşük olsa da. İçme suyu ise, Kayışdağı’ndan, karakolun hemen karşısındaki hayrattan temin edilirdi.

Akşam yemeği sonrası, bilye tekerlekli tahta arabalara bidonlar, kovalar yüklenir ve çocukların şamatalı eşliğinde daha büyükler, gençler, şarkılı türkölü kafiler halinde bu hayrata gelir, uzun kuyruklar oluşturur, sıra beklerken eğlenirlerdi. Mahallenin askıları burada doğardı genellikle. Uyuyan çocuklar dönüş yolunda sırtlara alınırken, “El Cordobes” ısıklı randevulaşmalar da kaşla gözle verilirdi.

Bu gecelerden birinde, Erdoğan Amca'nın büyük oğlu Ayhan, yaşıtlarıyla tanıştı, kaynaştı, mahalleye davet edildi.

O mahallede böyle kocaman bir arsa olur da, kale direği dikilmez, futbol oynanmaz olabilir mi? İşte, o arsada oynayan çocukların kurduğu bir futbol takımıydı Şahinspor. Yukarı mahalledeki Kozyatağı takımı gibi. Aşağıda Tonoğlu. Şenesenevler. Kaya Sultan Sokak. Hepsinin takımı gibi. Ama o, Şahinspor'du. Mahallenin, semtin adını alamamıştı, onu yaşça büyükler kapmıştı. Kâh o evleri oluşturan siteden adını alan Yapıtaş, kâh Şakacı Sokak, onlarla anılırdı. İki adımda bir mahalle ve her mahallede bir takım olduğu için, kapsamı dardı o zamanlar takım adlarının. Neden Şahinspor adının seçildiği konusunda rivayet muhtelifi, bu da işe ileride efsane boyutu katacaktı. Ben biliyorum, ama söylemem.

Şahinspor'u hem gönüllerinde, hem civar turnuvalarda ve mahalle maçlarında somut olarak “yenilmez armada” yapan şey, aslında bir futbol takımı olmamasıydı muhtemelen.

O arsada oynanan eğlencelik çocuk oyunlarından biriydi top tepmek. Misketin tumba, mors, zehir, kaptan, baş gibi oyun çeşitleri varsa, futbol da toplu oynanan oyunlardandı sadece.

Kırk yamalı tahtadan oluşan kale direkleri, kırk ayrı oyunun aracı olarak kullanılır, ille arasından topu geçirmek için kurgulanmış bir şey olarak görülmezdi. Bu yüzden, topu uzağa dikip üst direktten vurma oyunu, futbol antrenmanı olsun diye değildi. Ortada sıçan, ortada sıçandı, maçta top hâkimiyeti lazım olur diye dert edildiğinden oynanmazdı. Ev önü merdivenlerinin basamaklarına sırasıyla ve tek vuruşla top isabet ettirmekteki amaç, üst basamağa ermekti sadece, plasede ve isabette ustalaşmak değil.

Sektirmece sektirmeceydi, rövaşeta sadece cakalı bir beden hareketi. Yere düşürmeden ayakla, kafayla paslaşmak, amacı sadece bu olan bir oyundu.

Topla oynanan bu oyunlar, güvercin takla, birdir bir, çelik çomak, uzun eşek, akla gelecek bütün oyunların, çocuğa zihin ve beden açısından sağladıklarıyla birleşir, saklambacın, dekmanın, perili evlerde dedektifliğin, meyveye dalmanın dikkat ve hız ayarlarıyla buluşurdu. Bunların hepsini bir arada, paylaşarak, neşeyle ve oyun olarak oynayan çocuklar, top oyununun özel bir türü için takım kurunca da, ortaya Şahinspor çıkmıştı.

Antrenman olsun diye aklından geçirmeden, üst direği vurma- ca, basamak tırmanmaca, pantolon yırtmaca, ortada sıçan oynayan çocukların futbol becerisi, benzer hareketleri takımın maç kazanması için gerekli çalışma olarak görenlerden fazla geliyordu, hepsi bu. Şahinspor'un sırrı, oyun oynamasıydı anlayacağın...

Ama, ciddi takımdı bir yandan da. Daktiloyla yazılmış kadroları, üye listeleri, aidat tutanakları, bağış makbuzları, tüzüğü, ceza ve ödül sistemi vardı. Teknik direktörleri, kulüp idarecileri vardı. Yukarı mahallenin iyi oyuncusunu yazılı sözleşmeyle kendilerine bağlamışlardı. Şahinspor, oyunu ciddiye alarak oynardı...

Tuhaf takımdı. Diyelim yabancı bir semtin futbol turnuvasına katılır, ilk üç maçı da farklı kazanır, birbirini daha iyi tanıyan diğer rakipler bu bela veletlere karşı işi sertliğe, çamura dökmeye başlayınca acil toplantı yapar, "galiptir bu yolda mağlup" sözünü maçı izlemeye gelmiş Hayrettin Amca'dan ilk kez duyar, kırıcılık olacağına çekilelim kararı alırdı. Teknik direktörlerinin tebliğiyle sahadan çekilir, şaşkın bakışlar altında sıırırlardı mahalleye dönerken. Şahinspor ille kazanmak için maç yapmaz, top oynardı...

Bu takımı oluşturan çocuklar, bir tek yaşça küçük ya da toprak zeminde kıran kırana maçlar için çelimsiz olduklarından değil, her şeyi, bir maçı da oyun eğlencesine çevirdikleri için, büyükler arasında kendilerine yer bulamayıp buna isyan eder ve ayrı takım kurarken, oyun arzusunu yitirmeyen çocuk kalma kuşağını da

yaratacağını düşünmemişti başlangıçta.

Topları, dikişlerinden kuyruk yağı geçmiş, havası sibobuna çivi sokularak biraz alınmış, pırtlak yerinden meme yapmış, yağmur çamurda üç kilo olan toptu. Kale direklerini kendi elleriyle, inşaat artıklarından toplanıp, eklenmiş kenetlenmiş kalaslardan dikmiş, eğer yıkılırsa taşları üst üste yığarak yapmışlardı. Kalelerinin arkasında ya üçüncü şutta topa yol veren çamaşır ipi düğümlemişti ya sahilde bulunmuş balık ağı parçaları vardı. Formaları kapı kapı dolaşıp para toplanarak alınmış, bir başka takımdan “bağışlanmış”, ya da altında çalı çırpı yakılan kazanlarda kaynayan suda fanilelerinin toz boyayla boyanmasıyla yapılmış, sırtlarına numaralar elbet bir teyze tarafından dikilmişti.

Ayhan’ın mahalleye gelişinden itibaren hayallerini süsleyen takım böyleydi. Bütün oyunlara katılması, mahallenin bir parçası olması tamamdı da, Şahinspor’la “resmi maçlarda” sahaya çıkmak arzusu bir türlü kabul görmemişti, bu futbol takımının oyuncusu olmak, “ukde-i derun”uydu canımın. Aramızdaki gazozuna top tepmelerde oynayarak hevesini almaya çalışıyordu.

Altında berbat bir yeşil renkteki geniş paçalı şortu, üstünde fanile, ayağında siyah soket çoraplar ve sağ topuğuna doğru yamulmuş mokasen ayakkabılarıyla, güneş altında ya da soğukta, terleyerek ya da titreyerek, kollarını öne kavuşturup sürekli bir ısınma sekişi hareketiyle, “ya beyler, hadi be, on dakika” diye sızlanmış durmuştu.

O böyle umutla, heyecanla beklerken, dışarıdan boş boş duruyor olarak görülür, çevre apartmanlardan birinden ya bir teyze ya bir amca uzatır başını, seslenir, bakkala gönderirdi. Öfleye püfleye gider alır gelir, yine görevine devam ederdi, “ya beyler, hadi be...”

– Yazık, ne hainmişsiniz, sanki profesyonel takım, mahallede top tepiyorsunuz alt tarafı.

– Bilemiyorsun ki, hayat hep öyle kalacak sanıyorsun...

Oyuncusu olmak istediği takımın felsefesi ve gerçeği, Ayhan’ın düşlerini de sarmalayacaktı. Bekleyerek, umarak, ama arzusunu, heyecanını hiç eksiltmeden, sürekli yedekliğe arada tepesi atsa

da, hiç kalıcı şekilde gönül koymadan, iddiasız maçlarda nefisini körelterek.

Ortaokul yılları geldiğinde, mahallenin yaşıt çocuklarının çoğu, önceden hep birlikte Kozyatağı İlkokulu'na gittikleri gibi, Suadiye Lisesi'ne kaydolmuşlardı. Kimi sabahçı, kimi öğlenci. Kimi o şubede, kimi bu şubede. Hem ortaokuldu burası, hem lise. Lise bölümü, devrimci siyasetlerin egemenliğindeydi. Hem de en kafa adamlar vardı ha! Ama okulun çevresi, MHP'liler, Akıncılar tarafından denetleniyordu. Mahalleden okula birlikte, tarlaların içinden, dar sokaklardan geçip giderken, tanık oldular kavgalara, çatışmalara mahallenin çocukları. Çok sürmedi, liseyi beklemeden taraf oldular. Ayhan da.

Suadiye Lisesi'nin bir önemi de, hemen yanında, Arif Damar'ın Yeryüzü Kitabevi olmasındandı. Kırtasiye ve oyuncak da bulunurdu. Düşünsene ne büyük şans. Küçükken oyuncak almaya gidiyorsun, serpilince çizgi roman, büyüyünce teorik kitaplar ve hep o karşılıyor seni. Hem komünist, hem şair, hem tarihsel deneyim. Ergenlik yapınca teoriden, militan poz kesince şiirden edebiyattan konuşuyor. Bizi inşa etti desem yeridir. Benzerlerimizden biraz daha farklı tipler olduysak, bunda büyük emeği vardı. Hele bende. Harcımıza mayasını çalmasıyla yetişiyor, bu şansını değerlendirerek büyüyorduk. Ayhan da.

Bu okul, devrimcilerin kuşatma altındaki kalesiydi, tek bir sağcı barınamıyordu. Yürüme mesafesindeki Bostancı semti gibi. Taç Çıkmazı gibi. Bizimkiler, Kadir Ağa'nın tarlasından çıkar, koca-man yemyeşil bir alanda kurulu Can Çay Bahçesi'nden, hemen yakınındaki yazlık, tahta sandalyeli, tele dizilmiş rengârenk ampulleriyle Can Sineması'nın yanından okulun bulunduğu Şemsettin Günaltay Caddesi'ne varırlardı. Milliyetçilerin kontrolündeki çay bahçesi de, sinema da, sol görüşlüler için ve tabii artık Şahinspor oyuncularını için de tehlikeli ve yasaktı ve genellikle o bölgede bir kovalamacadan sonra girerlerdi sınıflara soluk soluğa. Ayhan da.

Okula toplu halde gitmeleri de, mahallelerine toplu halde dönmeleri de, sık sık dağılmış ağız burunlarını, sırtlarında kemer

tokası ve zincir izlerini önleyemiyor, hangisinin evi uygunsa onun-
kinde pansumanla iz örtmek zorunda kalıyorlardı. Ayhan da.

Bir deli cesaretiyle gittikleri yazlık sinemadaki “Hababam Sını-
fı” filminde, “Aldırma Gönül” parçasının çalındığı sahnede, işlet-
meciler sesi tamamen kısıtığında kendileri söyleyince, sporculuk-
larından ve haylazlıklarından gelen çeviklik ve hızlı koşularına,
Kadir Ağa’nın tarlasına düşen mermiler de eşlik etmişti ve boyut
değişmişti bu kez, korkmuşlardı epeyce. Ayhan da.

Bir hatıra defteri vardı, o zamanların çoğu çocuğunun olduğu
gibi. Evlerine giden arkadaşlarına, hani sola kıyısından bulaşalı-
beri biraz da utana sıkıla gösterir, birşeyler yazmalarını isterdi.
Yazılırdı da. Devrimci arkadaşları âlicenaplık gösterip yazarlar-
sa, üç aşağı beş yukarı birbirine benzerdi, mesaj kaygılıydı hepsi.
Ama, en önemseydiği sayfa, Ayça’nın yazdığıydı. Onun bir önceki
ve sonraki sayfaları boş bırakılmıştı. En sıradan arkadaşça temen-
niler, onun gözünde gizli aşkına verilmiş karşılıktı hayalinde. “Bir
de çiçek kurut o sayfalarda” takılmalarına aldırma görünü, bu
hayalini büyötmeye devam ederdi...

Babasının işyerine de giderlerdi birlikte arada sırada.
Kapalıçarşı’ya yakın bir yerde, içeride bir oyma, zımparalama ma-
kinesinden kalan boşluğa ancak iki küçük hasır taburenin sığıdığı
ve uçuşan kemik tozlarından bembeyaz olduğunuz ufacık, loş bir
han odasında, fildişi ve üzeri minyatürlü sandıklar, kutular, du-
var süsleri yapardı babası, bağdaş kurarak. Öyle ufaktı ki, içeri-
de soba yanmaz, nefesimizden ortam ısınır, buğulanırdı kutular.
Fildişi bulamaz, deve kemiğinden dokusunu, tütünde kaynatarak
rengini tutturduğu malzemelerden, el emeği göz nuru eserler üre-
tirdi ve Kapalıçarşı’nın hemen her esnafının vitrininde dururdu
bunlar. Elleri titremeye başladığında ve incecik fırçayla minyatür-
leri nakşedemez olduğunda, mesleğinin devamı için Ayhan’a bel
bağlamıştı. Ama boşa. Ne onda böyle bir feraset vardı, ne kardeşi
Turhan’da. Biliyordu aslında da, kabullenemiyordu.

Ayhan’ın Şakacı Sokak’a intikaliyle, kendisinin de oğulları kadar
sevdiği bir sürü arkadaş edinmesinden mutlu, sık sık, işyerinde ve

evinde yemekler düzenler, hepsini toplardı Erdoğan Amca. Bazılarının gizli gizli sigara içtiğini bilir, anlamazdan gelirdi, hatta arada bir çoktan patlattığı zulaya paket bırakır, ama suçüstü yaparsa da söylenir, azarlardı.

Bir gün gerçekten azarladı, bir gün ilk tokadını kullandı. "Serseri!" Gazetede Suadiye Vapuru'nun kaçırıldığına ilişkin haberi okumuş, o berbat tipo baskı fotoğrafta bile Ayhan'ı kalabalıkta seçmişti. Sıkıyönetim ilan etti. Ama o zamanlar, devletin sıkıyönetimi söküyor muydu ki, bu sürsün. Zaten çabuk da gevşetti. "İstersen çek vur, ama 'serseri' deme" diye usul usul karşılık vermişti Ayhan. Cenazeyi, morgu, saldırıyı, vapurlara kaçışmayı, kaptandan biraz oyalanmasını istediklerini, çünkü varacakları iskelelerin kuşatılmışlığına bir çözüm aradıklarını, üzerlerini boşaltmaları gerektiğini söylediklerini, yoksa şehir hatları vapuruyla Küba'ya gidilmeyeceğini bildiklerini, Cumhur'u, vapurun büfesini yağmalayıp sütleri, bisküvileri bebekli kadınlara, acıkan çocuklara dağıtışını, iskeleye iner inmez o kadınlardan birinin Cumhur'u parmakla göstererek polise ihbar edişini anlatmıştı... "İstersen çek vur, ama 'serseri' deme" demişti usul usul...

Tipo baskılı o fotoğrafta kalsaydı hep, bir daha bir fiske bile vurmaya kıyamazdı ama, kalmadı Ayhan. O gazete kupüründen, bir vesikalık fotoğrafa geçti.

İşte bu, onun öyküsü. Bu bir hatıra defteri olan çocuğun öyküsü. Lise için çektirilen bir vesikalığın öyküsü.

Bu Ayça'yla ilk randevunun, ceketinin altında emaneten taşınan bir 6.35'liğin, top oynarken parçalanan ayakkabıları yerine ceza olarak giydirilen terliği mahalleden bir arkadaşın ayakkabısıyla değiştirerek buluşmaya gidebilmenin öyküsü.

Eğilip terliği bırakır ayakkabıyı giyerken belinden düşen emanet değildi heyecanının asıl sebebi, ilk randevusuydu. O heyecanla, bütün tembihler aklından çıkmış halde vardı Bostancı tren istasyonunun yanındaki çay bahçesine. Oysa, önce emaneti teslim etmesi gerekiyordu, randevusuna o yükü gidemezdi, ama âşıktı be,

ne yapacağını şaşırılmış, salakça âşık.

İskemle ve masaları tahta, yerleri mıcırlı, devasa at kestaneli bu çay bahçesine “kargalı” denirdi. Genellikle Küçükalyal’dan gelen faşistlerle çatışma seslerine, garsonların mantar tabancalarının sesi karışırdı. Sakinlerinin kafasına pisleyen, kestane düşüren, bağrısmalarından konuştuklarını duyulmaz kılan kargaları kovmanın yolunu böyle bulmuşlardı. Patlama duyulur, on dakika kesilirdi uçuşan kargaların sesleri. Sonra bir daha... Bilmeyenler, yeni müşteriler, kendilerini yere atıverirlerdi.

O kargalı bahçede oturmuş çay içerken, Ayça bu sefer daveti nasıl kabul etti sorusu kafasında dolanırken, titreyen elleriyle cekeyinin önünü aralayiverdi Ayhan. Ayça gördü.

Bu, önemli adam pozuydu bir çocuğun, sonradan sıkıldığı palavralarla göze girme, kendini büyütme çabasıydı. Dile getiremeyeceği sevdasındandı her türlü tedbire, disipline ters düşmesi, bu büyük hatayı yapması. Çocuktuk işte.

Ayça kalktı apar topar, Ayhan korkmasına yordu bunu, ısrar etmedi. Ayça bugünlük öğreneceğini öğrenmiş, kimsenin bilip tanımadığı MHP’li “çıktığının” yanına, avizeciye gitti, Ayhan emaneti teslim etmeye. Ayrıldılar. Gece, üzerine sinmiş belli belirsiz bir parfüm kokusuna sarıldı ve uyudu Ayhan. Ertesi gün mahalledekilere koklatacağı, çoktan uçup gitmiş bir kokuya.

Geriye anlatılacak bir vesikalık fotoğraf bırakmasına birkaç adım kalmıştı, bilemiyorduk.

– Burada kalmasını çok isterdim anlatacaklarının. Sonra büyüdüler, dağıldık, birer fotoğrafımız kaldı birbirimizde filan olsa sonu...

– Evet, ama burada kalmadı ve anlatılacak...

İnsan-öncesi tarih, dile gelmek için, insanı bekler. Anlatılan ve anlatan insandır.

Toplumsal tarih, tarihe not düşülmemiş insanların kişisel tarihinin de toplamıdır. Ve kişisel tarih, toplumsal tarihin anlık

parçasıdır. An, bir fotoğraf karesine dönüşürken, kişisel tarihle toplumsal tarih kesişir.

Bir vesikalık. Bunun sonrasında birinci tekil kullanmak zorundayım, dinliyor musun?

Çünkü ancak ben anlatabilirim bu vesikalığı ve ancak benimle anlatabilir kendini bu vesikalık. Biliyorum, dilim dönmeyecek. Biliyorum, beceremeyeceğim. Ama...

Çalışma masamın üzerinde uzun zamandır duran, sürekli göz göze geldiğim bir fotoğraf bu elindeki. Çok uzun zamandır... Bu fotoğrafın aynısı, bir mezar taşının üzerinde de duruyor. Bende ki biraz solduysa, mezar taşının üzerindeki de birkaç kez kırıldı, onarıldı...

O mezar taşında, doğum ve ölüm tarihleri arasındaki tireye sığan 16 yıl var. 16 yıl, hepsi bu. Bak, bu fotoğraftaki çocuğun hayatı, 16 yaşındayken durduruldu. O, 1979 yılında öldü.

Metafizik bir şey de oldu biliyor musun? Kulaklıkla, yeni çıkmış bir plaktan "Hoşça Kal Kardeşim Deniz" dinliyordum gece ve gözümün önüne sürekli Ayhan geliyordu. Biliyorum saçma olduğunu, ama neyse o. Sebebini bulamıyordum, daha ayrılalı ne olmuştu ki. Cemal çaldı kapıyı ve haberi verdi. Annem kalktı, yüzümden anladı, ne olduğunu sormadı, "kim?" dedi. Numune'ye gittim taksiyle, sonra... Sonra morga, aklımda *birşeeyleer aanlattun biize, deniizliğin kadeerindeen...* Dinlemiyor olsaydım kulaklıkla, belki de silah sesini duyacaktım, belki de duyacaktım ve... Kimse yoktu, nöbetçi görevliye zorla açtırdım.

Latince bir adı varmış o bölgenin, raporda yazılıydı. Buz kesmiş bir ten üzerinde gezinen parmağımın dokunduğu, kulak memesinin hemen arkasındaki, tentürdiyotla açık kahve renk almış bir dairenin kuşattığı bölgenin, o saçını okşarken elimin kaydığı, mermiyle delinmiş kafatası bölgesinin Latince bir adı varmış. O Latince bir adı olan bölgedeki deliğe parmağımla dokunduğum an anladım, kişisel tarihimde bir vesikalık fotoğrafa yer açıldığını. Ve anladım, o uyurken bir söz vereceğimi.

Bu fotoğraftaki çocuk, 16 yaşında öldürüldü. Evinin balkonunda babasıyla iskambil oynarken. Tek kurşunla.

Nesine oynuyorlarmış, biliyor musun? “Artık bana bir krampon al ya, ayakkabılarım yüzünden oynayamıyorum takımda” demiş Ayhan. “Piştide yenebilirsen alırım” demiş meselenin bu olmadığını bilse de Erdoğan Amca. Oturmuşlar ucunda Şahinspor ihtimali olan oyuna. Tek kurşunla.

Bir fotoğraf, bir yüz, bir tarih, bir yaş. Bunlar, yaşanan bir hayat da demektir. Sureti karta basılmış olanın değil sadece, toplumun da yaşadığı hayat demektir. Bir vesikalık fotoğraftaki bir yüz Ayhan. Tarih 1979 ve yaş 16...

Ne tuhaf değil mi, o çocuk hiç bilgisayar görmedi, belki “elekttronik beyin” diye bir şey duymuştu. 16 yaşındaydı daha 1979’da ve haberi bile olamadı. Bir kanal televizyon izledi, siyah-beyazdı ve bazı akşamlar yayın yapardı. CD diye bir şey bile görmedi, duymadı. Cep telefonu, tıpkı sensörlü kapılar gibi, izlediği “Uzay Yolu” dizisinin fantezisiydi. Şimdi yaşıtı olan çocukların anlayamayacağı şeyler bunlar tabii...

Ama o çocuk, çok daha büyük geleceklerin düşünüyordu. Bugün yaşıtı olan çocukların anlayamayacağı bir şey de bu yazık ki. Bütün bunlar olmaksızın, doya doya yaşadı bu fotoğraftaki çocuk. Büyük düşler kurmasına yetecek kadar dolu yaşadı.

Biz o çocukla, çamur zemine çivi saplamakta, kıldan ince çizgiler çekmekte kullandık ellerimizin hünerini. Öyle bildiğin çivi değil ha, irice çivileri alırsın, gidersin en yakın demiryoluna, koyarsın çiviye rayın üstüne, beklersin tren geçer, olur sana dümdüz, işte onlar makbuldür ince çizgi için. Biz o çocukla, bulduğumuz asfalta tebeşirle, kireç taşıyla kavisli yollar çizdik, içine çamur doldurularak ağırlaştırılmış ve böylece kontrolü kolaylaştırılmış ve dış tarafı duvara sürterek parlatılmış gazoz kapaklarına fiskeler vurarak “yılan” oynadık. Biz kim bilir kaç kere “kurt” olduk, “çanak çömlek patlattık”. Biz o çocukla, “çattık pattık kaç attık” akşamları. “Kuka”ları erişilmez mesafelere fırlattık. Mendil kaptık.

Şimdiki, üstten kurmalı plastiklerden değil, özenle kaytan sarılan tahta topaçlardan vınlattık, birbirimizin topacını “tam ortasına bir tane ekleştirip” kırmak için nişan aldık. Misket oynadık Tommiks Teksas’ına, taş oynadık, kafa-karış... Ayvadan ‘V’, çamdan ‘U’ sapanlar yaptık, tarifi zor şimdi, yakıp sertleştirerek, kauçukları kesip lastik, derileri oyup taşlık ekledik. Sakızlardan fotoğraf biriktirdik, “duvar” oynayıp birbirimizi “yuttuk” Terli terli gazoz içerken yakalandık, bakkal Hasan Amca’yı utandırdık. Top teperken ayakkabılarımızı paralayıp ceza olarak terlikle gezdik. Meyve çaldık, bostan talan ettik, bahçe sinemalarından dönüşte, bilir misin, sanmam, “çoban fenerleri” yaptık. Uçurtmalar saldık arşa, rengârenk, biçim biçim, kırnapı elimizi kesene kadar.

Biz o çocukla birlikte büyüdü, serpildik. Bıyıklarımız terledi. Onunki biraz daha fazla terledi nedense, bir karartı halinde dudaklarının üstünde duran şeyi bıyık olarak tanımlıyor, dönemin devrimci modası sıvazlamanın taklidini yapıyordu. Sinir bozucuydu. Gerçek bıyıkları olan bir arkadaşın pusuya düşürülüp tıraş edilmesi tezgâhına gönüllü olmuştu, ama asıl tezgâha düşen olduğunu acı bir şekilde öğrenecekti. Arkadan kollarını tutması istenen bıyıklı arkadaşına yaklaştığında kendisi kısıtılmış, acımasızca dudak üstü karartısı yok edilmişti. Çırpınıp bağırması, kâr etmemişti. Önce ağladı, sonra aynaya baktı. “Tavuk götüne dönmüş ağzım adiler!”

Yoksulduk tabii de, orasını boşver. Erdoğan Amca’nın bir müşterisinden gelen, bize ikram ettiği pastırmaya ayağa kalkıp selam durarak eğlendik. O çocuğun hiç sevgilisi olamadı. Hiçbir kızın elini tutamadı, dudağını öpemedi. Bunu bilemezdik. Onun için hep boşverdik, hep uzun eşek sevdasına, mahalle duvarı önündeki toplanmalara uzaktan baktık... Ohooo, o yaşta ne şaraplar içtik her seferinde fitil fitil burnumuzdan gelse de... Sarhoş olup nara mı atmadık bacak kadar halimizle, bahçesini talan edip Lemi Amca’dan bir araba sopa mı yemedik...

Ve biz o çocukla kitaplar okuduk bir gün. Biz o çocukla, etrafımıza baktık. Sorular sorduk. Yanıtlar aradık. Biz o çocukla

marşlar söyledik, yürüyüş yaptık, duvarlara kırmızı harflerle düşüncelerimizi yazdık bir gün. Schaub-Lorenz marka teybine teorik pasajlar kaydettik. Her şeyi herkesle paylaşmak istedik.

Muzurluk yapmayı bırakmadık bir yandan da. Ama bu kez, herkes kaçışıp da incir ağacının tepesinde tek başına Lemi'ye yakalandığında, o aşağıdan küfürler tehditler savururken, inerse sopayı yiyeceğini, inmezse Lemi'nin yorulacağını hesaplayıp, löpçük gibi ballı inciri yemeye devam ederek, asıl hırsızlığın özel mülkiyet olduğuna, doğanın ürünlerinin bölüşülecek kaynak olması gerektiğine ilişkin tirat atabiliyordu Ayhan.

Bak, bu fotoğraftaki çocuk, büyük düşler kuracak kadar büyümüştü. Bu dünyanın değişmesi gerektiğine karar verecek kadar büyümüştü. Bu kararın gereği neyse, o zaman, o koşul, o anlayışla yerine getirmeyi üstlenecek kadar büyümüştü...

Latince bir adı olan kafatası bölgesinden tek kurşunla vurdular, bu suretin sahibini. O, 16 yaşında öldü. Bugünkü yaşatlarının hayatının doğal parçası sayılan şeyleri hiç göremedi. Bugünkü yaşatları, onun dolu dolu hayatını hiç bilemediler.

Uzun yıllardır, her gün göz göze geliyoruz bu vesikalık fotoğrafı. O, başka fotoğraf çektiremedi. Bu toplumun fotoğrafı ise defalarca çekildi, defalarca değişti.

Bu çocuk, "vapur kaçırdığında", bir fotoğrafı da o zaman, kalabalığın içinden güç sezilir olarak gazetede çıktığında, yargılandığında, babasından o ilk tokadı bu yüzden yediğinde, toplumun da bir fotoğrafı vardı. Yıllar sonra toplumun fotoğrafına bir baktık ki, Suadiye Vapuru eylemcilerinden olmak, "sosyete antikacı"nın medyatikliğine malzeme olmuş. A, ne ilginç, diyorlardı şimdi, ne fantastik! Artık pazarlama aracı olarak kullanılan "hey gidi"ci bir hayatın sahibisini yaşadı bu fotoğraftaki çocuk.

Gazeteyi gördüğünde sert tepki veren Erdoğan Amca, kollarında can veren oğlunun mirasını sırtlandı. Katili cezalandırılana kadar kesmeyeceğini söylediği sakalı, saçı uzadı, ama diğer çocuklarının üzerine titredi, faaliyetlerine katıldı, evini, yüreğini ardına kadar

açtı. Hepsinin birer sevgilisi olsun istedi en çok, onları yemeklere çıkardı, kadehler kaldırdı gözleri dolu.

Cinayetin işlendiği evden çıkmak istedi Nimet Teyze, Bostancı'ya yakın başka bir ev tuttular. O eve bir tek kendi eşyaları taşınmadı. Her yanda asker, polis kaynarken, bir evden çıkartılması gereken malzemeleri, o taşınma sırasında kendi evlerine nakletme planı yaptılar. Eşyaları için arkası açık bir kamyonet tutulacak, araç kör bir noktaya geldiğinde evi bulmaya çalışıyor numarasıyla biraz yavaşlaması söylenecek, önceden belirlenmiş bir yere sotalanmış sakıncalı bir çuval, çaktırmadan kamyonete atılverecek. Plan yürüdü, sadece gücünü ve çuvalın ağırlığını, aracın hızını kestiremeyen atıcı dışında. Çuval kamyonetin kasasına çarptı ve caddenin ortasında yere saçıldı. Şoför indi, baktı, ödü koptu. "Bunlar ne!" Erdoğan Amca da indi, sakince topladı dökülenleri, şoföre döndü, itiraz edilemez bir sesle, "görmüyor musun, tava, tencere ve yemek kitapları!" dedi. Araç yeni yüküyle devam etti...

Son kez çocuklarıyla buluştuğunda, yüzünde tıraş keşiği vardı... Elindeki çantada, Halıkarnas Balıkçısı'nın "Bütün Kitapları" seti...

Şimdi oğluna, o fotoğraftaki çocuğa iyi bak. Fotoğraflar, bir tarihin anlarını da yansıtırlar. Vesikalıklar, genellikle, bir resmî iş için gereken araçlardır. Bir kimlik edinmek, gerekli bir evrak almak, bir başvuruda bulunmak, bir talebe eklenmek için çektirilen, insanların beklenti içinde oldukları durumların malzemeleridir. Ya da devlet, insanlardan bir beklenti içinde olduğu zaman, bu teknik kullanılır. Adı üzerinde, bir vesika ekidir. Ayhan, bir vesikalık fotoğrafta duruyor. Talep ediyor. Belgeyle istiyor.

Bu fotoğrafa bakanlara bakıyor o da. Toplam 16 yıllık bir hayat bu bakan. Durdurulmuş bir hayat. Lise için çektirmişti. Olmadı. Öldü. Kullanılmadı bu vesikalık. Ama büyük bir işlevi var hâlâ. Bu çocuk yüzü, bir toplumsal panorama çiziyor, geçmişiy-le, bugünüyle. Bu panoramada yer alan insanları sorguluyor, kara gözleriyle.

16 yaşında öldürülmüş bir çocuğun yüzü, sana ne düşündürür, bilemem. Masamın üzerinde duruyor bildiğin gibi, duracak. Ve

hep göz göze geleceğim. Attığım her adımda, ona hesap vermeyi sürdüreceğim. Bu yüzden bir ayna o. Bir kendinle yüzleşme aracı. Şimdiye kadar hiç kırgın bakmadı, ne mutlu. Bakmayacak, bakamayacak da, benden geriye de bir vesikalık fotoğraf kalana kadar.

Evet, bir müzmin yedeğin, arasında çiçek kurutulması hatıra defteri olan bir çocuğun öyküsü böyleydi...

– Hadi, Ayhan'a...

*düş yollara yeniden harlı bir umutla
– metin altıok*

Güven

Toz içindeki ayakkabılarının bir de arkasına basmış olmasındaki pazarlama gafı değildi, sarsak adımlarla uzaklaşan boyacının ardından bakarken Güven'i gülümseten. Sirkeci tren garının o cuncunası içinde, adımını dışarıya atar atmaz, boyacının sigara istemekle başlayıp, sonra bu iyiliğe karşılık olsun diye ayakkabılarını parlatmayı önermesi klasik numarası için onu seçmiş olmasıydı asıl sebep. Gerçi, ne bekliyordu ki, birkaç yıllık cezaevi yaşantısının, dilenciye, falcıyı, adres soranı, kaçığı, sarhoşu, hiç çözemediği bir şekilde üzerine çeken şeyi değiştireceğini mi?

Yüzünden mi, vücudundan mı, her neresindense, her nasılsa yansıyan, her neyse –ki, “senin ‘aura’n var oğlum, ama yazık ki buna yetiyor ancak” diye dalgasını geçerdı Turgay– onu değiştirmemekle kalmamıştı yıllar. Bir türlü öğrenemedi, Sirkeci nereye denir Eminönü nereye, ama işte şimdi garın önünde dikilip baktığı yerlere de dokunmadan geçmişti zaman. Çıplak duvarlı bilmemkaç metrekarede bu kadar ağır geçen, bu kadar uzun gelen zaman diliminin buna yetmeyeceğini biliyordu elbet, biliyordu ya, yolculuğu boyunca kırpmadığı gözlerini acıtan çiğ güneşin altında, bunun tam tersine de tanıklığından gelen bir kekre duyguyla dalıp gidiyordu.

Şu da vardı hani, vardı eğer düş değilse, kasım ayındaydı şimdi, Kadıköy ve Üsküdar iskelelerinin önündeki meydana bakarken uçuşup duran takvimin yaprağı. 1978'di. Gülhane'den inmişlerdi

binlerce... Morg'dan geliyorlardı. Şurada Metin'e veda etmişlerdi, şurada Pepe Memet and içiriyordu. Mavi bereliler Galata Köprüsü tarafından yaklaşıyordu koşar ve uygun adım. Kol kola girip oluşturdıkları barikatta, iki yanında kim vardı, anımsayamadı. Oysa, omuzuna inen dipçik, çıkan arbede, kaçışma, köprüye akış, vapurlara doluşma kare kare akıyordu çok net. Vapurlardan birinin adı Suadiye'ydi... Binlerceydiler, şurada, kasım ayında, 1978'de... Bu da vardı hani, vardı eğer düş değilse...

Birkaç yıl, sadece kent dokusunu değiştirmeye mi güç yetiremiyor yoksa diye düşündüğü an, içi sızladı. "Bazı nirengi noktaları olur, adres tarifinde kullanırsın. Bu kentte mümkün değil. 'Çeşmeden dön', derdim geçen sene sokağı bilmeyenlere, şimdi yerinde yok. Bütün kent, şantiye alanı..." diyordu hocası. Kent mi? Toplum şantiye alanıydı, yıkılıyordu, yıkılıyordu, yıkılıyordu temelleri dinamitlenerek ve yerlerini maketler alıyordu. Sonra, bir üniversite misafirhanesinde ölüyordu, çeşme yerinde dursa bile tarif edebileceği adresi kalmamış 90'lık bir çınar...

Giden gelenin iyice arttığını fark etti bir sürtünme bir çarpmanın ardından ki, biraz kenara çekilme ihtiyacı duydu, bacaklarının arasındaki sırt çantasının sapına doğru eğilip doğruldu, attı omzuna. Bab-ı Âli'yi tırmanmak kesti biraz soluğunu, İran Konsolosluğu'nun önünde dinlendi çantasını yere bırakıp. Sayısız kez kat ettiği bu yolun sonundaki yayınevine girdi, kitap raflarının arasından geçti her birini gözleriyle tarayarak, tam yaklaştığında idare odasının kapısından çıkan adam gördü onu. Bir an inanamaz gözlerle baktı, sonra hızla yaklaşp kucakladı Tamer.

Yokuş aşağı dönüş nispeten kolay oldu, taşıdığı yük Tamer'le sohbetten sonra epeyce ağırlaşmış olsa da. Eminönü'ndeki Kadıköy iskelesini pas geçip Galata Köprüsü'ne devam etti. Özlediği, hasretini çektiği bir ritüeli canlandıracaktı. Bu özlemini yadırgayarak fark etmişti bir gece hücresinde. Önce hep Galata Kulesi'ne doğru bakarken görülen, her harfi tek tek yanıp sönen kırmızı "Kodak" neonu gelmişti gözlerinin önüne, sonra börek çekmişti canı. Duruyor muydu acaba Murat Muhallebicisi hâlâ? Kim bilir...

O dergi çıkışlarını iple çektirten bağımlılık ortadan kalkalı o kadar olmuştu ki, duruyordur canım, duruyorsa da, o Sarıyer usulü kuşüzümlü kıymalı soğanlı kol böreği vardır mutlaka, bir buçuk porsiyon alınacak, vapurda yenilecek! Duruyordu, üstelik yeni çıkmıştı börek, camekânı buğulamıştı.

Ağzında böreğin ve ılık çayın tadı indiğinde Kadıköy'e, birkaç adım Ziverbey minibüslerine doğru attıysa da, durdu, biraz daha yorulsa ölmezdi a, bir Moda yapılp, denize karşı Hasan'ın çayı içilmeden olur muydu bunca yıl üstüne...

Sular İdaresi'nin önünde, kesildi yolu.

– Güven? Güven!

Döndü. Baktı. Timuçin ve Zeynep, cadde kenarına park edilmiş lüks bir arabanın, arabadan anladığı bu kadardı işte, ne marka ne model ayırt edebilirdi, lükstü, metalik gri, işte onun kapısını açmış, öylece durmuşlardı onu görünce. 'Aura'sı yine işbaşındaydı belli ki, bu kadar zamansız olabilir miydi bir rastlantı? Bu kadar erkene çekilir miydi? Planındaki kaçınılmaz buluşma, böyle apansız olur muydu? Timuçin ve Zeynep hızla yaklaştılar, önce Zeynep, dengesini de bozarak kucakladı, kulağına tanıdık bir soluk bırakarak öptü. Bu hamleyi savuşturamayacak kadar donakalmışlığına kızdı ve sonra, o lanet olası anlık şeyleri yakalama özelliği, böyle bir durumda bile görevini aksatmayıp Timuçin'in yüzündeki dalgalanmayı, küllenmemiş bir şeyi böğrüne çarptı ve belki bu yüzden, içindeki bulantıyı bastırıp kendini daha sıkı sarılmak zorunda hissetti Timuçin'e... Sonra, geçmiş olsunlar, teşekkürler, ne zaman çıktınlar, birkaç gün oldu, İstanbul'a bugün geldimler, ne var ne yoklar, hadi atla arabayalar, nereye gidiyoruzlar...

– Sen şimdi doğru ablanlara tabii...

– Yok, onlar iki gün sonra gelecek biliyorlar beni. Yarın sabah-tan uğrarım, biraz kendi kendime kalayım bugün...

Tahmininden kolay oldu Güven'in bir an önce eve gidip kendine gelme isteği bahanesini kabul ettirmesi. Ama yarın kaçamazdı ha! Mutlaka yemeğe bekliyorlardı, telefon numaraları yazıldı, ev

ve iş, ayrıldılar. Keyfi kaçmış, vazgeçti çaydan, döndü yine mini-büslere, Ayşekadın'a gelince müsait bir yerde indirdi şoför, şimdi çığköfteci olmuş bir avizeci dükkânının yanından içi rahat geçip Şakacı Sokak yolunu tuttu Güven.

Tamer, yayınevinden çıkıp Beyazıt'a yürüdü, Sahaflar Çarşısı'nda Ali'yle buluştu. Birer tabure çekip çay söylediler ve Güven'in ziyaretinden konuştular. Ali paylamadıysa da, Tamer'in Güven'e bir emanet vermesine canının sıkıldığını ifade etti açıkça. Telefon açmasını ve Güven'in kendisini görmesini, kafasına göre iş yapmamasını, hele de çıkar çıkmaz saçmalamamasını söylemesini tembih etti. Karşılık vermedi, bunu yapacağını söyledi Tamer, biraz da kabahat işlemiş çocuk haliyle, ama biliyordu ki, zaman ve emir kiplerine uymasına imkân yoktu bunca yıllık arkadaşının, çıkar çıkmaz değildi, yıllarca birikme ve artı, çıkar çıkmazdı...

Çocukluğunda fink attığı sokaklardan geçti, binbir anı zihninde koşuşurken, artık ufacık görünen kooperatif sitesinin bir bloğundaki üç katlı apartmanın hafifçe kendine çekip sertçe itince açıliveren ana kapısından girer girmez tam karşıdaki daire kapısına geldi ve sesli gülmekten kendini alamadı Güven. Kapının üst pervazında bir not vardı: "Dayımın temiz evi!"

Girdi içeri, ince uzunca koridorun karşısında mutfak kapısı, üzerinde bir not: "Dayımın temiz mutfağı hoş geldiniz der!" Bir komuta uyar gibi oraya yöneldi, buzdolabının üzerinde "Dayımın dolu ve düzenli buzdolabı!" ve onun hemen altında "Dayımın soğuk biralalarına dokunulmaması rica olunur!" notları...

Yeğeniyle arasında yıllar önceye dayanan bir oyundu bu mesajlaşmalar. Eve çok seyrek uğradığı günlerde, o yokken hiç ayrılmadığı arkadaşıyla sık sık evine gelip, plaklarını, kasetlerini, kitaplarını talan eden yeğeniyle böyle notlar aracılığıyla haberleşirdi. Liseye başladıklarında, "dayı, bak bizi hafta sonu sinemaya götürmezsen Theodorakis plaklarını bir daha göremezsin"

minvalindeki notlara, “artık koca kız oldunuz, bulun birer tane de onlar götürsün sizi, düşün yakamdan” yanıtı bırakır olmuş, ama her zaman olmasa da, olabildiğince isteklerini yerine getirmeye çalışmıştı.

Annesiyle de böyle mesajlaşırlardı. Her seferinde gülerdi, “eski-lerin terbiyesi” gereği, zaten evde ikisinin yaşadığı ve el yazısını tanıdığı annesinin, bıraktığı her notu imzalamasına. Saklardı on-ları, bir süre cebinde, sonra kutusunda. “Dolapta zeytinyağlı fa-sulyeyle şehriyeli pilav var, ziyan etme. Evi kirletmeyin doluşup. Annen...” Ve altında kalem iyice bastırılmış olarak atılmış imza...

Öbür gün geleceği hesabıyla evi böyle sürprizle “düzenlemiş”lerdi demek şimdiden. Başkasının dokunması yasaklanmış biralardan birini alıp açarken, çalıştığı dergiye ablasının telefon edışı geldi aklına. “Hadi, gözün aydın” demişti, “seninkini biriyle gördüm!” Okul çıkışı, yanında bir oğlanla görmüş, oğlanın kolu bizimkinin belindeymiş, hemen saklanmış kız utanmasın diye, sonra da tele-fona sarılmış. “Bulun birini bulun birini diye diye, al işte...” “Eee, nasıldı tip, yakışmış mı bizimkine?” “Ne biliim lan, iyice bakama-dım ki, sanki onlar değil ben yakalandım gibi kaçtım... Ya babası göreydi, keserdi orada ktır ktır...”

Teoriyle pratiğin “kişisel uyumsuzluğu”nun en net ortaya çıkışı da bu dönemdi. Hep bir kızı olacağını düşünmüştü, bunu arzu-lamıştı Güven. İlle kız. Küçüklüklerinin sevimliliği, daha uslu ve canayakın oluşları gibi genellemelerden daha çok, yarenlik ede-bileceği yaşa gelmiş kızını düşlemişti. Tavlada bile acımadan ye-necek, kızdırmaktan geri durmayacaktı. Alacaktı kolunun altına, kafa çekmeye gidecekti. Zorla Fenerbahçeli yapacaktı. Sevgilile-rinin sınavları bile hazırdı kafasında, ne çektirecekti ama! Hiçbi-rini beğenmeyecek, rekabete girişecekti hınzırlığına. Ama hiç de karışmayacaktı. Ne isterse yaşamasına izin verecekti, yeter ki sır-daşı olarak kalsın, her şeyi bilsin.

Nitekim, haberi alır almaz, “alsın gelsin bakiim şunu bana” de-mişti, hiç olamayacak kızının yerine yeğenini geçirerek. Gelecek-leri gün, mutfakta hazırlık yapmış, onlara oda hazırlamış, hatta

belli bir saatte evden çıkmayı bile planlamıştı. Öyle özgürlükçüydü yani! Bu teori, daha yeğeni ve sevgilisi kapıdan girdiği an yalan olmuştu. Kazın ayağı hiç de öyle değildi. Adım adım peşlerinde dolandı ikilinin, bir an yalnız bırakmadı, bir kıskanma, bir koruma, bir sahiplenme. Kendini uyarıyor, yahu ne yapıyorsun, rahat bıraksana çocukları diyordu içinden, ama olmuyordu işte. Pratik beş çekmişti teoriye... Nefes aldırmadığı gibi, eve birilerini bile çağırdı ve oğlan koltukta uyudu.

İşte o yeğenin bir notu da, çalışma odasının kapısındaydı. "Dayımın girilmezi, elleşilemez!"

Elleşilmez yere girerken duraksadı bir süre. Kaçarı yok, girilecekti. Girdi, tam karşısına gelen kitaplığın hemen her rafında, kitaplara yaslanmış fotoğraflarla yüz yüze geldi. Birayı bıraktı çalışma masasına, fotoğraflardan birini aldı eline, baktı.

Düğün hazırlıklarına yardım ettiği arkadaşına uğrayıp eve geldiğinde, Timuçin'i önünde peynir ve salatalık, rakısını yudumlar ve uzaklara bakar bulunca, endişelendi Zeynep.

– Halin hal değil, yoksa...

– Yok, aramadı. Çok da normal davrandı karşılaştığımızda değil mi, doğal olarak durgundu tabii de...

– Belki de hiç deşmez o konuyu, biz de zorlamayalım yarın, ha?

– Bakarız nabzına...

Zeynep bir kadeh de kendine doldurdu, oturdu, aynı yöne bakıp daldılar denizin üstünde oynaşan ışıklar flulaşınca kadar.

Birbirlerine baktıklarında değil de, bu fotoğrafa karşıdan baktıklarında görmüşlerdi tuhaflığı. Güven'de mavi gömlek, üstünde köy kilimi desenli kolsuz bir siyah süveter ve lacivert bir mont, siyah ince fitil kadife pantolon, ayağında taba rengi spor ayakkabı, Zeynep'te uzun ve bol, Türkmen motifli bir siyah elbise ve hırka, ayağında siyah espadril, bir elinde sigara. Bakıp bakıp, bir hayır

kurumu, otantik giyim mankenleri olarak giydirmiş bizi dediler. Bir beton bankta oturuyorlardı, cılız bir ağaç altında. Ve o nasıl gülmekmiş öyle, birlikte...

Nasıl da gülmüşler el ele. Birlikte...

Nail çekmişti fotoğrafı, tab ettirip getiren de oydu. Minolta makinesiyle övünür, "tarhimizi en güzel ben fotoğraflayacağım" deyip dururdu. Biraz geç kalmadın mı denilince de kızar, şimdinin küçük korsan eylemlerinin bile belgesel açıdan kitleseller kadar önemli olduğunu söylerdi. Kendisine tam teşekküllü bir karanlık oda kurmuş, tamamen siyah-beyaza geçmişti bir ara. Karanlık odada birilerine işin tekniğini anlatarak fotoğraf tab etmeye bayılırdı. Birinde, agrandizörden çıkardığı kartı ilaçlı su teknesine bırakıp başka işe geçmiş, "arada ajite edin" diye, etrafındakilere tembih etmişti. "Arkadaşlar! Gün geçmiyor ki..." diyen yüksek sesi duyduğunda da, hem gülmekten katılmış, hem bu dalgacılara lanetler okumuştı, "arada tekneyi hafiften sallayın demek istedik cıvıklar"

Ama asıl darbeyi kendisinden yediğini de hatırladı Güven. Çağaloğlu'ndan dönüşte, bilmem ne marka fotoğraf kâğıdı almasını istemişti. Almıştı da, ama vapurda karşılaştığı bir tanıdığının telefonunu yazmak için, anlam veremediği sarıp sarmalanmayı aşır bir kâğıt çekmişti içinden. Nail, gün ışığında yanmış bir deste kâğıda uzun uzun bakmış, bir şey diyememişti.

Heves bulaşıcıdır, en ucuzundan bir Zenit fotoğraf makinesi almışken, karanlık odaya niyetlenmişken, kendisine yenisini alan Nail'in verdiği, evdekilerin üzerindeki Kiril alfabeli yazılardan korkarak, basit bir gözaltında attığı kendi agrandizörü de geldi aklına...

Bir sabaha karşı, Nail'in Minolta'sını da parçalamış mıydı bir kurşun, bilmiyordu. Acaba baskını da fotoğraflamış mıydı? İlk hangi makineye uzanmıştı eli? Parmağı? Deklanşör mü, tetik mi? Göğüs kafesi parçalanmış Aliço'yu çekmiş miydi, hemen yanına uzanırken, karnı kan içinde? Acaba ne yapmışlardı o gece kapıları

kırılmadan önce iki beş benzemez? Sonra canları... canları yanmış mıydı?

Bir entellektüel fotoğrafçı, bir militan çini işçisi yan yana, neler yapmışlardı o gece?

Taş ustası Aliço, küçükburjuva fotoğrafa değil de, halkın bağrından bağlamaya merak salmıştı. Tepeden tırnağa çalıntı, 1 Mayıs Mahallesi'nden bağış ve çöpten toplama malzemelerle, Erenköy tren istasyonunun oralarındaki bir arsaya kondurdukları, üstüne de "11 Yıldız Spor Kulübü" tabelası uydurdukları gecekondu illegal derneğin kapısına Leylâ porte çizmişti, onun zoruyla kara düzen değil notalarla çalışıyordu. Yani, çalmıyordu da, çalmayı deniyordu ve belli ki bir milim yol alamayacaktı. Gına gelmişti herkese, Leylâ bile bezmişti.

E-lâ göz-lü naz-lı ya-rin, kir-pi-ği-ne yaş dol-muş / Ya-vuk-lu-su yi-ğit yol-daş, ya-nı ba-şın-da öl-müş / Ey iş-çi-ler bir-le-şi-niz, yok-sa dün-ya mah-vo-lur / İş-çi köy-lü sa-va-şı-nız, yok-sa kurtuluş ol-maz...

"Şu sazi kırıınız, yoksa kurtuluş olmaz" noktasına geldiğinde iş, zaten dernek de Akıncılar tarafından yerle bir edilmişti, bir gece yarısı. Ama nereye gitse siyah kılıfında bir bağlama da, çalacağından korkulan her yere gidiyordu onunla.

Heves bulaşıcıdır, Leylâ'nın caydırmalarına rağmen Zeynel Abidin Cümbüş'ten bir bağlama almıştı da, kılıfından çıkarmadan oradan pikniğe gitmişti o da. Yeldeğirmeni'ni toplayıp kamyon kasalarına doluşmuşlardı, bu kez, halkla kaynaşma kararının ilkindeki, denize girilebilir kumsaldaki hatayı tekrarlamamak üzere. O neydi öyle, mahalleli birbirine su atar, hipopotam sesi çıkarır, yüzerken, bir kenarda, pozisyonları öyle ama üstünü bile çıkarmamış ki cankurtaran diyesin, elleri göğsünde kavuşmuş bir tuhaf adamlar, kadınlar dikiliyor. Olmazdı böyle, bari top oynasınlardı birlikte. Oynadılar, daha başlarında bir şut, ağaca dayalı bağlamayı parçalara ayırıverdi. Mızrap bile değemedi teline ama neyse ki kılıfındaydı da, etrafa saçılmadı, derli toplu attılar. Aliço, kötülükte

rakipten kurtulmanın keyfiyle gülüyordu...

Acaba yanında mıydı yine, kiraz ağacı kabuğundan mızrabıyla? Nail sülfürik asitli suyla tehdit etmek zorunda kalmış mıydı, ya da ispiertosunu içirmek üzere teksire ara vermiş miydi?

Canları... canları yanmış mıydı çok?

“Elâ gözlü nazlı yar”ı yoktu Aliço’nun, Nail’in de yanı başında değildi Hacer. Çünkü o aynı saatlerde...

Bir başka fotoğrafı arandı zihninde, hemen buldu. Timuçin, Mahmut, Güven. Afili bir poz ki üçünde de, o kadar olur. O aralar, İskoç kasket ve kaşkol takım modası var, onlar da uymuşlar. Birinde mont, birinde palto, birinde parka, ama hepsi önlerini açmış, eller belde ya da cepte, yan yana, omuz omuza, meydan okur bir bakış ufuklara. Fotoğrafı kim çekti anımsayamadı, ama hikâyesine gülümsedi. Tam deklanşöre basacakken, farkında olmadan durdukları yerde, arkalarındaki duvarda İGD imzalı yazıyı görmüştü çeken. Faşizme Geçit Yok. Olacak şey mi, bu kadar aykırı bir fraksiyon! Hemen yer değiştirmiş, öyle çektirmişlerdi. Fotoğraf ellerine geçince görmüşlerdi, yağmurdan kaçarken doluya tutulmanın böylesini. Bu kez bir yufkacının kapalı kepengi vardı arkalarında ve yanındaki sütunda bir başka imza... Çoğaltılarak bastırılmış fotoğrafın her biri üzerinde, ispiertolu kalemle MHP’leri MARX yapmışlardı...

İşte, Mahmut’un başındaki o kasketi görmüştü havada, ilk patlamada. Öyle olmamıştı tabii, ama sonradan zihninde, kasketin içindeki marka etiketini net gördüğünü de canlandırdı. Vakko. Mali durumları fena değildi, Şahinspor’un, aynı zamanda Beşiktaş genç takımının kalecisi, yemeklerde Acıso’yu kafasına diken Mahmut’a, hepsinin işportacı arabasından üç kuruşa aldığı kasket-kaşkol, emlakçı babasının doğum günü sürprizi olarak bu markayla gelmişti. O da, sürekli, kasketi kafasından reveransla selam verir gibi yaparak çıkarır, markasını gösterirdi, yalancıkdan bir nispetle. O markayı gördüğü bir zihin oyunuydu, sobası yanmayan evde de baştan çıkmamış olan kasket ise gerçekten, sonradan atış açısını

merak ettikleri gibi, elmacıkkemiğini aşağıdan yukarıya yarararak geçen kurşunla çakılmıştı tavana.

Karşılık vermemiş, verememişlerdi, hatta Osman uyanmamıştı bile kostik kokulu uykusundan, buna rağmen, çatışmasız bir bas-kından üçü yaralı beş kişiyle yürütölmüşlerdi mavi-kırmızı çakarlara. “Senin elinden bir başka oluyor kız, sabaha ne kaldı, senin şipşakçıya da ısıtırsın kalanı” demişti Güven. Tepside demli çaylarla mutfaktan gelen Hacer, sol elini bir daha kullanamayacaktı. “Fatmir Gjata’nın romanında insan, benzerlerinden daha derinlikli işlenmiş” demesine daha iki dakika önce hak vermişti Ayten. Seken bir kurşun alın çatına denk gelen edebiyatçı Atilla’nın garip haykırışı, sonradan aralarında gırgır konusu olmuştu içerde. “Çok erken öldüm!”

Hâlâ elinde tuttuğunu fark ettiği fotoğrafa baktı tekrar ve fırlattı yere. Ön yüzü üstte düştüğü yerde bir daha baktı üzerine basmadan çıkarken. Nasıl da gülmüşler Zeynep’le...

– Burcu bir primi hak etti bence, mest oldu adamlar yeni kampanya konseptiyle, bütçeyi de hem katladı hem çaktı valla...

– Mest etmek için alıyor onca maaşı, işini yapana ne primiymiş.

– Ne zalim patron oldun sen ya, onca maaşa, bütçe sınırı aştırmak da dahil sanki...

– İyi iyi, kesin onay gelsin, düşünürüz tamam.

– Neyin var senin, aklın başka yerde gibiydi sabahtan beri.

– Yoo, yok bir şey. Yorgunluk...

– Güven değil mi? Senden saklayacak değilim, karşılaşınca ben de sarsıldım, yalan yok. Ama suçluluk duygusu yersiz, bence o da buna takılmayacak. Hem biraz ikircikli de olsa, sarıldı bize işte, konuştuk ya bunu. Sabah da aradı, gelecek yemeğe, daha ne?

– Takılmayacak, öyle mi?

– Tabii, anlayacaktır, hayat bu...

– Hayat... Çıkalım mı erkenden?

– Çıkalım...

İneceği duraktan önce indi minibüsten ve yolu biraz uzatma pa-hasına değiştirerek, bir sokaktan geçme isteğiyle yürüdü Güven. Bir zamanlar faşistlerin toplanma mekânı olan ve hâlâ duruyor olmasına biraz öfkelenildiği bardo masalı bir kahvenin yanından geçti, içeriye dikkatle bakarak. Kimsecikler yoktu, ne içeride, ne adımlarını yavaşlatarak dalgın gözlerle taradığı karşı sıradaki ev-lerde. *ben oordaan geçerken birii, ammca deese, gir içeerii...*

Kapıyı açıp da karşısında görünce önce kesik bir hıçkırıkla do-nakalan, sonra boşalarak kucaklayan ablasında hesapladığından uzun kaldı Güven. Ziyaretlerin geleneksel mercimek köftesi hız-la hazırlanırken, “görölmüştür” damgasıyla açılmış yılları kapat-maya giriştiler.

Eniştesinin altı ay önce beyin kanamasından ölümünden, ye-ğenin “kızım, evlenmek niye bu kadar erken, daha ilk sevgilin, hayatta neler çıkacak karşına, ne değişimler yaşayacaksın, ace-le etme” öğütlerini dinlemeyip o oğlanla evlenme hazırlığından, ufaklık yeğenin ablasına taş çıkartacak oranda şaşılacak inek öğ-renciliğinden, akrabaların, onca yıllık komşuların ölenlerinden, kalanlarından, yokluğunda ablasının sık sık ziyaret ettiği, büyü-dükleri evin duvarlarındaki çatlaklardan, annelerinin yadigârı bal-kon önü güllerinin böceklenmesinden... Konuştular uzun uzun, dertleştiler, ağlaştılar, gülüştüler, sarılıp durdular... Bugünün öte-sine getirmediler hiç konuyu, erkendi, onu başka zamana bırak-tılar. Sadece, artık çocuklarla, dul maaşıyla kirada kalmasının ol-mayacağı, onca mektuptaki uyulmayan talimatında ısrarlı olduğu, kendisinin zaten boşaltmayı planladığı evlerine hemen geçmeleri gerektiği tebliğ edildi, itiraza sert çıkılarak.

Çocukların eve dönmesini beklemeden, uzun kalmış olsa da birbirlerine hiç doyamadan, ağzına iki mercimek köftesini birden tıkıp kalktı Güven. Nasılsa artık buradaydı... Kapıdan çıktı, geri döndü, gözleri dolu bakan ablasını bir daha kucakladı sıkı sıkı. Bundan güç alan “gitme” ısrarını hızla uzaklaşarak yanıtı-sız bıraktı, çıkınca boğazındaki düğümü sesli çözdü.

Bacaklarındaki ağrıyı hamlığa yorarak yokuşun bitiminde durup, geriye döndü Güven. Independenta'nın alevlerini buradan izlemişlerdi, ayaklarının altında camlar çıtırdarken. Herhalde tarihin, alevler söner sönmez, devrimci grupların halen tüten yarı batık bir tankere sandallarla yanaşarak giriştiği yazılama yarışını kaydettiği tek olaydı bu.

Hiç değişmemişti Yeldeğirmeni. Sanki dün ayrılmış Hayrettinlerin evinden, mesela bir afişleme gözaltısı sonrası. Ne deli yatardı, nasıl horlardı, bir de ödüllü filan satranç ustası olacak, sağındaki solundaki dayak yemiş gibi kalkardı yanından, hiç yakışıyor muydu? Birinde evden malzeme alacaklar, kapı duvar, nerede bunlar filan, Kadıköy İskelesi'nde satranç turnuvası varmış, e hadi gidelim, hem izleriz hem anahtarları alırız, gittik, bizimki karşısında bir dazlak, ilk hamleyi yapıyor, kuşak çekmişler mesafeli bakılıyor, gidip iki çay içtik seyyardan, gelip çıktık iki sandalye, daha oturmadık bile, oyun bitti, ne oldu, bizimki terk etmiş, yahu daha kaç hamle yaptınız ki, yanlış açılış yaptım gerisini toparlayamam, hay boyun devrilsin... Bir yanlış hamle de Pendik'te yapmışlardı Kâmil'le... *şimdi dingin gövdende uğultuyla büyüyen sessizlik...*

İşte havra, işte o olağanüstü kokusuyla fırın, işte Zülbahar'ın lokantası, işte Maoculukla itham edip eleştirdiği gazete eline ulaşmayınca yollarını kesip hesap soran eski tüfek ayakkabı tamircisinin işliğı... Bakalım Hüseyin'i bulacak mıydı, bildi bileli çalıştığı aynı kahvede, böyle çat kapı gelip. Son aldığı haber, zorla götürüldüğü askerden, çürükle erken bırakıldığıydı. "Hem gözün 8.5 miyop, hem sicilin berbat, sen bizi vurur, düşman sandım dersin."

Sanki hiç buradan çıkmazmış izlenimi veren, ama en zorlu işleri "mahallenin doğma büyüme çocuğu" göze batmazlığıyla hallediveren, habersiz sinek uçmayan bilgi kasası Hüseyin'i kahvede bir sütuna tutunmuş halde buldu. Hiç tanışıklık vermeden yanaştı, niye böyle durduğunu sordu. "Patron manyağı kocaman yeni vantilatör aldı, onun hevesiyle öyle döndürüyo ki namussuzu, beni uçuracak..." Sözü bitince döndü sorana baktı. O kalın camların arkasında kocaman görünen gözleri seçemedi, bir adım yaklaştı.

Önce ünlü nidasını saldı, “yok ineğin nalını!”, tabii ki karşısındaki “hayret mevzu, biz ne dedik, yok işte ineğin nalı” soğukluğuna zemin olan düzeltme tuzağına düşmeyecekti, sonra döndü adaşına, ama başında “beton” lâkabı olana, “paydostayım patron, sen bakıver” kıdemiyle, hiç konuşmadan koluna girip dışarıya sürükledi Güven’i.

Bakkaldan, bir zamanlar herkesten gizli müptelası oldukları, gözlerden ırak buluşmalarının geleneksel gazlı içeceğini de aldılar, yine havaya kaldıracak ve “tangerina!” diyecekti içerlerken elbet Hüseyin.

Evi de değişmemişti, kapısı asma kilitli, zemini topraklı beton, küf kokusu geniz yakan, depodan bozma yerdı. Rutubetten hep nemli yatağın ve sayfaları kabarmış yamuk kitapların, dergilerin arasında, üstü battaniyeli hasır iskemlelere oturdular yine eskisi gibi, konuştular. Bir süre sonra, saatine bakıp eğildi öne doğru Güven.

– Hüseyin, sen bilirsin, son bir teyide ihtiyacım var...

– Aldık ama, içer mi ki?

– Nasıl yani, içer tabii, bilmiyor gibi...

– Ne bileyim, kaç sene içerde belki yine keskinleşmiştir.

– Saçmalama ya, nereden çıktı şimdi bu laflar. O hiç öyle değildi ki.

– Yahü, bir zamanlar, beni pastanede poğaçaya yiyip limonata mı gazoz mu ne içtim diye paylayan adam bu.

– Ona bakarsan, beni de mitinge kırmızı ayakkabıyla geldim diye fırçalamıştı. Ama o hem dediğin gibi bir zamanlardı, hem sonra kendisi de gülmüştü. O zamanlarda kim farklıydı ki bizim gibi hareketlerde. Ama dışa karşı ördüğümüz kabuktu o, özel hayatında hiç öyle olmadı, biliyorsun.

– Senin kadar yakın bilmiyorum demek...

– Timuçin, nereye varmaya çalışıyorsun? Ne bu gerginlik yaratma çabası?

– Yok yani, ihtilâlin biraz yontma faydası da olmuş demek...

– İhtilâl mi?

– Tamam, keselim... Gidip arabayla alsaydın ya, bulabilecek mi evi?

– Telefonda ayrıntılı tarif ettim, bulamazsan kulübeden ara, gelir alırsız dedim. Buraları bilir hem, unuttun mu? Bizim önemli evlerin çoğu kalburüstü semtlerde olurdu, bu civarda da iki evimiz vardı.

Parmaklarında Necla Abla'nın ve Sami Abi'nin alyansları, Laz Ahmet'le Ayten'in dubleks daire tuttukları, ama üçüncü ayda foyası çıkıp apar topar kaçtıkları Kalamış'taki lebiderya apartmanı kerteriz almıştı adres tarifinde Güven. Kolay buldu bir blok kadar ileride. Işıklı zilde adlarını görüp basmadan önce, duraladı. Ceke-tini kontrol etti, potluğu giderdi. Bastı. Asansörün aynasında baktı kendine, kapısı açılırken derin bir soluk aldı.

Zeynep sofranın ufak tefek eksiklerini tamamlarken, Timuçin'in biraz da gösterişçi bir edayla buyur ettiği, geniş, çift kişilik salıncak olan balkonda, ferforje koltuklarda oturup, teknelerin salındığı denize baktılar. Bir aperitif alır mıydı? Alırdı, niye almasın da cakayı bozsun? Hoş geldin, hoş bulduk ve "aperitif", hepsi buydu, sonra sessiz oturdular, Timuçin'e baktı Güven, sıkıntısına baktı, Zeynep'in içeriden bıcır bıcır yetiştirdiği lafları duymadan baktı. Sofra hazırды.

Biraz hal hatır, biraz ortak eski arkadaşlardan haberler, biraz içerdekiler, biraz yitirilenler, bitti. Ortak anılara girmeden, tekleye tekleye ilerleyen, gergin bir yemek sohbeti.

Sonra, ertelenmiş ve "güle güle oturun" tamlaması olmayan bir "eviniz güzelmış". Sazı aldı Timuçin, işlerin iyiliğinden, ajansın kısa zamanda seviye yükseltişinden, "çok şükür" hallerinden... "Tonton"un liberalizmiyle değişen zihniyetlerden, refahtan...

Soğuk ve alaycı bir tebessüm Güven'de, karşısındakine hiç saygı kalmamış, tanınmaz olmuş Timuçin'e hayretle bakış Zeynep'te. İhtilâl. Çok şükür. Tonton. Yok, bu bir şaka, böyle düşünse bile

böyle ifade etmez kocası. Güven'in her an patlayabileceği endişesiyle kasılıyor yüzü Zeynep'in sürekli. Bir an, "yoksa, Güven de..." rahatlaması geçecek oluyor aklından, o alaycı tebessüm bozuyor bunu. Hiç böyle düşünmemişti bu buluşmayı. Başka, gerçek bir sorunun bile gündeme geleceğini sanmıyordu. Ama...

– Niye eski -eski'ye özel vurgu- solcular, genellikle ya bar açıyor ya reklamcı oluyor, ilgimi çekti bu durum.

– Normal değil mi, etkili söz formasyonu var, karşısındakinin neye nasıl bakacağını kestirebilme var, kültürel birikim var, örgütlenme ve yönlendirme deneyimi var, o yüzden en uygun ve en yapabilecekleri iş alanları böyle.

– Evet, kapitalizmi, çarkların nasıl döndüğünü, insanların nasıl tüketime yönlendirildiğini bilmek de artı, değil mi? Yani, yıkmak istediğini iyi tanıman gerektiği doğrusu, vazgeçtiğinde, nasıl katmerli işletileceği eğrisine yarıyor. Devrimcilikten elde ettiklerini düzenin emrine sunmak, kârlı yatırım belli ki.

– Güven, iğneleme çabanın farkındayım, ama artık ayakların suya ermesi gerekliydi, hayatını gerçeklere göre kurma zamanındayız. İşte bir ih... darbede ne hale geldik, iskambilden kuleler yıkılıverdi. Hepimiz bir düşün bedelini ödedik kendimizce...

– Haklısın, herkes kendi düşünün bedelini ödedi, ödüyor... Ödeyecek de.

Güven burada durdu, etrafına bakındı, dışarıya, içerideki başarı ödülleri, şirket binasının çerçevesi fotoğrafına, Zeynep'e...

– Senin bu düşünün bedeli neydi Timuçin? Ne ödedin? Ağır olsa gerek, sonuçlarına bakınca...

Zeynep bir ayazla titredi, Timuçin'in rakı bardağının ağzında daire çizen parmağına daldı, "şarap!" diye bağırıverdi, "hadi, balkonda şarapla devam edelim, ha?" dedi, hava değişsin maksat. Güven sakince yerinden kalktı, yeni doldurduğu rakı bardağını aldı, "ben karıştırmayayım" dedi ve balkona doğru yürüdü.

Şarabından büyükçe bir yudum aldı Zeynep, hafiften pelteleşmeye başlamış diliyle, rujunu yaladı.

– O zaman konuşalım bitsin. Seni kırmış olabilir, hem de içerdeyken, ama, o çok zor günlerde başlayan, öncesi olmayan bir şeydi bu.

– Ne?

– Timuçin’le ben...

Güven bir el hareketiyle sustururken, rakısından birkaç damla döküldü kupağına.

– Zeynep, ne anlatacağıını, neler yaşandığını biliyorum ve sence ben bunu dert edinir miyim?

– Ama o zaman, ne...

– Ne mi?

Zeynep, rahatlamakla anlayamamak arasında bocalayan bir ifadeyle baktı her ikisine sırayla. Bedel deyip durmuştu, neydi o zaman?

– Yani, o işleri bıraktık diye mi, başka bir yol çizdik diye mi peki... Hay Allah, biz de seni düşünüp, yani ben düşündüm de, Timuçin’in de aynı fikirde olacağıından eminim, seni düşündük... düşündüm, ne yapacak şimdi, nasıl geçinecek derken, işin hazır diyecektim, hatta hisseyle, gel birlikte diyecektim yani, yani yine diyorum, yani...

– Çok iyi düşünmüşsün, bilirsin edebiyatım da, hitabetim de kuvvetlidir hem, slogan da bulurum, tam benlik...

– Evet evet, değil mi, zaten sen...

Timuçin, “sarhoş musun nesin, kes saçmalamayı” diye bağırarak durdurmasaydı, Zeynep bu düşe tutunmayı, çaresizliğini örtmeye çalışmayı sürdürecekti belki de. Güven, içinde, çok derinlerde bir acıma hissi duydu. Timuçin, başı önde, bardağını çeviriyordu elinde, yeniden sessizlik olmuştu. Zeynep ne yapacağını bilemez bakınıyordu, bir ona bir ona... Dayanamıyordu bu havaya.

– Konuşsanıza! Anlatsanıza!

– Ne konuşalım Zeynep? Havadan sudan mı? Paylaşacak bir geleceğimiz olmadığı açık, geçmişin, ortak geçmişin anıları da geçersiz bu balkonda, o da belli.

Durdu, kafasında önceden kurduğu açıktı, devam etti rakısından bir yudum daha alıp.

– Bakın mesela, Kawa'cı bir çocuk vardı, hatırlıyor musunuz Zeynep?

– Ferhat!

Timuçin'in içinden bir ürperti geçtiği, titrediği kaçmadı Güven'in gözünden.

– Hah, ortak militan Ferhat. Garibim bizim bölgedeki tek Kawa'cıydı, e boş mu duracak, grup ayrımı gözetmeksizin herkesin eylemine katılırdı, arada çaktırmadan kendi imzalarını da atardı...

– Hatırlamaz mıyım, çok gözüpek çocuktuk. Bir de Kürt siyasetleri bugünkü gibi... ııı... ayrılıkçı değildi, milliyetçi değildi tabii.

– Tartışılır, ama ortak payda sosyalizmdi, sınıftı aslolarak, sömürge teorileri dahil. O yüzden, hiçbir sorun yoktu bunu yapmasında.

– Bizim okulun önünde kavgaya girişmişti de, burnu kırılmıştı galiba. Hatta bana da biraz şey miydi sanki ne...

– Evet, burnu yamuk kalmıştı, ayrıca sankisi yok, sana da biraz şeydi...

Burada bakiştılar. Zeynep yutkundu, Güven'in göğsünden bir buz kütlesi geçti.

– Hatırladım bak, ciddi ciddi, bu sorunu çözmemiz lazım demiştin bir keresinde. Hani neredeyse... Ne çocukça saçmalıklmış, neredeyse ciddi ciddi...

Bakiştılar, Timuçin yok gibi...

Neredeyse... Böyle Yeşilçam melodramı gibi, o berbat Juanito şarkısı gibi bakarsan öyle tabii. Ama... Yanındakileri esirgemek için kendini ortaya atarak yakalanan Ferhat'la o gece randevusu vardı. Uzun işkencelerde, ağzından kendi adı bile çıkmayanla... *oysa ben bu gece, yüreğim elimde, sana bir sırrımı söyleyecektim...* Yıllar sonra şarkıların bağlamından kopup neler anımsatacağını bilemezdi o zaman...

– Ayrıca, sonuca bakacak olursan...

Ağzından çıktığı an bu yanlış ifadeden pişman oldu, balkonda yere bir sırça küre düşüp çınlayarak dağılırken... Kendini toparladı, Timuçin'e döndü Güven.

– Sen de tanırısın, hatta en son, sen salınırken, onu da tek tipe direnişten sorguya götürüyorlarmış da, gözleri bağlı, kulakları açılmış.

Timuçin boş gözlerle kaldırdı kafasını.

– Hatırlamıyorum.

Zeynep, “ee?” diye sordu Güven'e.

– Hiç, öylesine, ortak tanıdıklar deyince aklıma geldi. Ortak anılar, zaman dilimi olarak tabii. Peki, benim de yakalandığım eşzamanlı baskınlardakileri, hadi beni boşverin, unutmamışsınız, anladık, içerdekileri de boşverin, çıkarlarsa hatırlarsınız belki, hani ölenler vardı ya... Onları hatırlıyor musunuz? Neyin bedelini ödedi onlar? Kendi düşlerinin mi sadece, yoksa başkalarının düşlerinin de bedeli miydi onlar? Ne dersiniz? Var mı bir şekilde, belki bilmeden yaşanmış ortak anımız, o zaman dilimi için?

Timuçin gırtlığını temizledi, konuşmadı, kıpırdamadı. Zeynep, yüzüne düşen gölgeyle soldu, dudaklarını kemirdi.

Salona geçmek üzere kalktı Güven, Zeynep endişeyle “nereye?” diye sordu.

- Biraz serin oldu, ceketimi alacağım.
- Ben getiririm, otur sen.
- Alırım canım, sen biraz müzik açsana.
- İkisini de yaparım, otur.

Elleri titreyerek pikaba bir Bach yerleştirdi Zeynep, plağın ilk çıttılarını bekledi. Sonra, sandalyenin arkasından ceketini aldı, ağır bir ceket, dengesiz bir ceket. Güven ısrarla elini uzatmasa, oracığın bırakılacağı. İçeriye ses gitmemişti. Duymamıştı Timuçin'in “şimdi olmasın” fısıltısını.

Ceketi aldı Güven, elini iç cebine soktu, plağın çıtırtılarına metalik bir çıt sesi karıştı.

– Zeynep, yok mu içeride eskilerden de fotoğraflar olan bir albümünüz, getirsene.

Zeynep yerinden kıpırdamadı. Timuçin de. Güven eli iç cebinde bekledi.

– Ah, unutuyordum az daha, sana güzel bir haberim var Güven... amcası mı diyeyim, dayısı mı bilemedim bak, yakında aramıza bir yeğenin katılacak biliyor musun!

Bir bebeğimiz olsa çok güzel olmaz mı? Olmaz. Niyeymiş? Kesin erkek olur, istemem. Ne malum, hem nesi varmış erkeğin? Hiçbir şeyi yok, mesele de o zaten. Ya dalga geçme be, neden dedim. Getirsene gözünün önüne, üç numara tıraşlı kafa, yarıkların izleri kel kel belli, dudaklarının oluğu yeşil baloncuklu ve yalayıp durduğu sümükten hep kıpkırmızı, oynamaya donla çıkıyor, ayağında plastik bantlı ayakkabı, güneş gören yerler kapkara gerisi kirli beyaz, ilk konuşması küfür, pipi göstermeyi oyuna çevirmiş... Ay sus be, hiç de bile, adamın hayalindeki çocuğuna bak sen, sanki sen öyle miydin? Bana bakma, ben nar taneyim, nur taneyim. Salak. Nereden çıktı şimdi bu? E, âdet görmeyince iki aydır... Ne? Yuh, korkuya bak, şaka yaptım, ama çok şaşırdım ha, senden böyle tepki beklemezdim. Yahu sen bilmiyor musun benim kız çocuğu delisi olduğumu, hayalim o benim be. Eee, erkek olursa korkusu mu yani bu. Saçmalama, bu kadar güzel bir şey olmamalı kaygısı bu. O ne demek? Bizim yarın ne olacağımız belli mi, hayatımız ortada değil mi, ortada bırakma ihtimalimiz yüksek bir bebeğe kıyabilir miyiz? Bizim yarınımız hiç belli olmayacak ki, hem kimin bir saat sonra ne olacağı bilinir ki, nasıl olacak o iş peki? Bilmiyorum, tabii herkesin başına her an her şey gelebilir, ama risk oranı diye bir şey var. Neyi bilmiyorsun, ille başımıza bir şey gelecekse, bulunur bir bakacak, sokakta büyüyecek değil, aile var, akraba var, yoldaşlar var. Ha oldu, nasılsa biri bakar diye bebek yapacağız, neslimiz

sürsün diye mi? Harbi söyle, istemez miydin? Daha çok istediğim şey yok. Devrim hariç. Ha evet, devrim hariç. Ama onu da bebek için istemiyor muyuz, bütün bebekler için? Evet, ama daha yapmadık. Yapalım işte. Devrimi diyorum. İşin gücün dalga geçmek. Bak, nasılsa otuzuna vardığında, hormonların sana ille doğru diyecek, bu doğanızda var, en iddialı çocuk yapmam diyen bile o dönemde trenin kaçacağı paniği yaşar. Eee? Eee'si, o zaman gelsin, bakarız duruma. Rezilsin. Sen de güzelsin. Yağcılarda inecek var, ben bulurum bakacağı, yarınını güvenceye alacağı kesin birini, yaparım çocuğu görürsün. Ben de arada gelir severim. Salak, yapayım da gör, olmadı kendi yarınımı garantiye alayım sana inat.

- Hacer bacı nasılmış yoldaş?
- Kötüymüş, önce Nail'in haberi, sonra işkencede düşük, içine kapanmış, garip garip konuşuyormuş.
- Ah canım yaa. Nasıl garip garip?
- İşte, elim tutmuyor, çolak elle patik örülür mü, bebek üşüyecek filan... Bu durumunda bile sorguya alıp duruyorlarmış yoldaş. Bir de bebekle ilgili hakaretler, tacizler...

Donmuş bir film karesindeydiler bir süredir. Güven'in kadrajına sürekli yeni yüzler ekleniyordu. Metalik bir çıt sesi geldi yine ceketten. Güven ceketini yakasından tutarak kaldırdı, koluna attı, daire kapısına yürüdü.

- Sakın kalkmayın. Sakın!

Karmakarışık duygularla, ama kaynağını bilemediği bir iç rahatlığıyla, epeyce yürüdü. Düşündü ve yürüdü. Hatırladı ve yürüdü. İçinde eski bir ezgi, yürüdü. Küçücük, tamamen sararmış, ama sanki bir perde açılışı gibi, sahneye ilk spot ışığı düşer gibi, hiçbir anlamı olmayan bir an parçasının gizlendiği yerden çıkıvermesinde, yürüdü.

Gayrettepe. Vuruyor polis, Güven'in patlak dudağının üstüne.

Sırf gözdağı, yoksa büyük olasılık, sabah adliyeye bile sevk etmeden salacaklar, biliyor. Vuruyor polis.

– Ne lan bu üç dünya? Bir de bunu mu çıkardınız başımıza!

Elindeki yakalanmış afişlerde, bildirilerde “Oportünist Üç Dünya Teorisini Mahkûm Edelim” toplantısına çağrı var. Önemsiz polis için, ama dövmenin bahanesi gülünç.

– Orosu çocukları, sizin yüzünüzden okumadığımız kitap kalmadı, dergi kalmadı. Âmirlerin emri böyle, içine sıçayım. Oportünisti tam öğrendik, şimdi de üç dünya teorisiymiş. Ne lan bu?

Güven ve Cemal, biraz da hinliğine oyuna katılmakla birlikte, aynı yerde toplanmış başka gruplardan yakalananlara propaganda fırsatı gibi de görüyorlar durumu.

– Şimdi, Çin Komünist Partisi, dünyayı güçler ve talepler ekseninde...

– Çinliler geçsin ananızın üstünden, avukat gibi konuşuyor pezevenk. Örgütleyecek misiniz lan bizi?

– Derken, Zeri i Popullit dergisinde çıkan bir makaleyle gündeme gelen...

Böyle sürerken, yeni bir grup getiriyorlar içeri, hepsi hayli hırpalanmış. Polis, yenileri getirenler gidiyor, birşeyler konuşuyor, bir tomar dergiden birini alıp bakıyor. Sonra sallıyor Güven’in yüzüne doğru.

– Bak, bunları da tanıyoruz. Künyelerine kadar okuyoruz. Gördün mü künyedeki ismi? Hayrabet Honca. Ermeniler döllüyor sizi oğlum, maşa gibi kullanıyorlar. Yakışır mı lan bunların emrine girmek, Türk değil misiniz...

Güven tam öfkeyle ağzını açacak, hemen yanındaki Timuçin’in cılız sesiyle donakalıyor.

– Biz o gruptan değiliz âmirim...

Bu biryerlere sinmiş hatıraya tanımlayamadığı bir duyguyla gülümser buldu kendini. Timuçin silinivermiş, o toplantıların havası

kalmıştı. Kalabalık izleyicili tartışmada, Suna'yla karşılıklı birbirini mat çabaları... Bir banka oturdu, yaktığı sigaranın ilk nefesinde öksürdü. Ceketini sırtına attı. Selektör yapan bir taksiye el ettiğinde gün ağardı ağaracaktı...

O kapıdan çıktıktan az sonra, Timuçin bardağını yere bıraktı, zorlanarak kalktı.

- Yatalım artık, ortalığı yarın Hatice...
- Dokunma bana! Dokunma! Bakma bile! Sakın!

O ceketini sırtına atarken, Zeynep balkona çakılıydı hâlâ. Mekanik bir hareketle elini karnına götürdü, bastırdı. Ulur gibi ağladı, boğazlanır gibi ağladı. Birden kesildi ağlaması. Elini karnından çekti, dibinde şarap kalmış kadehine uzandı. “Sabah olsun” dedi kendi kendine. “Sabah olsun...”

O taksiden indiğinde, Şakacı Sokak'tan bir işçi kız yola çıkıyordu gözleri mahmur, ikinci blok önünde duran karaltıya bakmadı, görmedi, hissetmedi göreni, bakını. Taa neredeki pastanenin poğaçası kokusu sararken ortalığı, demir bir kapıyı önce kendine çekti, sonra hızla itti.

Zeynep Bağdat Caddesi'nde bir muayenehanenin kapısından girer, Timuçin yattığı yerden aynalı gardırobun yüklüğündeki bavula bakarken, Güven Çağaloğlu yolunu tutmaya hazırlandı. Özlü Pastanesi'nin açması gibisi yoktu canım.

Çok erkenciydi yine, hep Tacim'in zamanlama hesabını ihmal etmesinin suçu, yayınevi açılmamıştı bile. Sultanahmet'te bir tur attı, hazır bunu yapmışken, 16 Mart'ın öldürülen yedi gençle ilgili kortejine bir daha katıldı, Gülhane'ye uğrayıp morga indi nöbet tuttu, böyle böyle, durduğu yerde geçti zaman. Tamer'le karşılaştı kapıda, “hoş geldin, hayrola, böyle erken...”

Oturdular, çay söylendi, Güven bir paket uzattı Tamer'e, sırt çantasından çıkarıp. Tamer, sorar gibi baktı, Güven olumsuzlama işareti yaptı başıyla, Tamer bir rahatlama soluğu koyverdi.

- Birazdan Ali arayacak, seni de görmek istiyordu, buluşuruz.
- Olur.
- Sana bomba haberim var, legal dergi çıkartma kararımız kesinleşti, aylık.
- Güzel.
- Güzel? Bu mu vereceğin tepki?
- Güzel işte, başka ne diyeyim?
- Mesela de ki, hemen kolları sıvıyorum, tabii ki başına geçerim, derhal ekibi oluşturunurum.
- E, hepsini tek kelimeyle karşıladım, az laf, çok iş. Ama daha öncelikli bir şey yok mu sence?
- Anladık, Ali onun için görüşecek asıl zaten, bir süre dinlensin dediydi, ama...
- İçeriden çıktım ben, hastaneden değil.

İkinci çaylar gelene kadar, Tamer önündeki dosyalara göz attı, Güven kitaplara. Bir ara, Tamer'in kendisine baktığını gördü, göz kırparak "ne var" mimiği yaptı. "Gel buraya" dedi Tamer. Gülerek gitti, sımsıkı kucaklaştılar, etraftakilere aldırmadan.

Ali'den ayrılıp yeniden yokuşa geldiklerinde, vedalaştılar. Üç-beş adım atmamıştı ki, Tamer seslendi.

- Dün Suna uğradı, selamı var. Suna be, ne öyle boş baktın?
- Bilemedim, belki görsem çıkarırım. Haydi görüşürüz...

Emindi yüzünü al basmasını gördüğünden Tamer'in. Yokuştan uçarcasına indi, hayata selam vere vere... Acaba, dünden mercimek köftesi kalmış mıydı ki? Şu damadı da bir tavlaya oturtayım çağırıp, yokluğumdan istifade kızım la eziyetsiz evlenemez... "El Cordobes" ıslığı mı çaldı bir ara ne? Yok ineğin nalı!

*kaç bahar otlar bitti kim bilir kimin tümseklerinde
– hasan hüseyin*

Haydar

Yoldaş! Yoldaş!

Hiç kaçırın yok, Bostancı sınırlarına girdin mi, bana yakalanmadan çıkamazsın. Nasılsın? Aman iyi ol gözüm, aman iyi ol. Benim iyiliğimden ne olacak, görüyorsun işte halimi. Öyle deme, ben biliyorum nasıl olduğumu da, nasıl baktığını da herkesin. O senin iyiliğin, avutuyorsun beni ama, farkındayım. Yoldaş, bir 20 lira verirsen, bu geceyi de geçiririm. Sağ olasın...

Yoldaş! Yoldaş!

Yine ben. Senin de hep acele işin oluyor, oturup iki laf edemiyoruz. Haklısın yoldaş, sen de haklısın. Bütün derdim, bana bir sakal çıkar mı. Tamam, öyle demiyorsun tabii de, gerçekler de ortada. Düşkünüm ben. Dilenci gibi yol kesiyorum. Yok yok, öyleyim. O dediğin eskidendi, hey gidi Haydar, bak şimdi... Yoldaş... Anladın hemen, olsun, ne varsa üstünde bölüşelim. Cansın.

Yoldaş! Yoldaş!

Sen niye kurtulamıyorsun biliyor musun, böyle seslenince dönüp bakan bir sensin. E o daha kötü, sesimi tanıdığın için dönüyorsan, daha kötü senin adına. Başına geleceği bile bile kaçmıyorsun. Ama ne düşünüyorum biliyor musun, dönüp bakmayan, duymazdan gelen, kafasını çeviren, sırf sesimi tanıdı da para istememden kaçtı diyemem. Çoğu böyle seslenilince üstlerine alınmaz olmuşlar da ondan. Aynı şey zaten. Bazısı da bana çıkışmak

için bakıyor sırf, niye bir iş tutup çıkmıyorum bu halden diye. Ama ben sefillikten kurtulayım diye, iyiliğimi düşündüklerinden değil ha, vicdan azabı gibi çıkmayayım karşılarına diye. Gözlüğün buğulanmış, ver şunu. Soğuk soğuk.

Tabii haklısın, işim olsa, böyle düşkün halde olmam. Avantacı-
lık yani bu, he mi? Hayatımda hiç olmuş mu emeksiz yemek? Bak
sen, her seferinde çarptığım halde, bir kere bile iş bul demedin.
Anlıyorsun çünkü. O iş bul diyenlerin çoğu şimdi iş sahibi, alır-
lar mı beni? Verirler mi iş? Biri dedi mi bunu? Tamam, yetiş sen
vapuruna, ama bir sigara...

Yoldaş! Yoldaş!

Gel, valla bırakmam, çay ısmarlayacağım sana. Kargalı'ya. Ben-
den, mangırım var. Yaa sorma, o koca çınarlar iki dakikada kül
oldu gitti. Valla herkes bir şey söylüyor, ama nargile koydular ya,
onunla ilgili bir dalga gibi geliyor bana. Kargalardan kurtulup alan
açmak için yapmazlar yahu, yok artık. Ha? Valla mı? Ağaçlara ya-
zık oldu tabii de, az kalsın bizim garson Avarel de tutuşa biliyor
musun. Avarel be, vardı ya sırık gibi, en yaşlıları. Zaten bir o kaldı
bizim zamanımızdan. Ortak olmuş işletmesine meğer. Görürsün
işte yeni halini, ağaçlar yanınca, bütünüyle yenilemiş yeni sahibi,
sosyetik kafe gibi oldu bizim çay bahçesi, tadı kaçtı. Neyin tadı
kaldı ki zaten.

Hay senin cep telefonuna ya. Hah, sen de mi başladın, toplantı
çıktı şeyine. Boşver, çayımı içeceksin, beklesinler. Ne adamsın ya,
valla günahımı aldın ha, çayın beş katını koparasım varsa ne ola-
yım. Mangırım var dedim. Öyle adam mıyım ben ya. Biliyorum
takıldığını, canını yerim senin. O zaman sözün olsun tamam mı.
Bak, beş kuruş almadan saldım seni, bir dahakine söz veremem
ama. Gülüşünü seveyim senin, canım yoldaşım. Bak, içeceğiz bir
dahaki sefere birer çay... Tamam...

Yoldaş! Yoldaş!

Hiç mi yok? Ya ben neyse de, senin gibi adamı bozuklukla mı
gezdiriyorlar? Olmaz öyle. Sen bekle, ben sana tedarik bulurum.

Valla bulurum ya. Peki, ama böyle olmaz ki... Ben neyse de... Var, yaz... 0532...

Yoldaş! Yoldaş!

Olmadı, bir daha sarılayım. Valla 100 lira benim için hayat kurtarıcı, ama ondan değil. Arayacağım deyip hakikaten aradın ya, bulduğunu getirdin ya, sıçayım parasına, bunun yanında ne ki para. Yok be yoldaş, taksi durağında uyudum, ondan. Hakan ayarladı. Geçen seni görmüş, o da bir bu kaldı galiba eskilerden dedi. Hakan ya, hatırlarsın, simitçilik yapıyor durağın önünde. Her gün geçiyorsun önünden aslında ama dikkat etmemişsin. Hah, o işte. Tabii tabii, ne çatışmalara girdik onunla beraber, ona maksat aksiyon oldu. Bir işaret etsem, sormadan etmeden gelirdi pata küte. Siyasetten anlamazdı ama delikanlı çocuktu bak. Doğru doğru, ama bacağı değil, kolu. Yok iyileşmedi, kaldı öyle. Valla çok sevinir. Şarap devirmeye devam, onu bırakamaz.

Hah, şimdi tam oldu işte, Süleyman'ın kardeşi evet. Öyle öyle, acayip adamdı. Hatırlar mısın, Maraş'ın ertesi sabahı itlerin derneğini basıp, kim kalmışsa gecedен... Beni erkete bıraktıydı, ser-seri işi değil bu dediydi, iyi mi? Hollanda'da o gün bugün, ama sapaşğlam ha, orada da boş durmuyormuş, her ay yazıyor Hakan'a. Polis nasıl kudurmuştu ama... Ne saldırmıştı sağa sola leşleri var diye... Aaa, evet, Berat, nasıl içim yandı o çocuğa, it herifler. Biri daha onunla aynı sırada vurulduydı ya, yaralı yakalandı hani, neydi adı, Vedat mıydı? Tamam yoldaş. Teşekkür ederim, paradan çok adam yerine koyup aramana. Selametle.

Yoldaş!

Bu saatte hayırdır? Geleyim mi ben de? Dikkat et kendine.

Yoldaş! Yoldaş!

Merak ettim seni, o gecedен beri göremedim. Hadi ya, ciddi misin? Karşılıklı ha? Hayırdır inşallah. Deli misin ya, sıçayım Pilsen Kale'sine, gel sen, benim tektekçiye gidelim, oradaki bira parasına iki duble içeriz, gel. Bilmezsin tabii, benim batakhaneler oralar, iki adım, gel gel. Kıyak adamdır Salih, bildim bileli bu zulada tektekçi.

Bir kere Selim'i getirdiydim. Göt, şimdi profesör olmuş. Nesine görüşüyorsun ya, bırak şunu. Hâlâ ukala ukala solculuk taslıyor ama çek ipini gitsin, ne zaman yardım istesem, hatta istemeden seslensem, tükürür gibi çekip gidiyor uzağa. Yanında da o Erdal genellikle. O tükürmüyor bile, havalara bakıyor. Belediye başkan yardımcısı olmuş, iyi mi. Ne işin var lan CHP'de dedim, bok gibi oldu.

Bir de diyor ki, iş bulsana. Satmışsın kendini madem, ver hadi lan bana parklar bahçelerde bir iş, imarda amelelik, olmadı çöp kamyonu filan? Olur mu, sakıncalı ayyaşla sarsar mı tezgâhını hiç. Güvenir de iş teslim eder mi benim gibi kopuğa. Hani, böyle doğdum ya ben, koduğumun hayatına. Kalifiye değilmişim, Selim efendi de öyle koruyor iti. Ulan hanginiz benim kadar... Kalifiye ne lan? Neyse ya, lanet canına kör şeytan... Vurup kırmada kalifiyeydik... Amaaan...

Bak, çürümüş ciğer has mezesidir Salih'in, öyle ekşitme suratını, hem âleme acemiliğin belli olur hem ayıp olur. Hadi şerefe...

Yani sen bile bulaşmak olarak gördün, benim o zamanlar sizle takılmamı öyle mi? Biliyorum ne demek istediğini, ama mikrop gibi değil de, kanına işlemek olarak görürsen, aslında siz bulaştınız bana. Seni sonradan tanıdım, o da ayrı hikâye, ama işin evveliyatında bu Selim var. O zamanlar hızlı Selim tabii, böyle değil. Anlatayım... Dur şişe söyleyeyim ben o zaman, böyle olmaz. Çıkışmazsa yazdırırız, yabancımız değil Salih...

Ne anlatıyordum? Tamam, bir akşam işe gidiyorum... Ohoo, orası uzun ya. Kısacası, peder zaten zar zor geçimlik sağlayan kirazlarını, kayısılarını yatırıyor kumara, dımdızlak kalınca, buradaki inşaat işçisi amcamın aklına uyup, getiriyor bizi ailecek. Yeşilyurt'tan. Malatya işte, kiraz dedik, kayısı dedik. Neyse, çok geçmedi rahmetli oldu inşaatından düşüp.

Altı nüfus kaldı mı elimde, amcam yerleştirirken sahipsiz gecekondude dese de, kim bilir kimin evinde sığıntıyız bir de. İnşaatlarda çalışıyoruz, kumdu, harçtı, sıvaydı, bileğimiz evelallah, bazen

çavuşun pis işleriydi filan, serpildik işte. Has adam olunca, inşaatın sahipleriyle de muhatap oluyorsun, inek kışında sinek misali... At mı o, ben inek biliyordum, sen okumuş adamsın tabii. Gülersin, hadi dik şunu dik.

Baktım güvenlikti, korumaydı derken, bir gece kulübünün kapısındaayım. O âlemi de öyle tanıdık. Akşam gidiyorum hangi pavyondaysam o ara oraya, sonra kadınları dağıtıp dönüyorum eve. Anam yüzüme hasret, ben âleme balıklama... Neyse işte, işe gideceğim, o İdealtepe'nin oradaki köprü yok mu, onun altında bir bağrıışma. Ne oluyor lan dedim, baktım üç kişi birini aralarına almış, nasıl dövüyor. Hiç gelemem namertliğe, raconum belli, haklısı haksızı yok, teke karşı üç kişi olur mu, daldım aralarına, ver Allah ver bunlara, bilirsın, yediye kadar saymam o zamanlar, sekizi düşünürüm. Neyse, aldım sopa yiyeni, dedim gel seni hastaneye götürüyem kardaş, dedi yok, hastane olmaz, zahmet olmazsa beni Bostancı'ya götür.

Sırtladım bunu, sonra girdim koluna, götür dediğı yer de Malatyalılar kahvesiymiş, hah dedim denk geldi yine. He, he, orası, eskiden sinemaydı, iki katlı. Gittik, bu ayakta duramıyor, ulan bir baktım, o saatte, kızlar da var, bi acayip ortam. Hoşkin değil tavla oynayan bile yok. Bir telaş geldiler, aldılar bunu kollarından tutup, Selim yarım yamalak anlattı olayı, teşekkür ettiler ama bir yandan da kesiyorlar, neredeyse üst arayacaklar, belli. Teşekkür eden kıza dedim hastaneye bir görünsün, dedi ben doktorum, merak etme. Doktor kız kahvede ne yapar o saatte, ne bileyim.

Tam çıkacağım, gel dediler, bir çayımızı iç. İçtik, ben onları süzüyorum, onlar beni. Ama çaktırmadan, anlıyon mu. Kızlar da güzel Allah için, içimde bir kötülük yok ama, merak da ediyorum bunlar ne iş. Bakıyorlar arada, adımdan başka bir şey soran da yok. Neyse Selim kendine geldi, "sağ ol arkadaş, sen neredensin" dedi. "Malatya" dedim, gülüştüler. Fraksiyon soruyorlarmış ne bileyim. Tabii onu şimdi söyleyebiliyorum, ilk duyduğumda hiç anlamadıydım. Anladılar ki o taraklarda bezim yok, öyle bir zırcahil faniyim, yine gel filan diye uğurladılar.

Haydar kapıda hırlısı var, Haydar masada hırsızı var, Haydar Güllü'ye yamuk var, Haydar pataküte, Haydar çatapata, öyle geçerken hayat, ben bunları unuttum tabii. Bir gün sabaha karşı eve dönüyorum, "aaa, Haydar" dedi biri. Bunlar. Kızlı erkekli afiş yaşıttırıyorlar. Unutmamış biri adımı sıfatımı bak, olacak şey mi. Ulan dedim ne iş. Durdum tabii, selam verdim, kolay gelsin dedim ama, siyasetten korkarım abi, tırstım da polis molis gelecek diye. Bir de neyin nesiler, solcular, anladık da, hangi şeydenler bilmiyorum ki, fişlenirsek de, mimlenirsek de boku yerim. Afişi okudum, iyi, zararsız, hayat pahalılığı, grev hakkı filan, grubun adı bana bir şey ifade etmiyor ki. Haydi eyvallah dedim, o hatırlayan demez mi, "insan bi el atar di mi" diye. Haydaa. Selim yok aralarında. Dedim bekleyenim var, hem hiç anlamam böyle şeylerden, ben sonra uğrarım. Gittim eve, ne uğraması, arkamı bile kolluyorum kimse düştü mü peşime diye. Hani gözüm kara, kralından çekinmem de, siyaset abi bu.

Çarpılırsın bak, ne o öyle çatal ucuyla mızımız mızımız, yesene iki lokma, zaten acayıp kilo vermişsin, iyi olmuş da, böyle aç acı-na zararlı.

Uzatmayalım, bir gün esti aklıma, başka bir afişlerini mi gördüm, yalan olmasın duvar yazılarını mı, atladım gittim kahveye. Bu sefer normal müşteriler de var, memleketimin hoşkincisi de, bunlardan olduğu belli birkaç tip de ama tanımıyorum, yani zaten kimi tanıyorum ki, beni tanıyan da yok diyeyim. Döndüm ters geri, kapıda bu Selim'i gördüm, hızlı hızlı yürüyor. Ses ettim, gördü beni filan, geldi yanıma, bir şey mi var dedi, yok dedim, öylesine, iyi gel hadi dedi, gittik bir yere, ben kahveyi dernekleri sanıyordum, burasıymış. Hani hoşuma gitti, öyle ya, kimim neyim doğru dürüst bilmeden, soruşturmadan aldılar aralarına, ama tedbirsiz de geldiler. Siyaset bilmem ama mekân raconu bilirim yani.

Selim'in az işi varmış, oturttu beni, verdi bir gazete mi broşür mü ne, gelene kadar okuyaymışım. Arapça okusam daha çok anlarım, proletaryaymış, revizyonizmmiş, dedim sana şimdi söyleyebiliyorum, bir tek emperyalizm tanıdık geldi ama tam

çıkartamadım da. Ben öyle aval aval otururken, bir oğlanla bir kız geldi yanıma, hoş geldin hoş bulduk filan, bir muhabbet. Selim de geldi, iki kız da onun yanında. Pavyondur, gece kulübüdür, her türüne alışığım kadınların da, bunlara karşı ezilip büzülüyorum, böylesine alışık değilim yakınlığın. Dinledim, anlattılar maksatlarını, ne için uğraştıklarını filan, ulan dedim, iyi insanlar bunlar. Kızlar da düzgün.

Bir iki derken, git gel konuş, git gel iki satır oku, yeminle bak, resmen sevdalandım. Yok be, onlar bacım oldu, davaya sevdalandım. Tabii işin inceliğini anlamıyorum, bunlar ilk tanıştığım insanlar, ama grupları farklı da olsa, devrimcilerin hepsi böyledir diyorum, başladım “kargalı”ya takılmaya. Ona selam, buna merhaba... Bir gün, Küçükyalı’dan faşistler inmiş, bu ayrı gruplardakiler birleşti, kovalayacaklar, koşuşmalar başladı, anladım işi. Dedim hop, ben-siz olmaz. Vurduğumu deviriyorum, bilirsin zaten. Bunları silkeledik, döndük, haydaa, herkes yine ayrı masalarda. Bir oraya oturup iki laf dinliyorum, bir buraya oturup iki laf dinliyorum. Bizde konsomatrisler olur, ha onlar, ben de oldum mu sana öyle. Kafa yok, anlamıyorum ki kim kime ne diye çatıyor, ama biliyorum, iyi insanlar bunlar. İşte bu hep böyle sürdü gitti.

Arada diyorum ki, Tarkan’ın kurdu gibi “atıl”la olmaz, semine-re çağırın, kitap verin okuyayım, anlamadığımı sorayım söyleyin filan, tabii tabii diyorlar, biraz benden biraz onlardan hiçbir numara olamıyor doğru dürüst. Hem kızıyorum, hem umursamıyorum pek. Hatta sana da çok kızdığım, ilk tanıdığımda. Tabii ya. Nereden hatırlayacaksın, nereden bileceksin. Elinde hep kitap, laf ebesinin tekisin, bakıyorum çekiniyorlar senden, hangi gruptansın bilmiyorum ama tartıştığında oturtuyorsun kış üstü.

Bir gün Halim Abi’yle geldik yanına, o da sana gıcık, okuduğun kitaba baktı, hır çıkaracak, ne bileyim neydi kitap şimdi, ama sana “bunu kitaptan mı öğreneceksin” gibi bir şey söyledi. Sen de “sen biliyor musun” dedin böyle pis pis. “Biliyorum tabii, beyin” dedi. Ne cevap verdin onu hatırlamıyorum ama, bir bozuldu kalktı gitti. Dedim bu herif kalem efendisi ama olsun, yararı olur

belki. “Bitirince verir misin, ben de okuyayım” dedim. Yüzüme bile bakmadan birşeyler geveledin, ama yalan yok, içimden bi sıkırtı çıktım ki sana.

Ha, o sonra, baktım pek öyle değilmişsin pratikte, o zaman ısındıydım. O meselede, doğru, o olayda takdirimi kazandın.

Söylüyorum bir ufak daha, battı balık ters gider. Zaten yan gitmez mi be balık, batınca niye... Aman neyse ne, hâlâ ukalasın işte. Cansın can. *eege deniizi karaarunca, daağlar uykuuyaa dalaar, yiine siyaah ovalaardaa iisyan ateeşii yanaaar...* Ne, korkma be alışıkıtır bunlar. Haa, sesimden. Ayıp be hoca... *kıtlıktaa vee soo-ğuklaardaa...* Ayıpsın, “Çökertme” de var sırada, “Drama Köprüsü” de, olmaz olur mu, onlar milli marşlarımız içerken... Tamam sustuk.

Bir kere seni kurtardıydım, hatırladın mı? İstasyonda indireceklerdi seni, bu Selim puştı haber verdi bana. Biliyorum biliyorum, çok şaşırmıştım ben bile, “bizim gruptan kızla birlikte” diye adam indirmek ne lan? Dedim içimden kızı da taşılayın bari oldu olacak. Kestim önlerini, bu Yaşar var şefleri, sen çekil filan, önce beni geçin dedim, sonra bir baktım sen yok olmuşsun zaten, öyle geçti gitti. Öğrendim sonra, silahlarına el koymuşsunuz meğer, onun açığa çıkmasını kendilerine yediremeyip bunu bahane etmişler, ulan ne saçmalık ya... Bakkal şimdi o.

Kafada bir gıdım ilerleme yok, birkaç ezber laf dışında, ama saldırı var koş Haydar, cezalandırma var gel Haydar, vur Haydar, bas Haydar, kuşatıyoruz git Haydar, karakoldan adam al Haydar... Bir de benim gibilerden avanem var, racondur diye peşimdeler. İş gücü bırakmışım tabii, gündelik şeyler buluyorum, harçlıkla idare ediyorum.

Sonra işte darbe, silindir gibi. Herkes ya içerde, ya kaçakta, ya teslim, kaldım ortalıkta. Girdim yine bir inşaata ustabaşı, bir de evlendim iyi bok yedim, tanımazsın, bizim çevrelerden değil, memleketten, nasıl sıkıcı bir hayat. Bu balıkçı İhsan yok mu iskelede, bunu alıyorlar yardım yataklık diye, aslı yok halbuki, iki

tokat bir paket sigaraya ötüyor mu sana. Tanıdığı kim varsa sayıyor döküyor. Yok ya, kıytırık bi herifti bu, bizim Galip'le bir mi. Ağzıma tüküreyim, hâlâ bizim Galip diyorum soysuza, alışkanlığa bak. O başkaydı, önemli avdı, televizyona bile çıkardılar namussuzu, it gibi geberdi gitti kazada hain... Bu İhsan yanından kim geçse saymış işte.

Bula bula beni buldular tabii. Yükledikçe yüklediler. Yattım Allah yattım, çıktım, ama ne iş, ne karı, ne çocuk kalmış. Başladım yine buraya takılmaya, ufak ufak bizim solcular da gelir oldu bazen, ama tabii eskisi gibi değil ortamlar, muhabbet ediyoruz sadece, sonra onlar dağılıyor, illegal durumlar, ben kalıyorum. Beş para yok. Tacim vardı hani, sizinkilerden, bizim köydendir o, dedi ki karpuz sergisi açacağım, memleketten gelecek, sen idare et ben anlamam bu işlerden, kazandığımız yarı yarıya. Ne? Hadi ya! Size ekonomi eğitimi mi veriyordu? Ekonomi ne, Ekonomi Politik mi, e işte ondan karpuz satamıyordu demek. Ooff, gözümden yaş geldi yaa. Evet, onu biliyorum, eylemlerde çok iyiydi. Neyse, dedim tamam, biz bunu konuşurken, Aydın geldi. Kompütör Aydın. Kompüter. Kompütür la, bi sus. Dedi ki, bir işimiz var. Nedir?

Doldur, doldur... Olaya bak, gerçi duymuşsundur sen. Bu Sezgin vardı, herkese akıl verir, silahlı külahlı da, evet öyle olmuş biliyorsun işte, Aydın dedi bu mafya olmuş, İzmit'i haraca bağlamış, kaçak petroldü, benzinlikti filan almış yürümüş, bilek zoruyla da milletin malına çökmeye başlamış. Eee, dedim. Dedi bizim garibanlardan birinin tarlasına el koyuyormuş, borçlandırmış zorla imzalattığı senetle, bunu kurtarmamız lazım. Ya, o zamana kadar duyuyorum böyle şeyler ama konduramıyorum ki. Aydın gitmiş, yapma etme demiş, az daha canını bırakıyormuş.

Tamam dedim, gider konuşurum ben, anlamazsa anladığı dilden. Gittim, uzatmayayım, kırk engelden geçip dikildim karşısına. Bacağı da aksar biraz biliyorsun, zamanında çatışmada olmuş. Önce iyi karşıladı, buyur filan. Hatta, benim gibiler çok lazımmış orada diye, iş bile teklif etti, çulsuzluğuma bakıp. Sana yalan mı söyleyeceğim, bir an aklım kaymadıysa namussuzum. Vur kır

yine, bu sefer paranı sağlamından kazan, geçti valla. Olabilir, ama önce şu mesele var, onu halledelim deyip söyledim.

O adam gitti, başka adam geldi anında. Ulan diyorum, sen düne kadar devrimci değil miydin, yakışır mı sana bu işler, yok. Bunca yıllık hatırım yok mu, ölüme gittik beraber diyorum, yok. Rica ediyorum, yok. Bak yıkarım başına burayı diyorum, yok. Bir de böyle baba gibi kasılmış, gıcık gıcık sırtıyor. Gözüm nasıl döndüyse, bunun yakasını bir topladım, bembeyaz kesildi, iki tane eklettirdim, devirdim, sese üşüştüler, serdiler yere, biri hırsını alamayıp topuğuyla elimi bir ezdi, çatır çatır, tabii ondan kalma böyle elim, ne kaburga bırakmışlar ne kemik. Sürüklediler, bu dikildi tepeme dedi ki, “devrimcilik hatırı diyordun, işte hatır sana bak, canlı çıkıyorsun”...

Kendime geledim uzun zaman. Döndüm yine inşaata, el gitmiş, bar kapısı, pavyon kapısı şöyle dursun, kalası zor taşıyorum. Eğitim yok iş bulamam, sicil berbat memur olamam, yarım kol gücüyle gideceğim kadar gittim işte. Sigorta yok, emeklilik yok. Kadın çöp bırakmamış, izini buldum kızı göstermez... Telefon-dan telefona. Bizimkiler kendi derdinde, benim avane orada burada, ya fedai olmuş ya simitçi, incik boncukçu. Yürek dayanmaz durumlar.

Zorlana zorlana inşaata devam. İçki musallat oldu, içimin yan-gınını bir o söndürüyor. Hepsine... Karısına, kızına, devrimcisine, ölene, yatana, asılana, dönene, kendimi bu kadar ihmalime çekiyorum kafayı, sızıyorum inşaatta. Yıllar geçti, ipler koptu. Gerisi malum...

Ne pişmanlığı ya, sen karşımda oturmuş içiyorsun benimle, ne pişmanlığı. Zerre pişmansam anam avradım... sen buna kızarsın şimdi, iki gözüm önüme aksın. Ben sevdalandım oğlum devrime, devrimcilere, onlar beni sevmemiş, o ayrı, olsun, karşılıksız sevdada daha kıymetli... Sağ ol, kalanlar başka, canım feda size. Bir de kızım işte, kocaman oldu, telefonlaşıyoruz, arada gizliden kaçıp geliyor, para veriyor.

Tamam, kalkalım. Salih! Bak buraya...

Yoldaş! Yoldaş!

Sağ ol yoldaş. Bugünü de kurtardık. Ama benim senden isteğim başka, ancak sen çözersin. Taksim'e gidiyorsun değil mi? İzliyorum yoldaş, içim kaynıyor, bu sefer oluyor galiba, rüyalarımdeki şey oluyor. Kuduruyorum, yol parası çıkıştırıp orada olamıyorum. Kime söylesem götürün beni diye, oralı olmuyor, kendimi yiyorum. Yok yoldaş, yol parası değil şimdi mesele, götürürsün tabii biliyorum, ama bana silah bul asıl. Ciddiyim ya, ben bugünler için sağ kaldım belki de. Kaldım da neye yararım bu halimde, ne işe yararım? Buldum sonra, giderim, indiririm kaçı denk gelirse, hem bir şey yapmış olurum, hem bu sefil hayat biter, onurumla ölürüm. Barikatta ölürüm be, var mı daha güzeli? Bulursun bulursun. Ya yok, caydırma şimdi, bana bir fırsat tanı. Yoldaş... Yoldaş...

Yoldaş! Yoldaş!

Yaa, öyle görünürüm tabii, çok mutluyum. Kız aradı bugün, evleniyormuş. Adını söyledi ama tanımam etmem, görmedim ki. Hatta biraz babalık yapayım dedim, "benden istemediler, ben rıza göstermedim, ne evlenmesiymiş" filan söylendim, hava gazı tabii, tırt, ama olsun, dedi ki düğünüme geleceksin, uçtum uçtum. Doğru düzgün giyin, para göndereyim dedi, "yok kızım ne parasıymış, var benim kıyafetim, utandırmam seni" dedim. Yok be, nereden olacak düğünlük, bulacağım bir yerden, ama kız bir sevindi ki öyle deyince.

Valla mı? Sahiden mi? Sen var ya, bir tanesin ya... Kızımın düğünü be! Hadi o daha çocuk benim gözümde, anası akıl etmedi bak, nemrut, kızı isteyecekler, gel evde başında ol demez mi insan, di mi? Kim alır onu ya, aileden hali vakti iyi aslında ama, parası batsın, benden sonra iki kere evlendi, toptasan bir sene dayanamadılar, umudu kesti artık zahir. Neyse, boşverdim orasını. Beni çağırdı kızım...

Yoldaş,

Kötüyüm, nasıl olayım. Çok koydu bana. Ha, sen bilmiyorsun,

aldım elbiseleri dediğin yerden, kravatı da çektim böyle, ayakkabılar Naci'den, on numarayım. Hakan da parfüm getirmiş, oturuyoruz, bir tanıdığından araba almış götürecekti beni, ama daha erken, iki fırt çekiyoruz, üstüne parfüm fıs fıs. Kız aradı. Anasının haberi yokmuş meğer, kız kendi aramış, duyunca kıyameti koparmış. Kız öyle iki gözü iki çeşme ki, üsteleyemedim de, en mutlu gününü zehir etmeyeyim dedim. El öpmeye gelirsiniz, üzülme filan dedim ama çok ağırıma gitti. Nasıl çıkarmışım insan içine baba diye. Sağ ol yoldaş. Geçer tabii, geçecek tabii...

Yoldaş,

Yok, kalsın. Bir şey değil ya, biraz itiş kakış oldu meyhanede. Yok yok, önemli bir mevzu değil. Bir sigara versene. İstemem paket, tek dal yeter. Bir de kulak arkası hadi. Yaksana... Görüşürüz...

Haydar! Haydar?

*anmak kaçınılmaz bir gürültüdür, yankılanır da
– özdemir asaf*

Son: Buğu

Böylece, Orhan Alkaya'nın deyişiyle "bilmemkaç numaralı bildiride adı geçen hayatımız"dan bir tutam paylaştık.

Peki, "buğu" nereden çıktı? Yazılanlarda birkaç yerde geçiyor, ama buğu ne çağrıştırıyor bunların ötesinde?

Nâzım Hikmet'in "Kıyamet Sureleri"nin ilkinde, "Alâmetler Suresi"nde, *alâmetler belirdi, kıyamet alâmetleridir. haberdir, erişmekte kaynayan su galeyan noktasına* denir. Devamındaki "buharlaşıma", yani "Tebahhur Suresi" de *bu dem kıyamet demidir, bu, buhara inkılâbıdır kaynayan suyun* diye biter.

Nicel birikim, galeyan noktası, nitel dönüşüm, devrim, toplamında kıyametin kopması. *vakit tamamdır... kan kokuyordu, encam tavı gelmiş demirin... ve yerin yedi kat altında uğultular... yerinden doğruluyor zincirlerinden başka kaybedecek şeyi olmayanlar.* Arada şu da vardır: *cümle libastan soyunmuş üryan idiler, her biri aşikâr etmişti zâmirin...* İki sınıfın çırılçıplak vuruşması. Bizim kazanacağımıza delil var: Buhar...

O yıllarımızda bütün alâmetleri görüyoruz. Yanımızda buhar ve yoldaşı buğu.

Olgusal karşılıkları, kabaca şöyle: Su belli bir derecede ısındığında, buhar denilen gaz hale dönüşüyor. Buğu da, buharlaşmayla eşanlamlı olarak görülüyorsa da ilk bakışta, havadaki nemin, soğuk bir cisim üzerinde ince bir tabaka durumunda yoğunlaşması.

Sıcak ve soğuk dengesiyle de, yine aynı aileden olarak, buharın bulaşmasıyla da olabiliyor.

Buhar ne çok inceleme, araştırma, buluş kaynağıdır. Buğu öyle, kendi halinde, sessiz sedasız doğar, ölür, en fazlası edebiyatta anlam kuvvetlendirir.

Buhar, buğu, ne ilgilendirir bir kuşağı adlandırmayı? Buhar mı? Sıvı halinin 1600 katı hacme ulaşan, büyük enerji. Buğu mu? Soğuk bir nesnede ince bir tabaka yoğunlaşması. Neydik?

Sıkıldınız.

Filmi filan da çekilmişti, Beyaz Kelebekler grubunun seslendirdiği “Buğulu Gözler”li bir parça vardı ben ilkokuldayken, adı bu muydu bilmem, öyle olsa gerek. Bir aylık hikâyesiydi ve bu iki kelime tekrarlanıp dururdu. O yaşta gözüme takılan iki numara gözlük her buğulandığında, beni her gıcık edişinde, öğretmen komşumuzun delikanlı oğlu, sözleri “buğulu gözlük camları”na uyarlayıp söylerdi. Osmanlı tarihinden edebiyat klasiklerine kadar beni o zamandan imtihan ederek de okutan bu abiye sesim çıkamazdı tabii, ama sanırım o gözlükleri -şimdiyi bilmiyorum, o zamanlar gözlüklü çocuk olmak zor bir şeydi arkadaşlara karşı- 30’larım kadar takmamak üzere çıkarışım da ve dünyaya hep kısık bakmamda payı vardı. Ne pisti şu gözlük, bir de buğu.

Gözlüksüzüm, İstanbul’un tabii 1980’e de uzanacak 1979 kışı, öyle yaman ki. Kuş uçmaz kervan geçmez bir ev. Mobilyasız, perdesiz. Donuyoruz. Habire hohladığımıza göre, ellerimizi kullanmamız lazım ki, cebe girmiyor. Eylem dönüşü mü, eylem hazırlığı mı, başka bir şey mi, nedir kim bilir. Dışarısı öyle yaman ki gece vakti. Yerdeki şilteye dönüp bakan yok, seke seke ayaktayız. An-nem böyle zamanlarda, “titremesini bilmesek donacağız” derdi.

Çingene sobasından hallice, sağır bir soba var ki, yakmaya çalışan yoldaş verdiği emekle biraz ısınıyorsa ne âlâ. Bir ara, diyor ki, “bu orman yangını filan hep yalan ha, neymiş, izmarit atmış da orman tutuşmuş. Bunca zaman iki çırpı tutuşturacağım diye iflahım kesildi”... Rüzgâr şöyle esiyordur, böyle tepiyordur, üst

kapağın şöyle olması lazım, akıl veren verene. Derken ilk kızarttı, üfle üfle, şimdi kapağı şey yap... Cılız bir alev, bolca duman... Hemen atmayın odunu. Hangi odunu? Hepi topu bir kucak tahta işte, çıkın toplayın devamını. Etrafa bakınanları gözümle gördüm inanın. "Bir evde yakacak eşya olmaz mı arkadaş..." Hani biri çıkıp o ünlü "farz edin ki dağdayız" edebiyatına yeltense, paralanacak.

Bir yandan neyse o yaptığımız işe devam ediyoruz herhalde, bir gözümüz sobada. Tahta at. Çırpı koy. Baca deliğini tıkasak duman azalır. Böyle giderken durum, kadın yoldaşlardan biri, bu hikâyeyi başlattı.

– Cama bakın!

Pencerenin kenarlarında buğu. Hohlamamızın, vücudumuzun buharı ziyan olmamak için gitti orada mı duruyor, yoksa içerisi gerçekten dışarıya karşı mı koyuyor. Giderek de yayılıyor mu ne?

Onu gördüğümüzde sevineceğimiz kimin aklına gelir. Kazanmı-sız gibi. Soğuk aynı soğukun lâciverti içeride, ama öyle bir umut vermiş ki, soyunsak yeridir. Hissetmiyoruz geceyi, ayazı şimdi. Biri koşuyor cama, içinden ok geçen iki baş harfli kalp çizecek değil ya, ya slogan yazacak ya elini büküp bastırarak ayak izi yapacak. Bir ağızdan "dur!" diyoruz telaşla. Yapma, bozma. Fizik değil bu, kimya değil, devamı geldikçe, üstünden geçseniz, silseniz bile, önce sıvılaşp saydamlaşacağı, sonra yeniden kaplayacağı umurumuzda değil. Yapmasın şimdi. Bozmasın. Bize arkadaş gelmiş.

İlkokulun belası buğu, işte o gün kanıma girdi, sanki bir umut, bir kazanma ihtimali, bir direnç kara kışa, bir biz de varız ve savaşıyoruz, sımsıcağız beyanı gibi. Varsın soğuk aynı soğuk olsun, varsın sığamız eksilince kaybolsun buğu... Tamam, sana da afe-rin lan tüten sağır soba, eline sağlık uğraşan yoldaş, ama siz çaba-sınız, o boşa gitmeyiş.

Hâlâ öyle mi, Yeldeğirmeni'nin fırınları ünlüydü, ekmeği de, simidi de. Oradan bir şafak vakti, soğukta, aldığınız ekmeği böldüğünüzde çıkan buhar, buğu, sıkıca sarılan bir dost gibi açar içinizi.

Varsa koğuş pencerenizde sırdaş sokuluşudur.

Sarı bir ışığı haleli yapıp masalca sızdırandır, sabahçı kahvesinin camından el edip, müşfik bir davetle sizi çağırandır. Dış gözlerden saklayan örtüdür, rahat ol fısıltısı.

Ağzından buhar salan çaydanlığın hatırı büyüktür, ama onun içini dökeceği çay bardağındaki buğudur sizi ısıtan yalan.

Çarptığında size, sıcak bir huzur kaplar, belki bildirilerle, afişlerle, yazılamayla üşümüş, belki bir mermi ayazında donmuş içinizi. Gözünüzden uyku akarken, köşedeki seyyar simitçinin çatal-ları, açmaları, yalnız değilsin der size, buğusunu salarken derme çatma cama.

Sizi fırtınada borada, mutlu bir çocukluk anısına, özlediğiniz ne varsa ona, genzinize zamansız mekânsız nesnesiz bir koku sala-rak götürür. Sığınırırsınız buğuya, dışarıdan koruyan, barındıran-dır, terk edildiğinizde, yapayalnız kaldığınızda.

Kafa tutuştur gücüne bakmadan, elinden geleni yapmadır, umu-duyla inadı körükleyendir, dirençtir, Yunus'un bir kartalı sallayıp yere vuran sineğidir, yalan değil gerçektir, herkes görür tozunu.

Yok olacağını bilse de cürme ortaktır, yataklık eder buğu sizi sarmalayışıyla. Cürm hatadır, isyandır, zamansız koparılmış mey-vedir sözlük karşılıklarında.

Biraz da buğulu gözlerinizdir, içinize attığınız, dışarıya yansıt-mamaya çalıştığınız sıkıntılarınızın, iç çekişlerinizin, hasretleri-nizin, acılarınızın gözünüzdeki sert tabakayı incecik kaplaması, ele güne karşı su halinde sızdırmaz oluşudur.

Ama buğudur sonuçta. Uçucudur. Dönüşmek zorunda olandır. Hep süremeyecektir. Kaybolacaktır *vakit tamam* değilse...

Buhar inkılâptır. Buğu inkılâbın öksüz çocuğu. Buhar korkutu-cu bir gücün ortalığa çıkmasıdır. Buğu, ince bir tabakanın soğuk yüzeylere tutunması. Buğu, hep buharı özler, onun çelimsiz par-çası olarak yolunu kesiştirir.

Cümle libastan soyunmuş, üryan, zâmirin aşikâr etmiş girdiler kavgaya bizim çocuklar ve buğu, encam tavı gelsin demirin diye

yürüdüler uğultulara. Erişsindi su galeyan noktasına, doğrulsundu yedi kat yerin altından onlar. Buğu özlüyordu suyun buhara inkılâbını, bir el üstüne bir kalp mi çizer, silip dışarıya mı bakar, ne fark eder...

Böyle bir demdi o, biz de o dem, bilmemkaç numaralı bildiride adı geçen çocuklardık.

Buğu bizden bir yaş büyüktü...

BOĞAZIÇIN'DA BÜYÜK DENİZ

FATMA VELLİ
Devrim davasını gönül ver

MHP K.Maras'ta yakıyor yıkıyor öldürüyor

Yıkılmış evler... Yağmalanmış düğünler... 500'e yakın ölü. 1000'i aşkın yaralı

• MHP'nin dün gece K.Maras'ta yakıp öldürdüğü 500'e yakın kişi...
• Kırık taşlarla sokaklar...
• MHP'nin dün gece K.Maras'ta yakıp öldürdüğü 500'e yakın kişi...
• Kırık taşlarla sokaklar...

ZERİPÖP
(3 Eylül 1978)
ORGANİZASYONU

Kararsızım, yaygın kullanımıyla
"78'liler" mi doğru, daha seyrek
kullanılan "74'lüler" mi, yoksa
üç aşağı beş yukarıyla
"60'lılar" mı
demeli? Yaşayanlarla mı
tanımlanmalı, yaşananlarla mı
bir kuşağın
yılca adlandırılması?

Önemli olan bu değil, "bizim
kuşağın" yaşadıklarının
tekrarlanmasının
imkânsız oluşu. Ortam, genel
atmosfer bir gün çok benzer hale
gelebilse de, o nesnel koşullar,
o iklim, bir daha yaşanamaz. O
insanlar bir daha yaşayamaz.
Anlatmaya yelteniyor, en fazla
sezdirebiliyor, arşivleştiriyor,
bir nebze belgeselleştiriyor,
ama bugünün koşullarında, o
insanların algılanması açısından
çaresiz kalıyorsunuz. Hele o
kahrolası nostalji
küçültücülüğü! Hele
o kenara çekilenlerin çirkin
"hey gidi" ciliği!

"O insanlar" dedim. Her şey
silinsin isterse, bu kalsın.

20 TL

9 786052 222508
(KDV'den muaftr.)